

TAMPERE

JÄLKKÄRI

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISTEN
PIENTALOALUEIDEN SÄILYNEISYYDEN SELVITYS

Sisällys

Johdanto

Esipuhe3

Jälleenrakennuskauden pientaloalueet4

Jälleenrakennuskauden rakennukset5

Jälleenrakennuskauden yhtenäisten pientaloalueiden säilyneisyyden selvitys6

Selvityksen rakenne ja metodit7

Selvitys

Jokipohja10

Järvensivu17

Irjala25

Pappilan itäosa32

Ruotulan länsiosa39

Uudenkylän länsiosa47

Ikuri54

Kalkku itäosa61

Kalkku länsiosa68

Niemi75

Rahola82

Yhteenveto89

Jälkkäriselvitys ja vuoden 2016 selvitys90

Lähteet92

ESIPUHE

Tässä työssä on selvitetty Tampereen yleiskaava 2040 arvokkaiksi merkittyjen jälleenrakennuskauden pientaloalueiden ominaispiirteitä ja säilyvyyttä. Työ syventää yleiskaavan taustaselvitystä vuodelta 2016 (Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys – Jälleenrakennuskausi). Selvitys on tehty Tampereen kaupungin asemakaavoituksessa 2019-2021 asemakaavoituksen ja Pirkanmaan maakuntamuseon aloitteesta. Selvityksen laatimisesta on vastannut suunnittelija Ville Ruokosenmäki apunaan toimistoarkkitehti Heidi Sumkin. Työtä on ohjannut asemakaavoituksen ja yleiskaavoituksen asiantuntijoista koottu työryhmä, ja selvitystä ovat työn aikana kommentoineet Pirkanmaan maakuntamuseon rakennustutkijat.

Tarkasteltaviksi alueiksi on valikoitu edellisestä selityksestä parhaiten säilyneet, 1- ja 2-luokan osat. Alueita on edellisen selvityksen lisäksi arvotettu tarkentamalla analyysiä rakennusten, kasvillisuuden ja näkymien osalta.

Tätä selvitystä edeltää monien vuosien kattava työ, jossa ennestään arvottomina pidettyjen alueiden ominaispiirteitä ja arvoja on tunnistettu. Näistä kahdeksi tärkeimmäksi on noussut Badermannin erittäin kattavat alueselvitykset, sekä Leena Mäkelän diplomityö.

Jälleenrakennuskauden pientaloalueet ovat rakentuneet 2. maailmansodan jälkeen. Sotaa paenneiden evakoiden ja kaupungistumisen aiheuttamien paineiden myötä kaupunkien asuntotarve kasvoi nopeasti. Tämän tarpeen täyttämiseksi kaupungit kaavoittivat esikaupunkimaisia alueita ydinkeskustan ulkopuolelle, usein maanviljelyskäytössä tai luonnontilassa olleelle maalle. Alueet ovat yleensä pientalovaltaisia, tontit suuria ja kasvillisuus runsasta.

Jälleenrakennuskauden asuinalueiden arvot liittyvät toisaalta yhtenäiseen, usein paikallisiin tyyppitaloihin pohjautuvaan rakennuskantaan ja toisaalta laajoihin, vihantiin tontteihin. Näiden arvojen säilymistä uhkaavat rakennuksiin kohdistuvat asiantuntemattomat korjaus- ja muutostyöt sekä tonttien jakaminen taloudellisen hyödyn saamiseksi. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää rakennusperinnön, muinaisjäännösten ja maiseman huomioimista osana kaavoitusta ja kestävästä maankäytöstä. Rakennetun ympäristön inventoinnit ovatkin suunnittelun, päätöksenteon ja kunta-laisten tiedonsaannin kannalta tärkeää perustietoa, jota viranomistahojen tulisi tuottaa, ylläpitää ja päivittää jatkuvasti. Jälkkäri-selvitys toimii työkaluna arvioitaessa niitä maankäytön muutoksia, joita näille arvoalueille voidaan kohdistaa niiden arvojen kärsimättä. Lisäksi toivomme selvityksen tuovan myös alueiden asukkaille tietoa asuinympäristönsä arvoista ja tavoista ylläpitää näitä arvoja.

Tampereella tammikuussa 2021

Jälkkäri-työryhmä

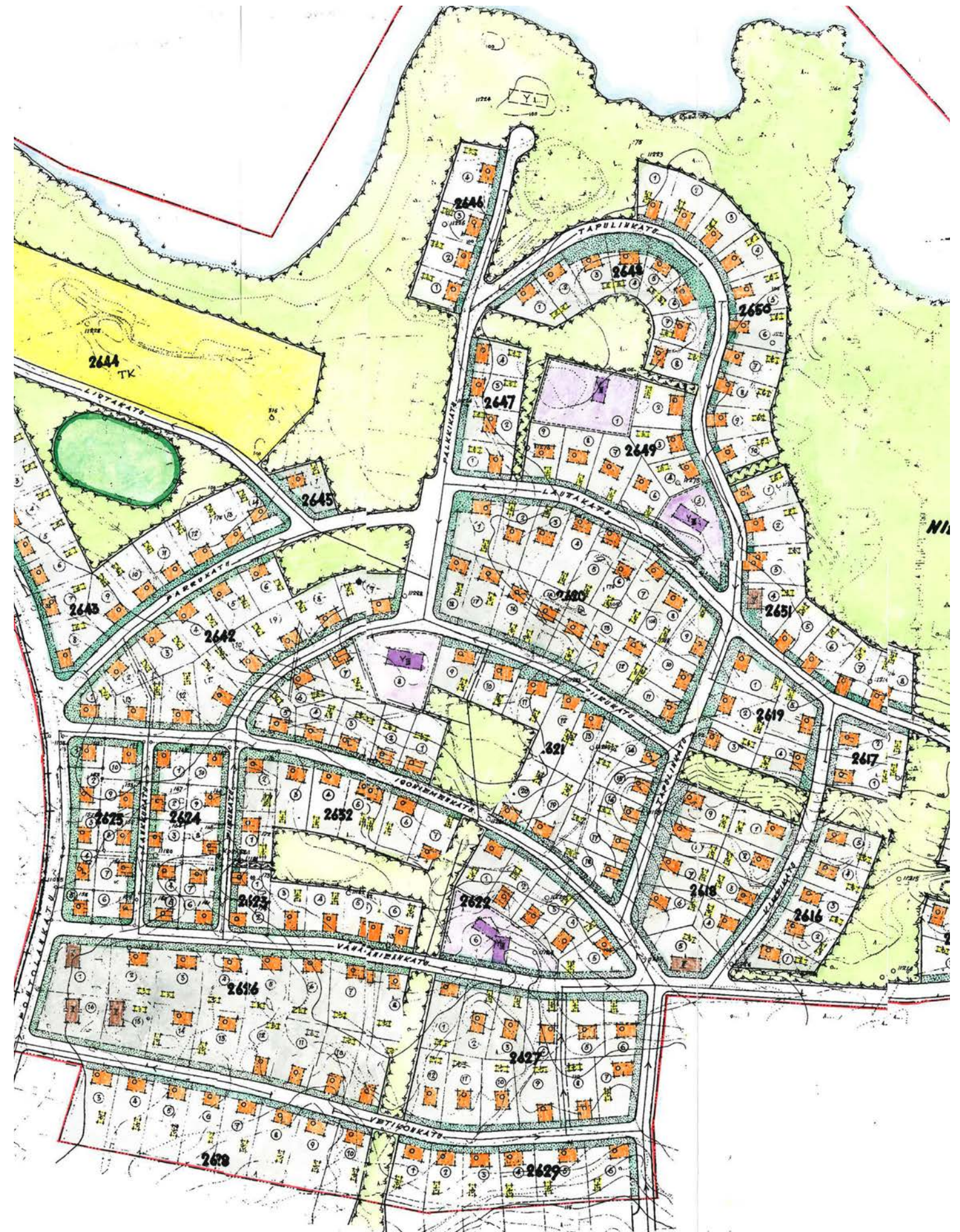
JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN PIENTALOALUEET

Jälleenrakennuskauden pientaloalueet ovat rakentuneet nimensä mukaisesti 2. maailmansodan jälkeen, evakoiden ja kaupungistumisen paineiden myötä. Nopeasti kasvaneen asuntotarpeen täyttämiseksi kaupungit kaavoittivat esikaupunkimaisia alueita ydinkeskustan ulkopuolelle, usein maanviljelyskäytössä tai luonnontilassa olleelle maalle. Uusia kaupunginosia nousi tyhjistä ja riva-kasti suunnitellut alueet noudattivat usein samanlaisia periaatteita. 1900-luvun alussa suosioon noussut, alunperin Iso-Britanniassa tehdaskaupunkien asuinoloja helpottamaan suunniteltu puu-tarhakaupunkiperiaate oli rantautunut kaukaiseen Suomeen. Modernistisen tyyli-suunnan urbaani-ajattelutapa ei ollut vielä vakiinnuttanut asemaansa, eikä sen teollistuotantoon perustuvia rakennuksia olisi kyettykään sodasta palautuvassa Suomessa vielä toteuttamaan. Usein maalta muuttaville asukkaille oli sopivinta tarjota puoliurbaani, pienviljelyyn sopiva tontti esikaupungista ja puitteet (piirustukset, tukea rakentamiseen) oman asuinrakennuksen toteuttamiseen. Alueet ovat yleensä pientalovaltaisia, tontit suuria ja kasvillisuus runsasta. Jokaisella on tilaa toteuttaa itseään ja luonto on lähellä.

Tampereen kaupunki kasvoi nopeasti sodan jälkeen. Kaupunki lunasti ympäröiviltä kunnilta laajoja alueita maatarpeeseen tai sulautti ne kokonaisuudessaan. Vuosina 1937-1950 Tampereeseen liitettiin Pispalan, Epilän, Raholan, Villilän ja Lamminkylän esikaupungit sekä Messukylä ja Lielähti. Uutta asutusta varten maan hankkimiseksi säädettiin toukokuussa 1945 annettu ja pika-asutuslain korvannut maanhankintalaki. Sen mukaan tiloja, tontteja ja alueita muodostettiin ensisijaisesti valtion maista. Maata hankittiin myös luovutusvelvollisten (rappiotilat, yhtiöt, seurakunnat) avulla tai vapaaehtoisin luovutuksin. Tiloja muodostettiin lisäksi pakkolunastuksilla. Maanhankintalain avulla toteutettu maaomistuksen uusjako on Suomen historian suurin maareformi.

Maanhankintalain nojalla muodostettiin uusia kaupunginosia ja entiset peltoalueet lohkottiin asutuskäyttöön. Alueille on tyypillistä maastonmuotoja mukailevat kapeat katulinjat ja omiksi saarekkeiksi erottuvat korttelit, joita erottavat puustoiset viheralueet. Itä-Tampereella katulinjat ja tontit määräytyivät monin paikoin 1900-luvun vaihteessa tehdyn isojaon suikalemaisten viljelystonttien mukaisesti. Usein rakennukset asetoitiin kortteleiden välillä vaihtelevasti joko katua vasten tai tontin takaosaan, millä jokaiselle naapurustolle saatiin oma ilmeensä. Tonttien kadunvastainen osa määrättiin usein istutettavaksi ja se näkyy nykypäivänäkin katua reunustavana pensasaitana.

Kaavat ovat pitkälti toteutuneet suunnitelman mukaisiksi. Rakentumisajan yleisin poikkeama on kaavoissa liilana näkyvien yleisten rakennusten puute, joita merkittiin kaavakartoille lähes kortteli-kohtaisesti. Myöskään alunperin kaavailtuja liiketiloja ei enää alueilta löydy. Jälleenrakennuskauden arvoihin herättiin verrattaen myöhään ja monin paikoin pienimittakaavainen ilme on jo menetetty.

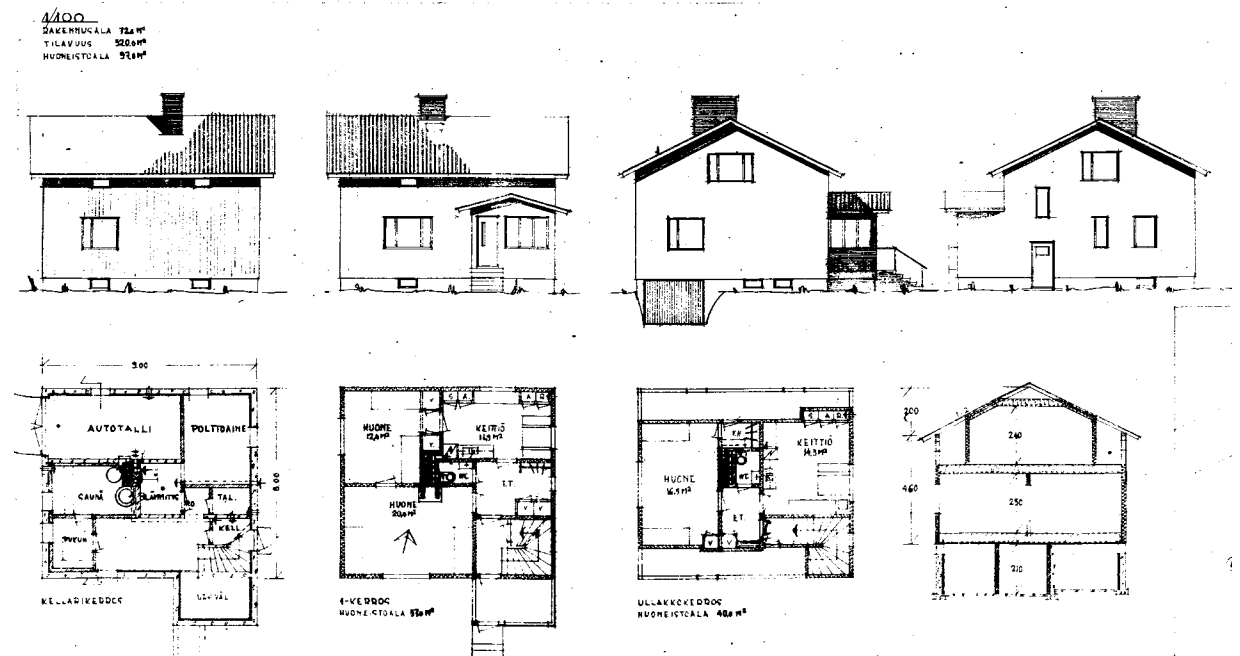
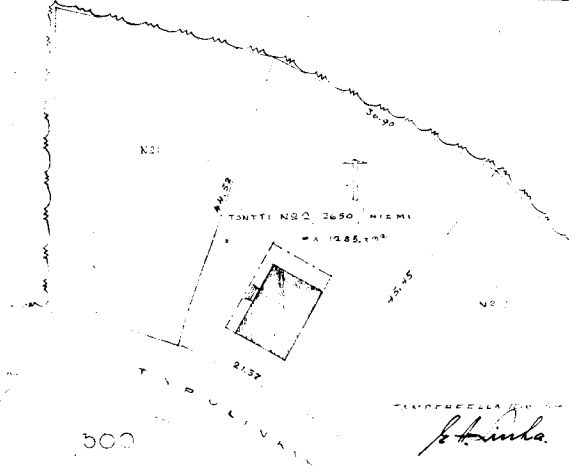
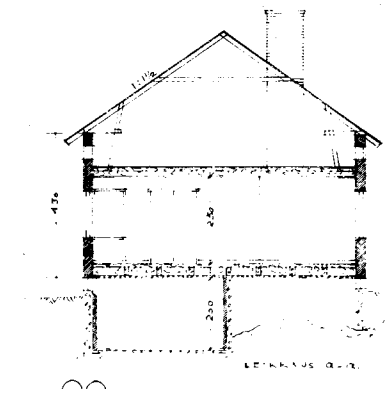
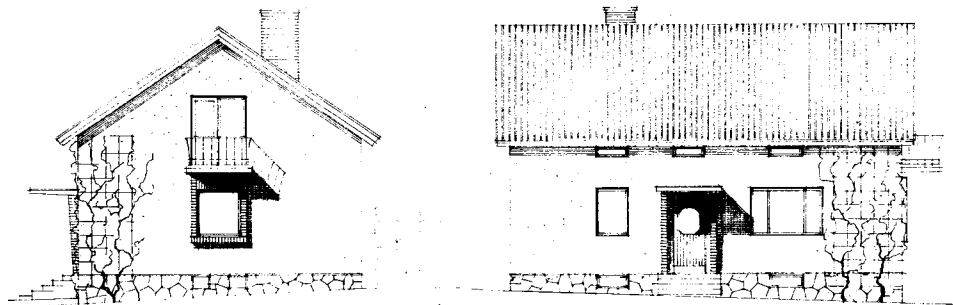
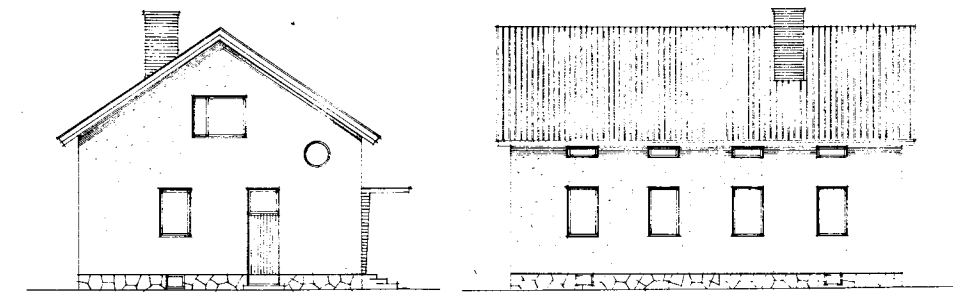

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN RAKENNUKSET

Jälleenrakennuskaudella syntyi monelle suomalaiselle tärkeä rakennustyyppi, rintamamiestalo. Varsinaisia rintamamiestaloja ovat tiukimman määritelmän mukaan vain ne talot, jotka on rakennettu vuoden 1945 maanhankintalain nojalla valtion lahjoittamille tonteille. Yleisesti rintamamiestaloina ajatellaan kuitenkin samoja jälleenrakennuskauden tunnusomaisia piirteitä toistavia 40- ja 50-lukujen pientaloja, joiden suunnittelijatahoja ja tyyppejä oli useita. Rintamamiestalon arkkitehtuuri perustuu pitkälti vuoden 1939 Sosiaali- ja maatalousministeriöiden järjestämien tyyppitalokilpailuiden kilpailuehdotuksiin. Myös jälleenrakennuskauden tiukat normit ja materiaali-pula määrittivät osaltaan arkkitehtuuria pitkälle. Arkkitehtuurin piirteet ovat vielä tämänkin päivän suomalaisille helposti tunnistettavissa: muoto on noppamainen, korkeuden suhde pohjapinta-alaan melko suuri ja pohja miltei neliön muotoinen. Katto on jyrkkä harjakatto, jonka ansiosta asuinkerroksia on puolitoista. Tämän lisäksi talossa on usein kellari. Maan päälle jää näkyviin korkeahko sokkeli. Selkeään rakennusmassaan liittyy kuisti, joka on usein pihan puolella. Ikkunat on sijoitettu epäsymmetrisesti, julkisivuaiheet ovat koruttomat ja räystäät lyhyehköt, mikä antoi taloille totutusta poikkeavan ilmeen, mutta toisaalta harjakatto muistutti perinteisestä suomalaisesta pientalorakentamisesta.

Jälleenrakennustoimiston toiminnan oleellinen osa oli vuonna 1943 perustettu Standardisoimislaitos, jonka ensimmäinen johtaja oli Aarne Ervi. SAFA julkaisi vuonna 1942 vihkosen ”Rakennustaide ja Standardi. Jälleenrakentamisen ydinkysymyksiä”. Tämä julkaisu valottaa standardisoinnin ideaa ja vertaa arkkitehdin työtä kirjailijan työhön. Arkkitehtuurilta puuttuu ”sanakirja”, jonka ”sanoista” arkkitehdit voisivat koota kokonaisuuksia, niin kuin kirjailijat teoksiaan. Tähän tarpeeseen syntyi RT-kortisto, joka on monella tapaa ainutlaatuinen normisto ja tietopankki. RT-kortiston laatijat onnistuivat tavoitteessaan luoda joustavat normit: standardisointi kohdistui rakennusosiin, eikä näin rajoittanut niistä rakentuvien kokonaisuuksien monimuotoisuutta, koska vaihtoehtoja jäi edelleen lukemattomia. Standardisoimislaitoksen työ on oleellinen osa tyyppitalojen historiaa, koska ilman sitä jälleenrakennusurakasta ei olisi selvitty ainakaan yhtä laadukkaita lopputuloksia. Lisäksi RT-kortisto vaikuttaa tänäkin päivänä olennaisesti kaikkeen rakennussuunnitteluun maassamme, myös tyyppitaloihin.

Tampereella ei juurikaan käytetty valtakunnallisia Sosiaaliministeriön ja muiden tahojen tyyppipiirustuksia, vaan niitä tuotettiin oman henkilöstön voimin, tosin edellämäinnittujen valtakunnallisten piirustusten pohjalta. Tyyppipiirustukset syntyivät Tampereen kaupungin rakennustoimiston arkkitehtiosastolla Bertel Strömmerin johdolla. 40-luvun alussa suunniteltiin kolme talotyyppiä Neka-laan, vuonna 1945 Aino-talotyyppi muunnoksineen, 1947 kilpailun perusteella syntyneet Kyllikki- ja Annikki-talot sekä Viialan-Vilusen alueelle suunniteltu V-V-talo. Vuonna 1948 syntyivät alun perin Huikkaan kaupunginosaa varten suunnitellut viisi Huikas-talotyyppiä, joita käytettiin laajalti muillakin alueilla. Tyyppitaloihin perustuvia pientalo-alueita ovat esimerkiksi Pappila ja osa Kalkkua, joissa vaatimus hyväksytyjen rakennustyyppien käytöstä oli määritetty kaavamääräyksiin. Pappilassa paljon käytettyjä talotyyppejä olivat Huikas-talot ja Aino III-talot. Kalkussa taas rakennettiin runsaasti Huikas-taloja sekä Puutalo Oy:n Vaahtera-taloja, Villentaloja ja Liisantalaja. Kaikilla alueilla ei käytetty tyyppitaloja: esimerkiksi Kissamaalla varsinaisia tyyppitaloja ovat ainoastaan Puutalo Oy:n rivitalot Majavakadulla.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISTEN PIENTALOALUEIDEN SÄILYNEISYYDEN SELVITYS

”Turun taudin” jälkimainingeissa herättiin myös jälleenrakennuskauden puutalojen arvokkuuteen. Tampereella arvostus näkyy ensi kerran vuoden 1988 yleiskaavassa, jossa yleiskaavakartalle lisättiin mittavan selvitystyön tuloksena usealle pientaloalueelle merkintä /SJ, jälleenrakennuskauden alue. Yleiskaavan merkintöjen ajanmukaisuutta tutkittiin 2016 laaditussa selvityksessä: ”Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys, jälleenrakennuskausi”. Yleiskaava 2040:tä varten tehdyssä selvityksessä päivitettiin vuoden 1988 yleiskaavan määrittämiä jälleenrakennuskauden alueita ja muuten merkittävästi jälleenrakennuskauden aikaista kantaa sisältäviä alueita.

Tämä selvitys on aloitettu Tampereen asemakaavoituksen ja Pirkanmaan maakuntamuseon aloitteesta vuoden 2016 selvityksen tarkentamiseksi. Tarkasteltaviksi alueiksi on valikoitu edellisestä selvityksestä parhaiten säilyneet, 1- ja 2-luokan osat. Alueita on edellisen selvityksen lisäksi arvotettu tarkentamalla rakennus-, kasvillisuus- ja näkymäanalyysiä.

Tätä selvitystä edeltää monien vuosien kattava työ, joissa ennestään arvottomina pidettyjen alueiden ominaispiirteitä ja arvoja on tunnistettu. Näistä kahdeksi tärkeimmäksi on noussut Badermannin erittäin kattavat alueselvitykset, sekä Leena Mäkelän diplomityö.

Vuoden 1988 yleiskaavaa varten tilattiin selvitykset monista Tampereen jälleenrakennuskauden alueista arkkitehti Elmar Badermannilta. Badermann tuotti erittäin kattavan aineiston, jossa analysoitiin alueiden tunnuspiirteitä, säilyneisyyttä ja annettiin korjausehdotuksia, mm. oikeiden ikkunatyyppien käytöstä. Selvitykset eivät ole enää ajan tasalla, mutta ovat olleet suurena tukena tässä työssä.

Samaan aikaan valmistunut Leena Mäkelän diplomityö, Jälleenrakennuskauden pientaloalueet Tampereella on tarjonnut paljon taustatietoa selvityksen tueksi. Mäkelän teksti on kuvailevampaa sekä yleispiirteisempää ja kertoo esimerkiksi alueiden syntyperusteista Badermannia monipuolisemmin. Asuinalueestaan kiinnostuneelle Mäkelän kirja on hyvä lähde.

SELVITYKSEN RAKENNE JA METODIT

Selvitys perustuu Kantakaupungin yleiskaava 2040:tä varten tehtyyn ”Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys, jälleenrakennuskausi” -selvitykseen. Selvityksessä tunnistetut 1 ja 2 -luokan alueet on täydennysinventoitu ja koostettu ryhmittäin aluekortteihin. Alueita on yhteensä 11: etelässä kaksi, idässä neljä ja lännessä viisi. Alueiden inventoinnista on tuotettu aluekortit, missä on avattu lyhyesti kohteen syntyhistoriaa, kehitystä ja arvotettu säilyneisyyttä tonttien, kasvillisuuden ja rakennusten perusteella. Aluekortit on koottu seuraavasti:

Perustiedot - lyhyt kuvaus alueen historiasta

Ilmakuvat - alueen kehitys 1940-luvulta

Ensimmäinen asemakaava - alueen alkuperäinen tavoite

Ajantasa-asemakaava - vertailu rakentumishetken ja nykytilan välillä

Tonttikartta - alueen säilyneisyys

Rakennuskortti - alueen rakennuskanta

Yhteenveto ja arvotus - arvotus ja uhkakuvat

Kantakaupungin yleiskaava [2040]

YHTENÄISTEN PIENTALOALUEIDEN ARVOSELVITYS
JÄLLEENRAKENNUSKAUSI
12.5.2016

ETELÄ

Jokipohja

Järvensivu

ITÄ

Irjala

Pappilan itäosa

Ruotulan länsiosa

Uudenkylän länsiosa —————→

LÄNSI

Ikuri

Kalkku itäosa

Kalkku länsiosa

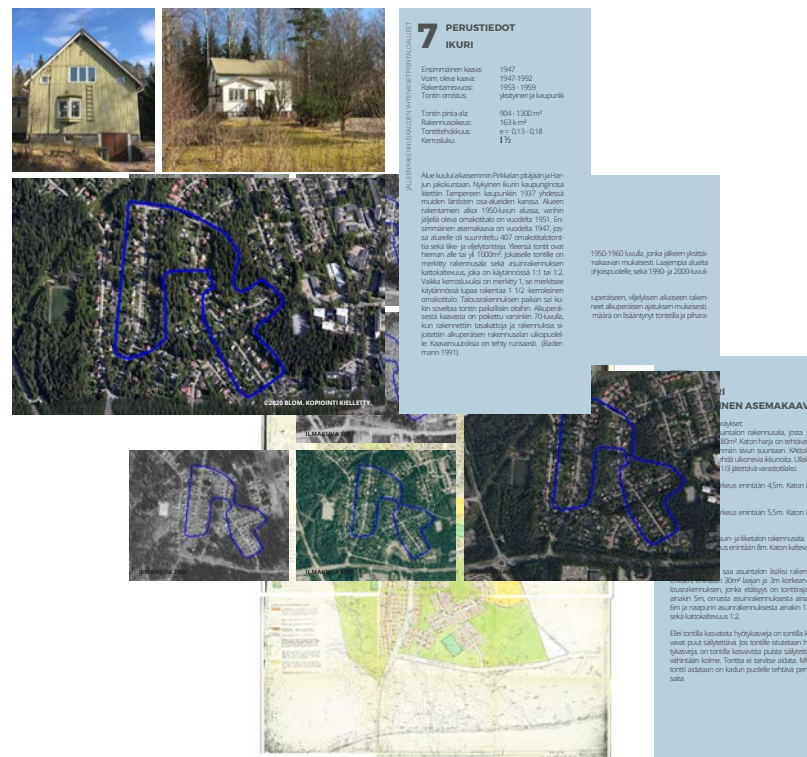
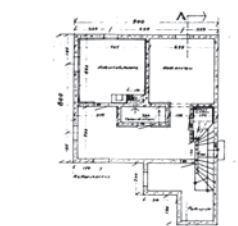
Niemi

Rahola

JÄLKKÄRI

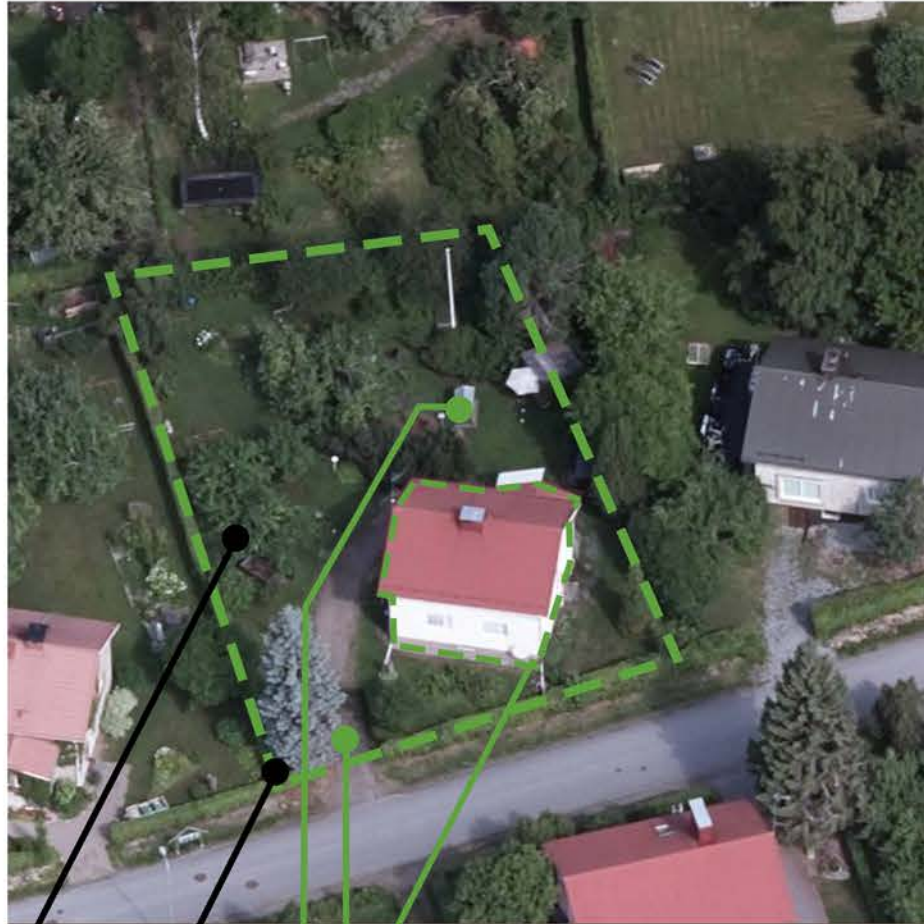
Selvitystä varten alueet on käyty läpi maastokäynnin ja valokuvattu tontikohtaisesti. Alkuperäistä asemakaavaa ja ilmakuvia on verrattu tontin nykytilaan. Valokuvaus on suoritettu pääasiassa keväällä, jolloin kasvillisuus ei ole peittänyt tontteja. Rakennuksia on arvioitu eri kriteerein perustuen kaupunginarkiston alkuperäisiin rakennuspiirustuksiin ja tehtyihin muutostöihin. Samalla on kartoitettu alueilla sijaitsevat, Tampereella sodan jälkeen käytössä olleet tyypitalot. Apuna työssä on käytetty jälleenrakennuskauden alueisiin keskittyvää kirjallisuutta, mikä on listattu lähdeluetteloon.

Seuraavilla sivuilla on avattu arvotusperusteita tontti- ja rakennuskohtaisessa tarkastelussa. Arvotus on jaettu kolmeen luokkaan: säilynyt, osittain poikkeava ja poikkeava. Merkittävin vaikuttava tekijä eri osa-alueiden tulkinnassa on niiden pysyvyys: alkuperäiseksi palautettavissa oleva muutos on vähemmän merkittävä, kuin arvot pysyvästi kadottanut. Lisäksi on erikseen arvioitu katukuvan ja kasvillisuuden säilyneisyyttä: huomattavasti muutettu tontti voi silti kadulle näyttäytyä säilyneenä ja siten ylläpitää alueen yhtenäisyyttä tai hyvin säilynyt tontti voi poiketa jälleenrakennuskauden hengestä jos sen kasvillisuus on raivattu.

SÄILYNYT TONTTI

Muutokset ovat vähäisiä ja alkuperäisen asemakaavan tai arkkitehtuurin tavoitteita ja henkeä ei ole menetetty

Tonttia ei ole jaettu.

Rakennus on säilynyt tai muutoksia on vähän.

Tontin päällyste on säilynyt alkuperäisenä tai se on muuttunut vain vähän.

Piharakennukset ovat pieniä ja/tai sijaitsevat aikakaudelle tyypillisessä paikassa.

KATUKUVAN SÄILYNEISYYS:

- XXXX Tontin kadun vastainen puoli on säilynyt:
- Alkuperäinen kasvillisuus (pensasaita)
- Ei ylisuurta autotallia
- Päärakennuksen julkisivu alkuperäinen tai muuttunut vain vähän

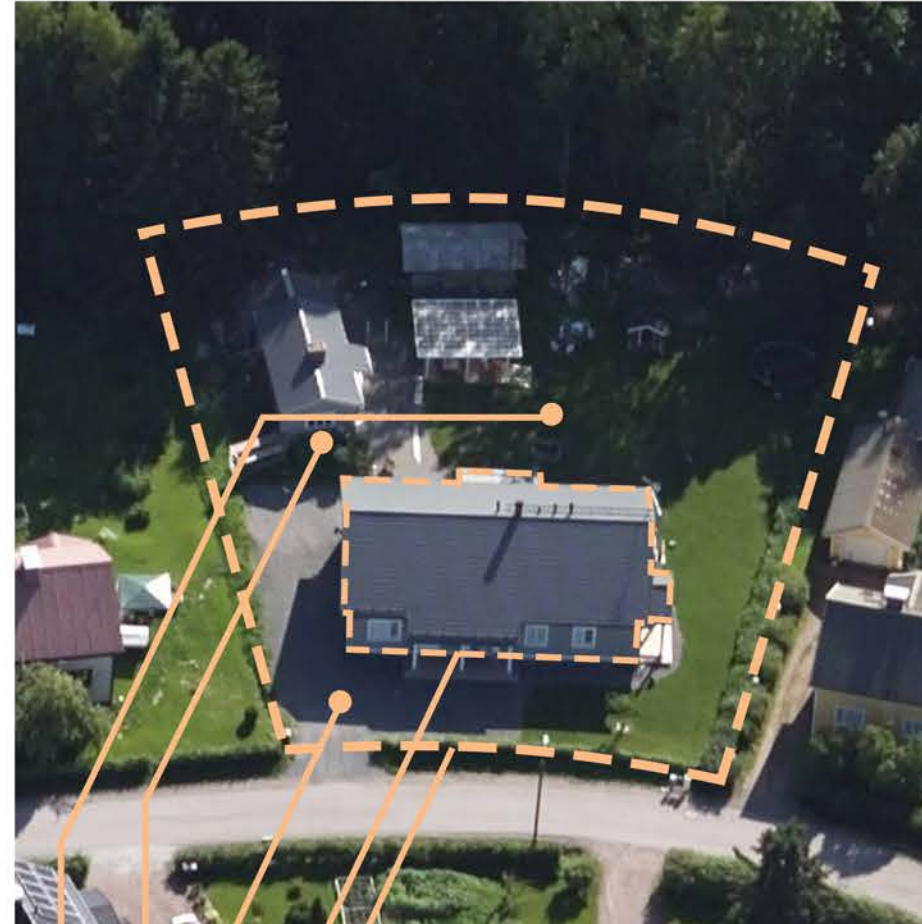
KASVILLISUUDEN SÄILYNEISYYS:

- Tontin kasvillisuus on säilynyt tai vastaa aikakauden tyyliä. Tontilla on puita ja pensaita. Puusto on vanhaa/kookasta.

JÄLKKÄRI

OSITTAIN POIKKEAVA TONTTI

Muutokset vähäisiä mutta kadottaneet alkuperäisen asemakaavan tai arkkitehtuurin henkeä ja tavoitteita

Tontti on alkuperäinen tai myöhemmin muodostettu, mutta vastaa ympäröivää rakennetta.

Rakennus on uusi tai alkuperäistä on muutettu niin voimakkaasti, että alkuperäinen arkkitehtuuri ei ole enää tunnistettavissa.

Tontin päällyste on poikkeava tai sen laajuus on ylimitoitettu alkuperäiseen verrattuna.

Piharakennuksia on paljon tai ne ovat ylisuuria suhteessa alkuperäisen kaavan tavoitteisiin ja tontin mittakaavaan. Piharakennukset sijaitsevat väärässä paikassa tai muuttavat katunäkymää.

Vanhaa/alkuperäistä kasvillisuutta on raivattu voimakkaasti

POIKKEAVA TONTTI

Alkuperäisiä arvoja kadotettu pysyvästi

Alkuperäiset arvot on menetetty, eivätkä ole palautettavissa.

Tontti on jaettu.

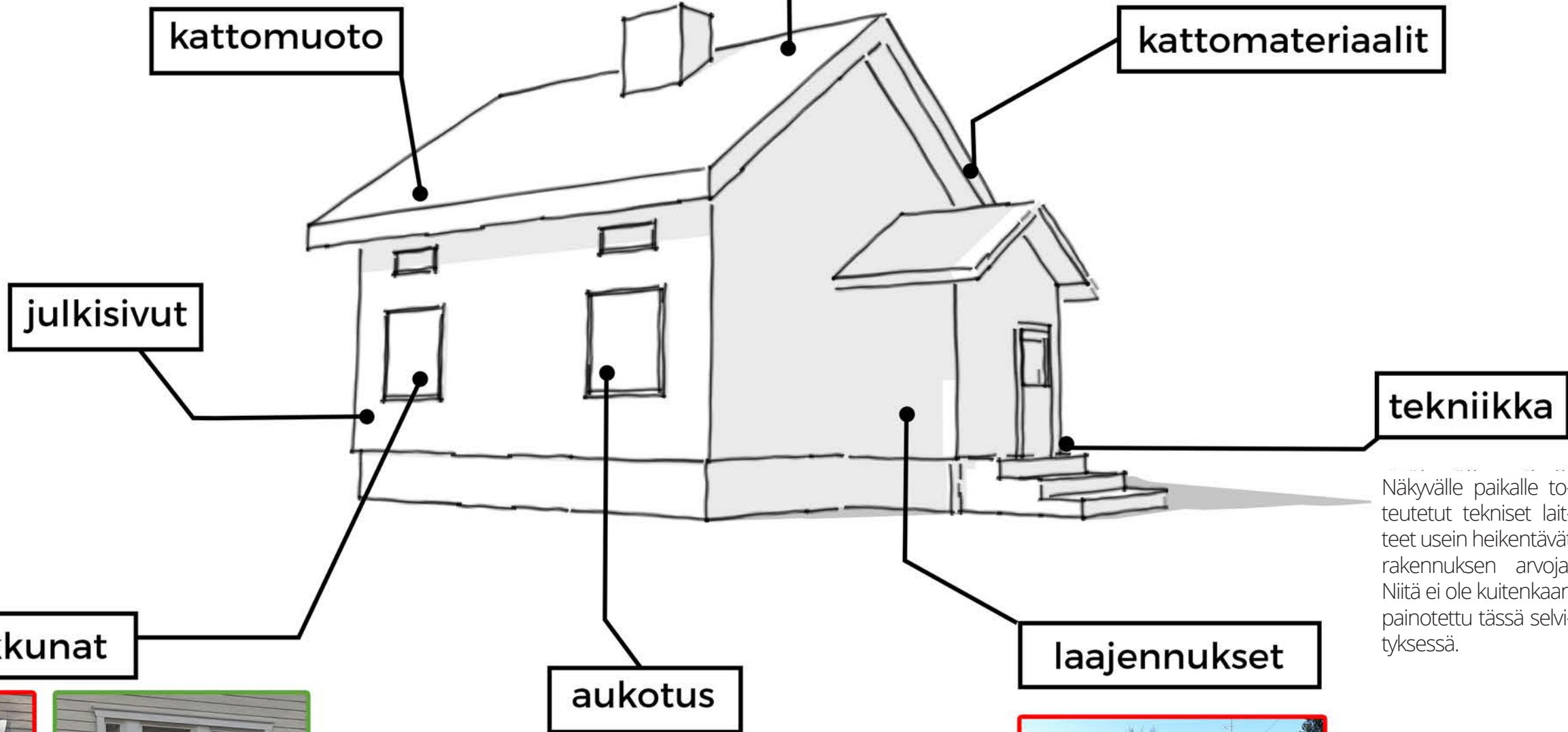
Tontti on muodostettu ensimmäisen asemakaavan jälkeen ja rakennus tai tontti poikkeaa merkittävästi ympäröivästä rakenteesta.

TONTTIEN ARVOTUSPERUSTEET

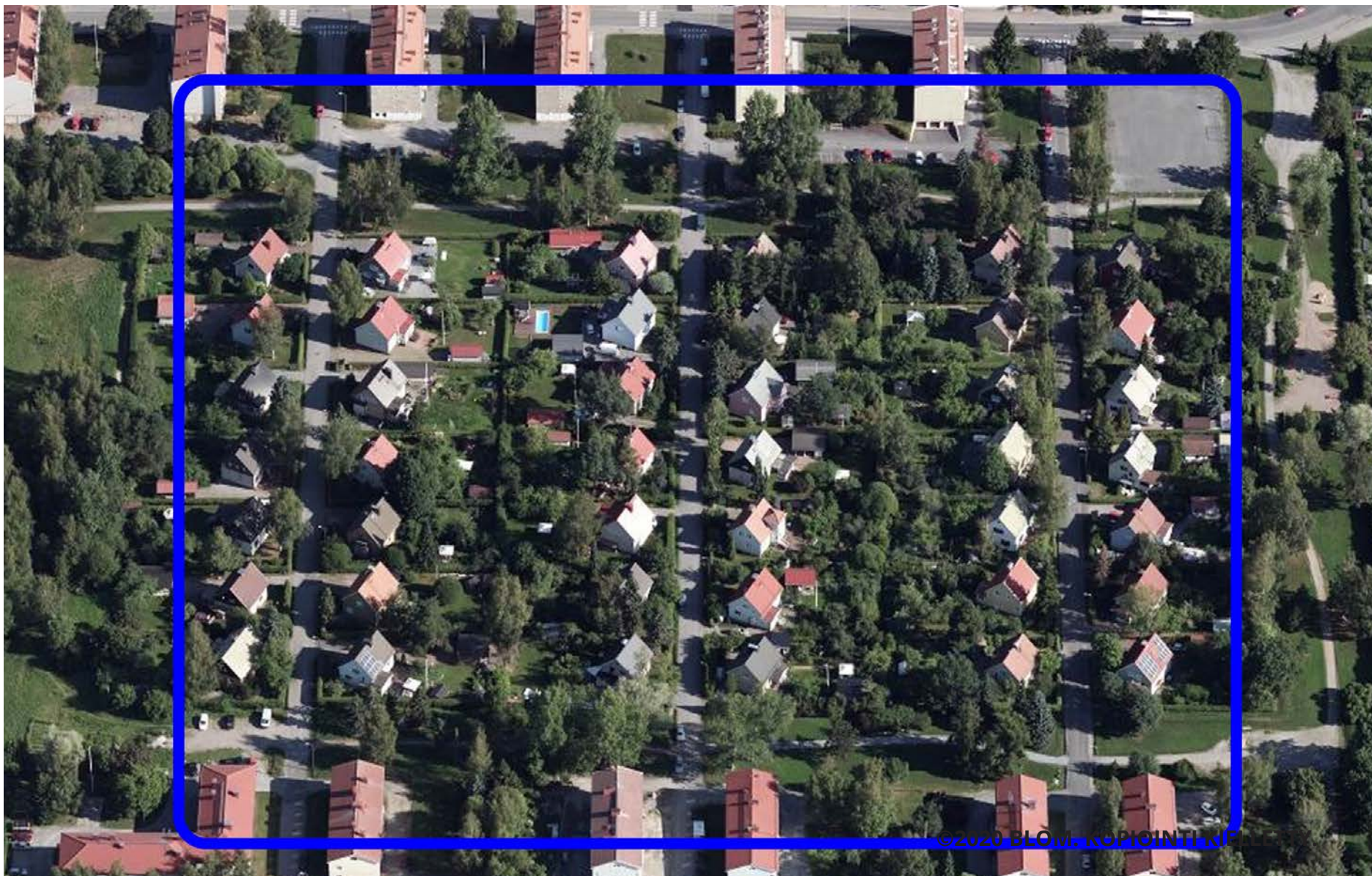
Tarkastelun kohteena oleville alueille on suoritettu tonttikohtaiset analyysit. Tontit on luokiteltu kolmeen luokkaan säilyneisyyden perusteella. Lisäksi on arvioitu katukuvan ja kasvillisuuden säilyneisyyttä riippumatta tontin muista arvoista.

RAKENNUSTEN ARVOTUSPERUSTEET

Rakennuksia on arvotettu eri ominaisuuksien perusteella. Rakennusten hahmoon vaikuttavat muutokset, kuten julkisivujen muutokset painottuvat harkinnassa. Myös useiden pienten muutosten summa voi muuttaa rakennuksen poikkeavaksi.

Näkyvälle paikalle toteutetut tekniset laitteet usein heikentävät rakennuksen arvoja. Niitä ei ole kuitenkaan painotettu tässä selvityksessä.

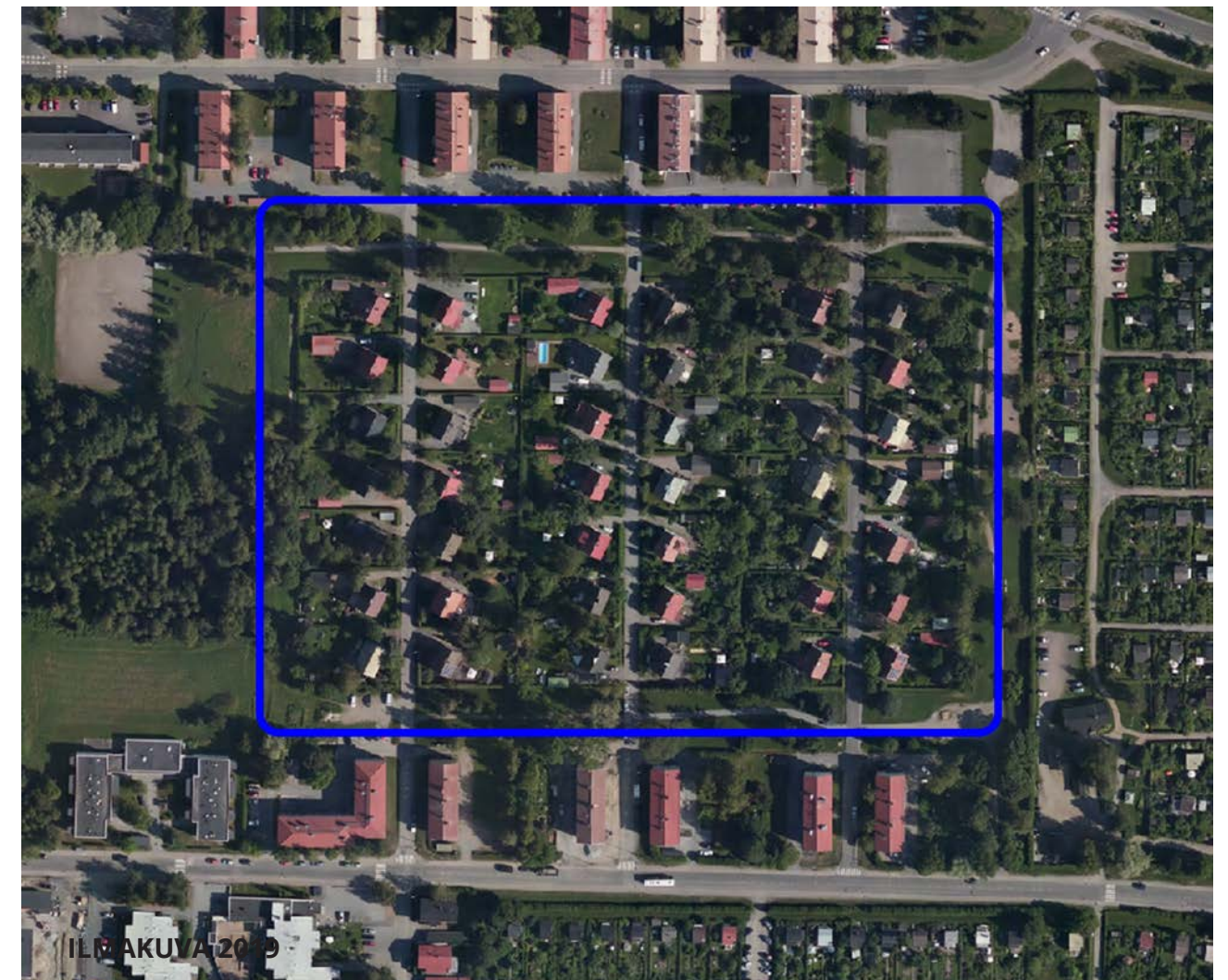
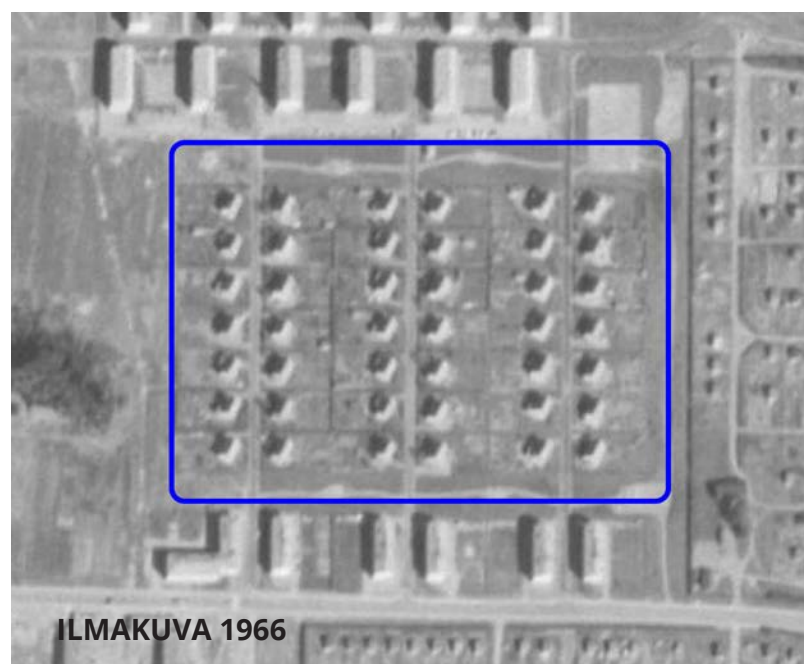
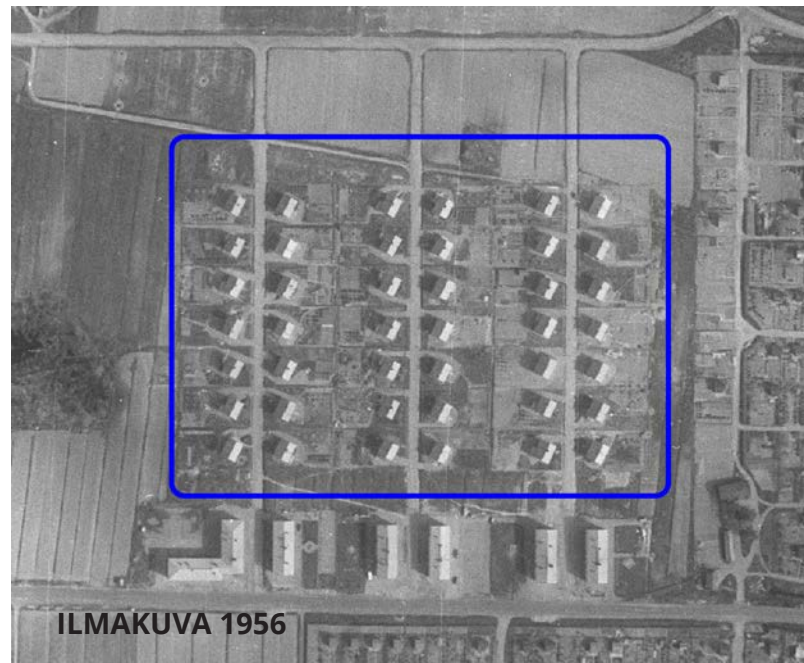

1 PERUSTIEDOT JOKIPOHJA

Ensimmäinen kaava:	1949
Voim. oleva kaava:	1949,1955
Rakentamivuosi:	1949 - 1951
Tontin omistus:	kaupunki
Tontin pinta-ala:	920 m ²
Rakennusoikeus:	133 - 151 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,14
Kerrosluku:	I, korkeus enint. 5m

Alueen yleiskuvaus

Jokipohjaa ryhdyttiin kehittämään kun huomattiin edeltävän siirtolapuutarhaksi ja puistoksi suunnitellun alueen kasvaneen liian suureksi. Kaupungin näkemys oli, että useampi pienempi siirtolapuutarha palvelisi asukkaita paremmin yhden suuren sijaan. Lisäksi hyvät kulkuyhteydet perustelivat asuinalueen perustamista. Asema-kaava on laadittu ja vahvistettu vuonna 1949. Aluetta on ryhdytty rakentamaan heti kaavan laatimisen jälkeen. Rajatulla alueella, jonka korttelit muodostavat, on miltei kaikki rakennusluvut myönnetty vuonna 1950. Rajatulla alueella on 42 tonttia, joiden koko on noin 920 m². Alueen ulkopuolella on kaunista puistoa ja itäpuolella on Nekalan siirtolapuutarha. Kadut ovat ankaran suoria, mutta maasto on viettävää. Talot sijaitsevat katuun nähden vienosti tontin etuosassa. Tonttijako on nähtävissä luonnossa, sillä tontit ovat pensasaidoin reunustettuja. Rakennukset ovat hyvin samankokoisia ja -muotoisia. Katto- kaltevuus on kaikissa jyrkkä 1:1.

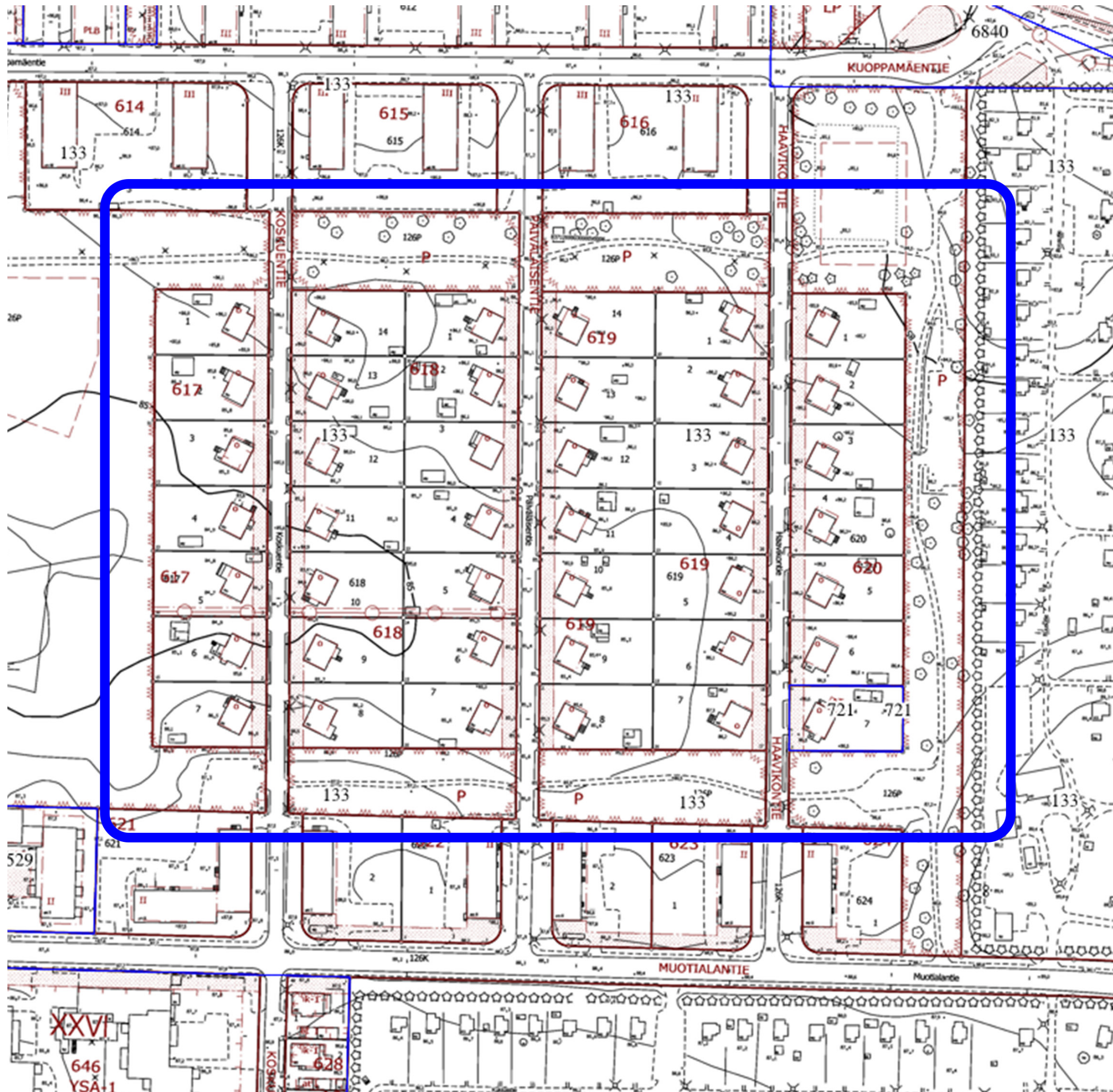
1 ILMAKUVAT JOKIPOHJA

Jokipohjan katulinjat on vedetty ympäröivän rakenteen mukaiseen koordinaatistoon. Viljelysajasta muistuttaa enää Koskuenuiston keskellä oleva kosteikko.

Alue on rakentunut miltein samanaikaisesti, lähes kaikki rakennusluvat on myönnetty vuonna 1950.

Ensimmäisen kaavan tavoitteet puustoisuudesta ovat onnistuneet. Alue on vehreytynyt jatkuvasti ja on muusta kaupunkirakenteesta lähes irrallaan puiston keskellä.

Ympäröivää puistoaluetta on aktivoitu mm. hiekkakentällä ja lasten leikki-alueella.

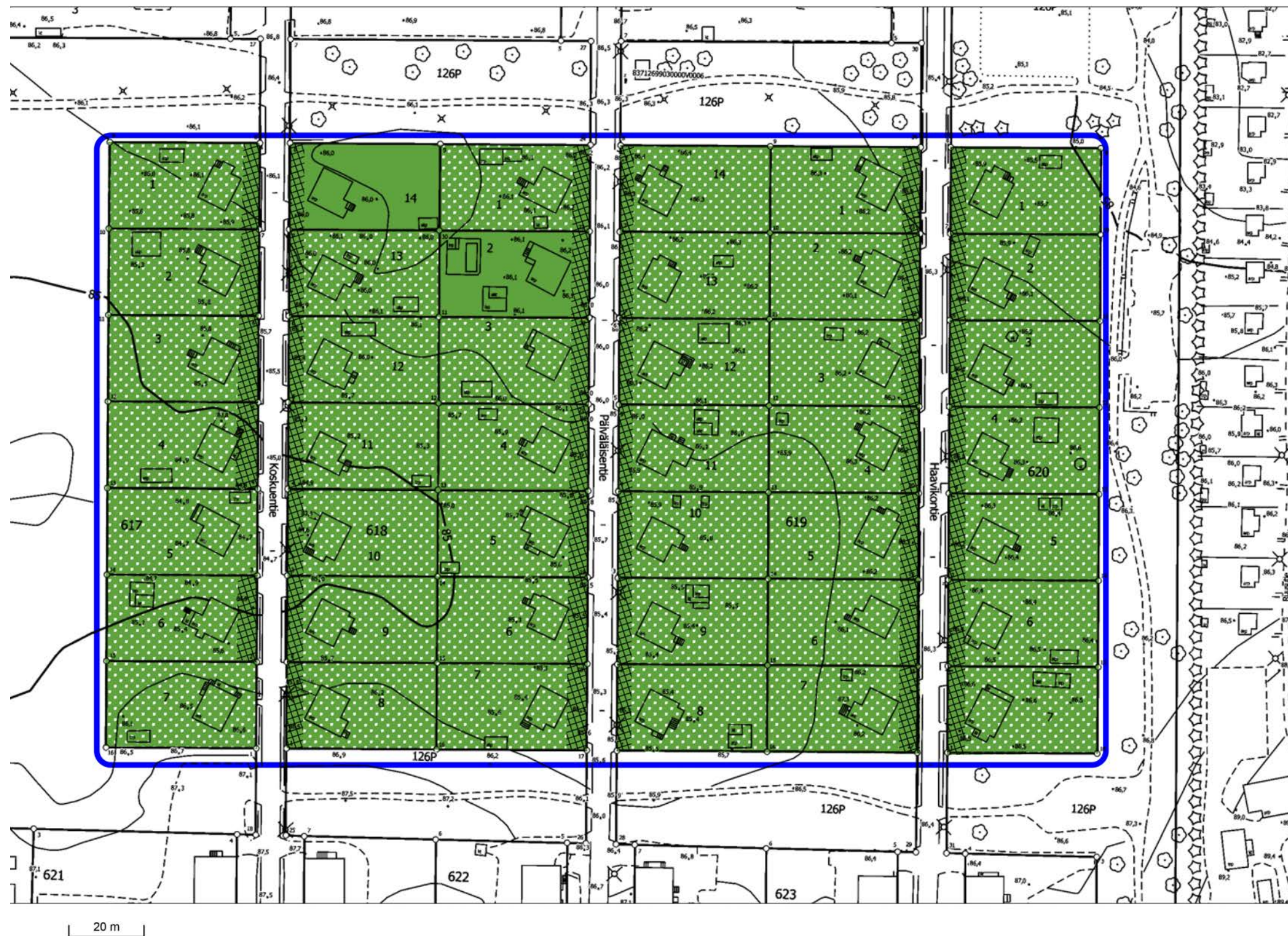
1 JOKIPOHJA AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Rakennukset on sijoitettu diagonaalisesti katua vasten niin, että kuisti ja sisäänkäynti on sisäpihaa kohti. Tonteille on merkitty istutuskaisista katua vasten ja jokaiselle tontille on istutettava vähintään kolme puuta. Selostuksessa on mainittu alueen olevan tuulista, ja runsaalla puustolla pyritty vähentämään tuulen vaikutusta. Diagonaalissa olevilla rakennuksilla ja runsaalla kasvillisuudella on saatu kasvatettua yksityisyyttä pinta-alaltaan suhteellisen pienillä tonteilla. Talousrakennuksia ei ole merkitty kaavaan ja ne ovat toteutuneet tontin takaosiin.

Nykytilanne:

Alue on erittäin hyvin säilynyt ja asemakaavamuutoksia on vain yksi. Lisärakentamista ei juurikaan ole tehty ja rakennusten sijaitessa katua vasten eivät kasvaneet talousrakennuksetkaan ole muuttaneet katukuvaa. Alkuperäisen kaavan mukaiset istutuskaisat ovat säilyneet ja tontteja reunustaa pensasaidat. Kasvillisuus on jopa lisääntynyt, kun pihoja ei käytetä enää pienviljelyyn. Rakennukset ovat säilyneet massan ja kattokulman suhteen, mutta julkisivumateriaalit ovat monin paikoin muuttuneet. 1980-luvulle tyypillisiä tummia raakalautajulkisivuja kerroksia erottavine listoineen tai ylimääräisin koristeluin tehtyjä erotuksia esiintyy useissa rakennuksissa. Muutokset on todennäköisesti toteutettu yhtäaikaaisesti. Julkisivumuutokset ovat kuitenkin sopeutuvia, ja alueen katunäkymät ovat hyvin säilyneitä.

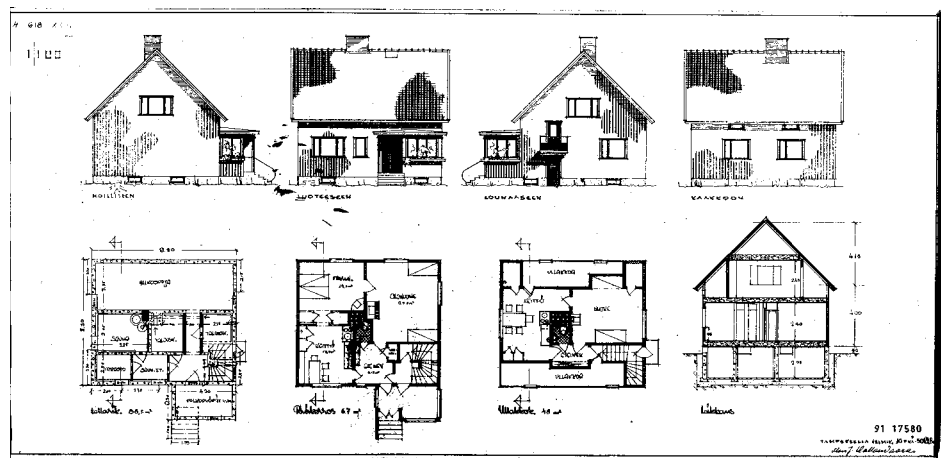
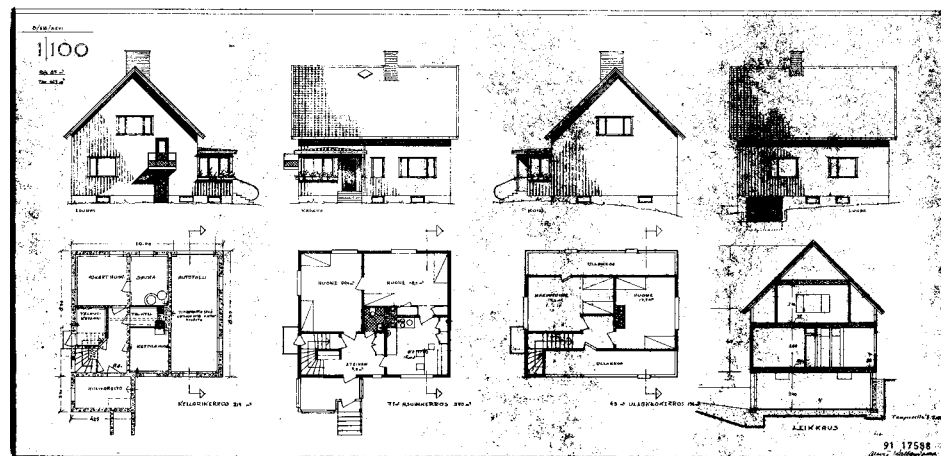
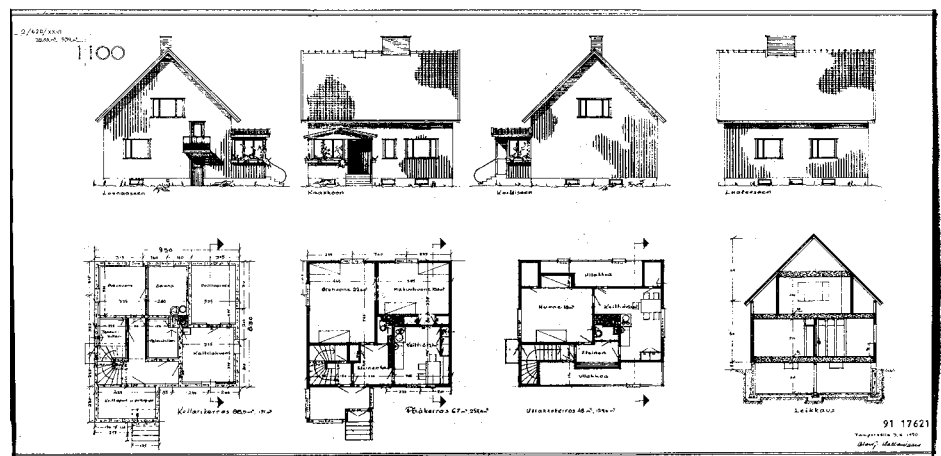
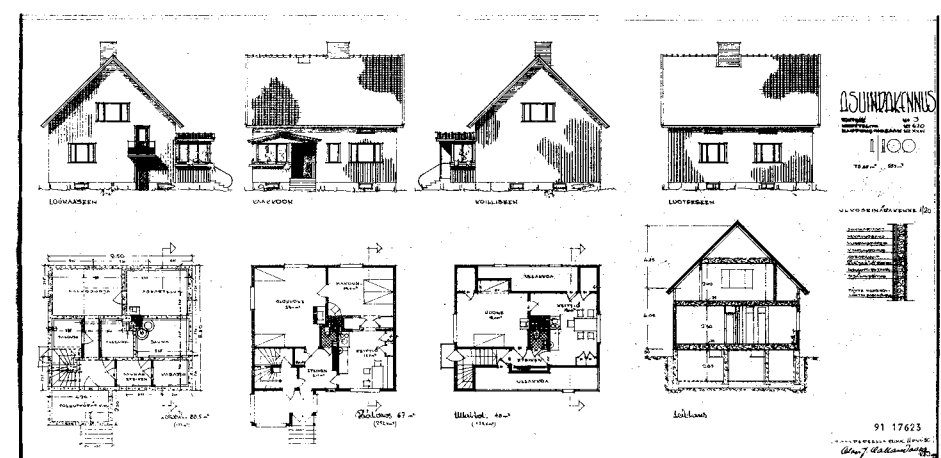

1 JOKIPOHJA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysisissä on tulkittu muunmuuassa rakennusten säilymistä koon, autokutksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit.

Kartamerkinnt:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Rajaus

Alueen rakennukset ovat toteutuneet lähes samanaikaisesti ja yhtenäisesti. Jokipohjan alueella ei ole tyyppitaloja. Monet ratkaisut tosin lainaavat suoraan esimerkiksi Aino- ja Huikas-tyypeistä. Rakennuksia selkeästi eniten on suunnitellut Olavi J. Hallanvaara, jonka lisäksi voi mainita mm. Aarne Säynäjäjärven. Yhtenäinen sijoittuminen kadun varteen ja jyrkkä 1:1 kattokulma yhdistää eri rakennusmalleja. Kuis-tit aukeavat poikkeuksetta sisäpihalle. Harmillisen moneen raken-nukseen on tehty myöhemmin 1970- ja 1980-luvuilla julkisivumuutoksia, joissa 1. ja 2. kerros on erotettu materiaalein tai vaihtamalla verholaudoituksen suuntaa kerrosten välissä. Uudelleenverhoilu on myös usein tehty alkuperäisestä poikkeavalla värimaailmalla tai liian koristeltuna. Myös ikkunoita on vaihdettu uudempiin tai verhoiltu

uudestaan liian koristeellisesti. Kokonaisvaikutelma on kuitenkin yh-tenäinen, eikä esimerkiksi aikakauteen sopimaton julkisivuväri nou-se häiritsevästi esiin. Erityisen positiiviseksi voi nostaa onnistuneet talousrakennukset ja autotallit, jotka ovat tarpeeksi pieniä sopiak-seen aikakauden mittakaavaan.

JOKIPOHJA YHTEENVETO JA ARVOTUS

1

Alue on toteutunut täysin alkuperäisen kaavan mukaisesti. Tampereen jälleenrakennuskauden aikaisista alueista Jokipohja on yksi säilyneimmistä. Lyhyt rakennusaika ja pienet tontit ovat suojelleet alueen yhtenäisyyttä eikä kaavamuutoksia ole tehty kuin yksi. Asukkaiden halu säilyttää alueen omaleimainen ilme välittyy kadulla kulkevalle.

Ajalle epätyypillisen suorat kadut ja yhtenäisesti diagonaalisissa sijoitetut rakennukset muodostavat alueelle harvinaisen, arvokkaan olemuksen.

Katukuva on hyvin säilynyt. Katua reunustavat pensasaidat erottavat tontit toisistaan ja kasvillisuus on tonttien sisällä runsasta. Erityistä huolta tulisi kiinnittää aluerajauksen ulkoreunoilla sijaitsevien tonttien säilyttämiseen, jottei näkyvin yleisilme heikkene. Autotallit ovat sopivassa mittakaavassa, eikä niitä ole tehty suoraan katuun kiinni. Julkisivumuutoksia on tehty mutta ne eivät erotu liikaa kokonaisuudesta.

Aluetta ympäröivä puisto on säilynyt eheänä. Kokonaisuus on viehättävä ja liittyy puutarhamaisena idässä sijaitsevan siirtolapuutarhan jatkoksi. Kookkaammat rakennukset ovat riittävän kaukana ja lähimmät pienkerrostalot mittakaavaltaan sopusuhtaisia.

Jokipohja on yksi parhaiten säilyneitä jälleenrakennuskauden alueita Tampereella. Tontit ovat onneksi pieniä, eikä jakaminen ole todennäköistä. Muutos- ja täydennystoimenpiteiden tulisi olla alueen säilymistä edistäviä. Lähialueidenkin suunnittelussa tulisi huomioida alueen vehreys, mittakaava ja kaupunkikuvalliset arvot.

2 PERUSTIEDOT JÄRVENSIVU

Ensimmäinen kaava:	1936
Voim. oleva kaava:	1954
Rakentamisvuosi:	1954 - 1956
Tontin omistus:	kaupunki
Tontin pinta-ala:	800-1400 m ²
Rakennusoikeus:	149 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,15 - 0,17
Kerrosluku:	I 1/2, harjakorkeus 5m

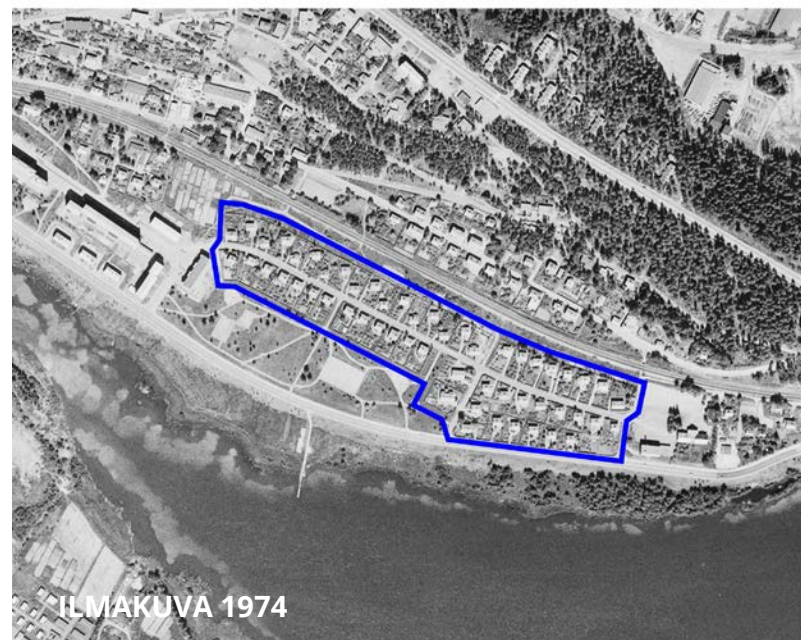
Järvensivun esikaupungin alku sijoittuu 1890-luvulle, jolloin Kyttälän saneerauksessa muutamaan määrätty asukkaat siirtyivät kaupungin rajojen ulkopuolelle. Kaupunkiin alue liitettiin 1922 ja kaupungin omistukseen Järvensivun tila siirtyi 1949. (Heiskanen et. al. 2011, s.76)

Aluetta on alettu rakentaa vuonna 1954. Vuonna 1936 alueelle suunniteltiin monumentaalinen kaava, jonka mukaan se olisi rakennettu lidesjärven rantaan saakka, mutta tämä suunnitelma jäi toteutumatta lähinnä heikoksi todetun maaperän vuoksi. Uusi asemakaava on hyväksytty vuonna 1953. Alueella on 51 pientalotonttia. Alueen itä- ja länsipään on lisäksi kaavoitettu yleisen rakennuksen tontti.

Rakennukset voivat sijaita kadun suuntaisesti kadun varrella tai ne on sijoitettu katuun nähden vinottain - joko tontin etuosaan tai takaosaan. Yhdessä korttelissa kaikki rakennukset ovat kadun suuntaisina tontin etuosassa. Kaikki rakennukset on toteutettu hyvin lyhyen ajan sisällä. Talot ovat kooltaan ja muodoltaan yhtenäisiä 1 ½-kerroksisia omakotitaloja. Kattokaltevuus on 1:2 ja räystään korkeus rajoitettu viiteen metriin. Vaikka suunnittelijoita on ollut useita, ovat rakennukset visuaalisesti hyvin yhtenäisiä.

ILMAKUVA 1946

ILMAKUVA 1974

ILMAKUVA 1956

ILMAKUVA 1987

ILMAKUVA 1966

ILMAKUVA 1995

ILMAKUVA 2019

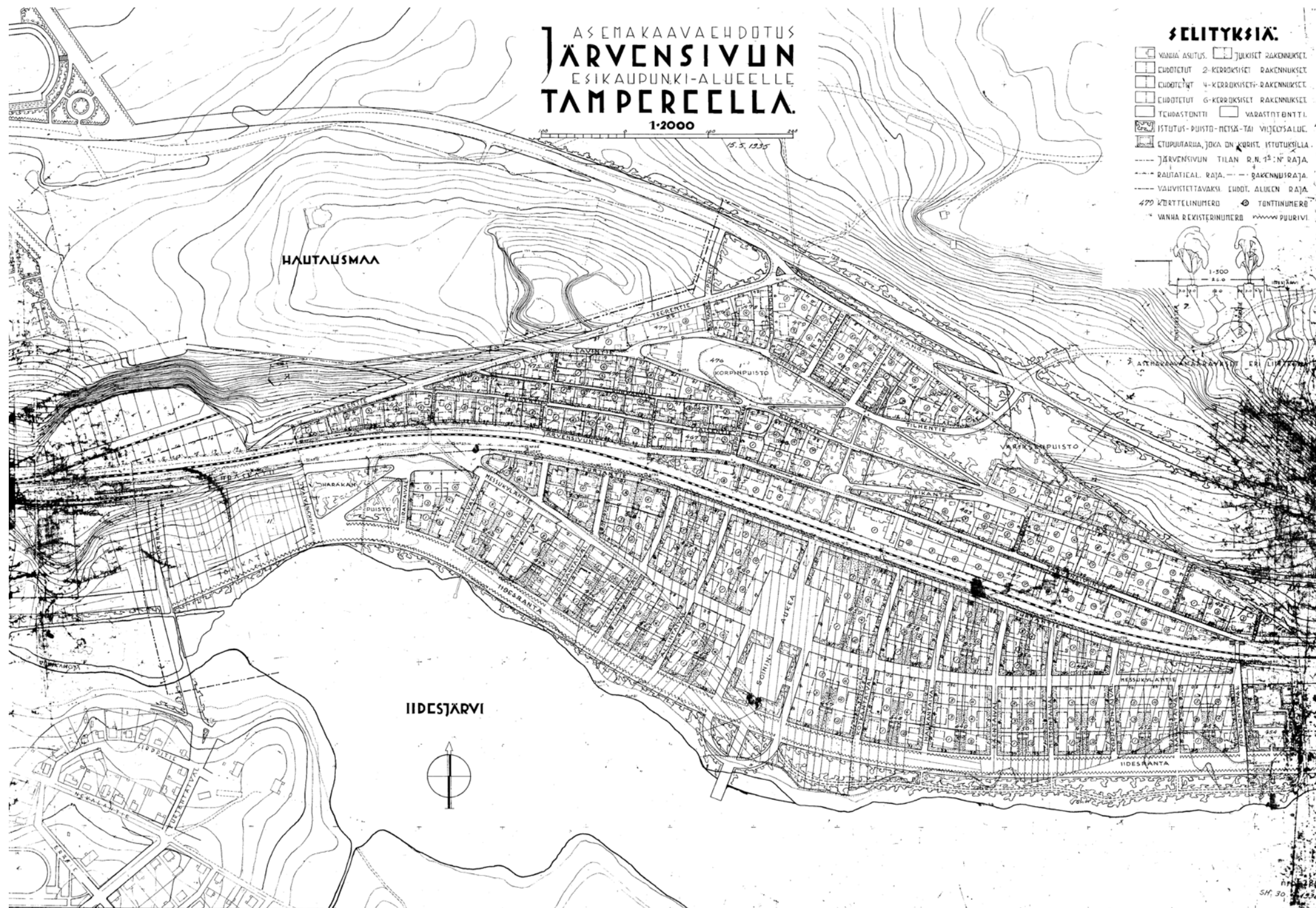
2 ILMAKUVAT JÄRVENSIVU

Ilmakuvasarja esittää Järvensivun alueen rakentumisen peltotalueelle.

Asemakaavan vahvistumisen jälkeen 1953, lähti Järvensivun alue rakentumaan nopeasti vuosien 1954-1956 välillä. Vuonna 1956 yhtä lännessä sijaitsevaa yleistä rakennusta lukuun ottamatta, olivat alueen rakennukset nousseet jo sijoilleen. Lähiympäristö oli tuolloin yhä peltomaisemaa.

Vuoden 1966 ilmakuvasta nähdään alue täysin rakentuneena sekä Järvensivun puiston muodostuminen. Vuonna 1966 oli lähiympäristöön muodostunut myös muuta rakennuskantaa. Tämän jälkeen alue on täydentynyt maltillisesti.

Tontit ovat alkuperäisen kaavan mukaisia. Rakennukset ovat pysyneet masaltaan pääosin muuttumattomina pieniä laajennuksia lukuunottamatta. Talousrakennusten määrä on kasvanut maltillisesti. Tontteja ympäröivät viheralueet ovat säilyneet lähes muuttumattomina. Aluetta leimaa yhtenäinen katujulkisivun rytmi ja vanhan puuston luoma vehreys.

2 JÄRVENSIVU ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Asemakaavamääräykset:

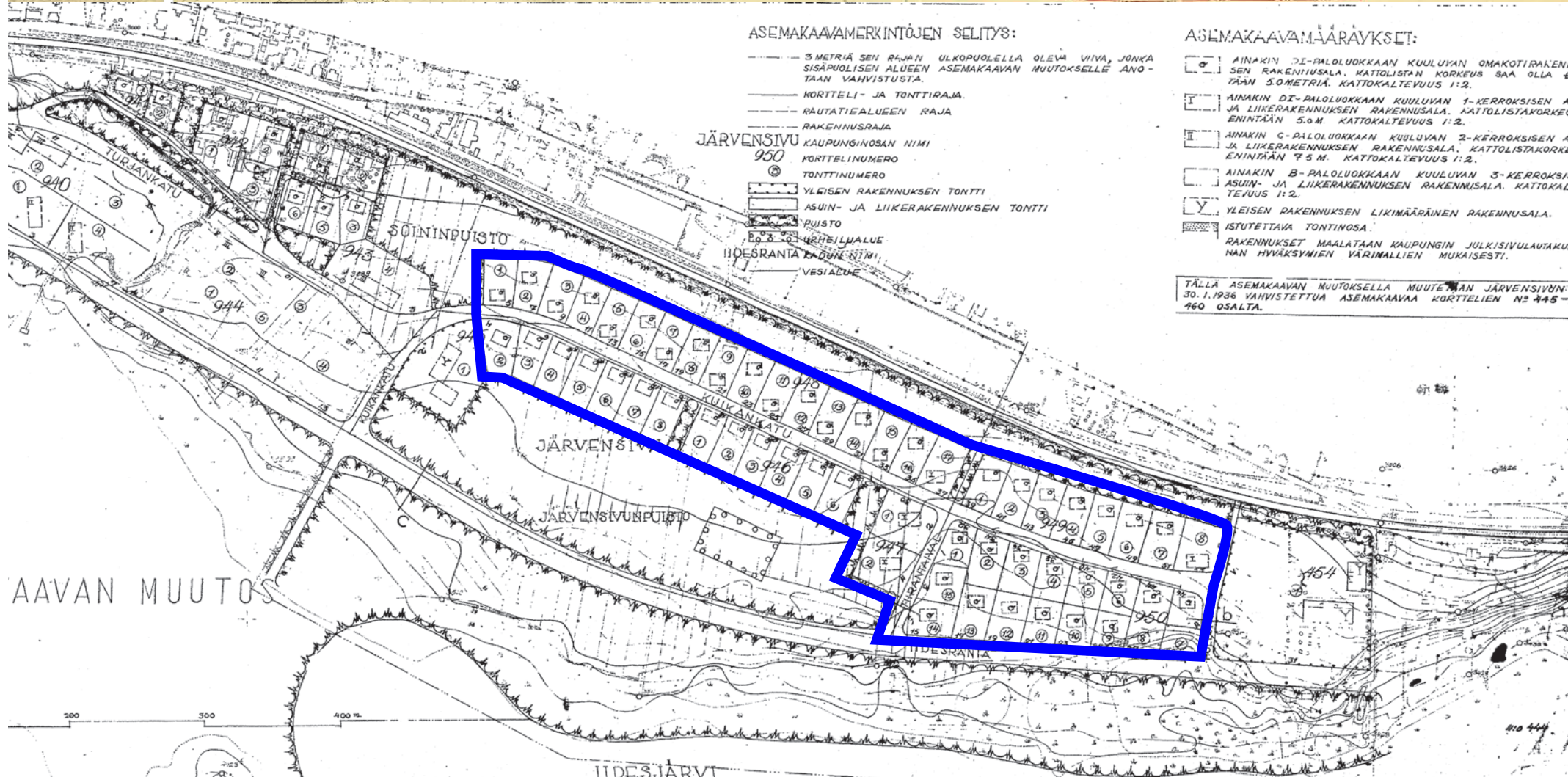
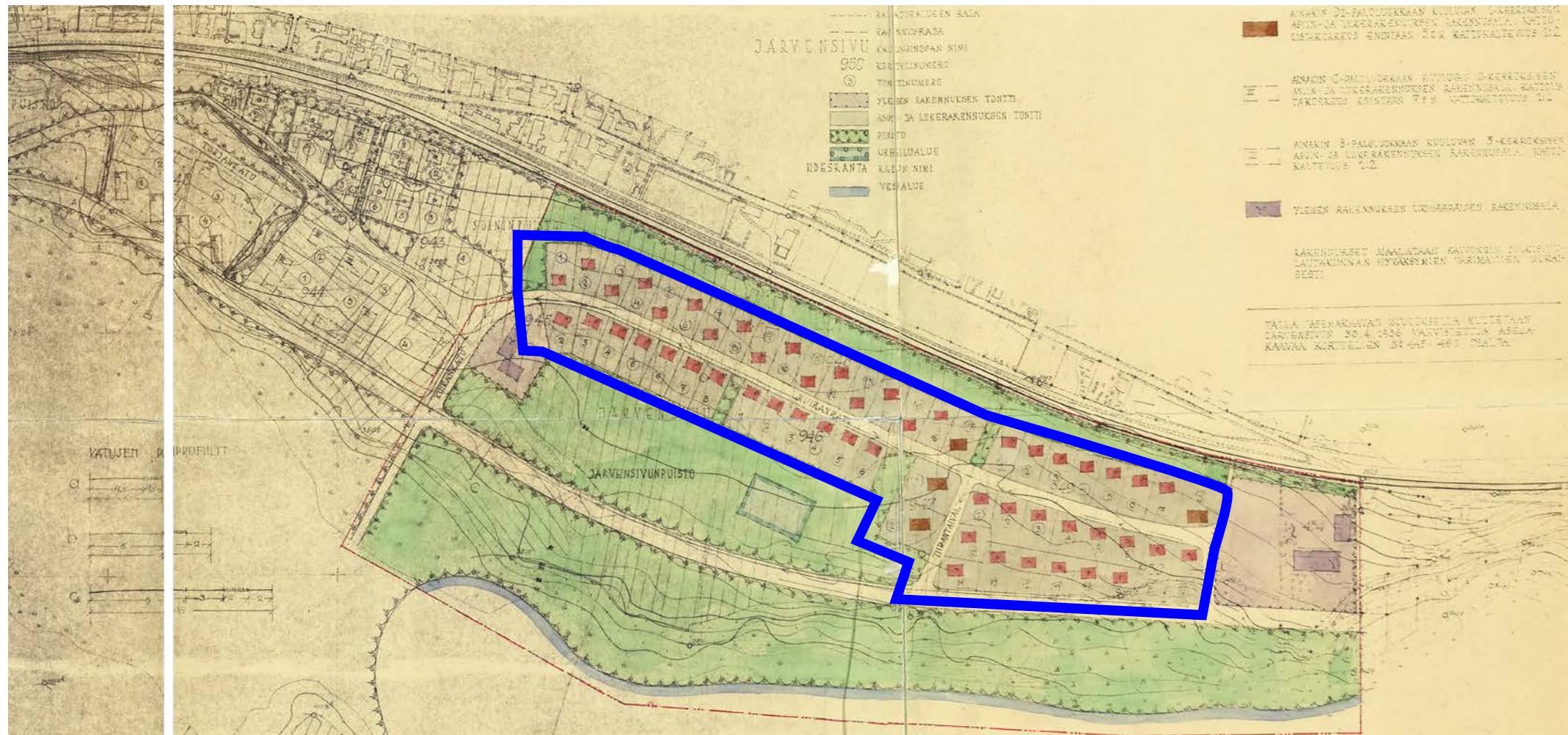
Hyväksymisvuosi: 1936

Alkuperäisen asemakaavan tavoitteena oli luoda huomattavasti nykyistä toteutunutta korkeampaa rakentamista ja kaupunkimaisempaa ympäristöä. Ensimmäisessä monumentaalisessa vuoden 1936 kaavassa alueen läpi oli osoitettu kaksi tie-linjaa Messukyläntie ja lidesrantatie. Tontteja oli suunniteltu muodostettavaksi yhteensä 133kpl (78kpl lidesrantatien varteen, 55kpl Messukyläntien varteen), joiden keskelle sijoittui kaupunkimainen puistoalue Soinin aukea. Kerrosluvut vaihtelivat kahden ja kuuden kerrosluvun välillä.

Toisen maailmansodan aikana alueen peltoja kuitenkin tarvittiin ruoan tuotantoon ennen kuin alue pääsi lähteä rakentumaan. Sodan jälkeen tehtiin alueelle kaavamuutos, jossa alue osoitettiin myöhemmin muutettavaksi.

Huomioita:

Alkuperäinen suunnitelma ei ollut kuitenkaan toteuttamiskelpoinen myöhemmin ilmenneiden rakentamiseen vaikuttaneen maaperäongelmien vuoksi. Vuoden 1953 Asemakaavaselostuksessa avataan huonon maapohjan tuomia rakentamisen rajoitteita, mikä selittää ensimmäisen asemakaavan muutoksen ja huomattavasti pienimittakaavaisemman rakentamisen.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

2 JÄRVENSIVUN ASEMAKAAVAMUUTOS

Johtuen huonon maapohjan tuomista rakentamisen rajoitteista, joka tuli ilmi ensimmäisen asemakaavatyön yhteydessä sekä sotavuosien tuomasta viljelymaan käyttötarpeesta, laadittiin Järvensivusta toinen versio ensimmäisen kaavan pohjalta. Tämä selittää alueelle toteutuneen huomattavasti pienimittakaavaisemman rakentamisen verrattuna vuoden 1936 asemakaavan suunnitelmiin. Kaareva tielinjaus lidesjärven pohjoissivulla lidesjärventie säilyi edellisestä kaavasunnitelmasta.

Asemakaavamääräykset:

Alueella on voimassa vuoden 1953 asemakaava, jossa on määritely ohjeelliset rakennusalat. Piha-rakennusten sijainteja ei ole määritetty kaavassa.

Ainakin D1- paloluokkaan kuuluvan omakotirakennuksen rakennusala. Kattolistan korkeus saa olla enintään 5.0 metriä. Kattokaltevuus 1:2.

Ainakin D1-paloluokkaan kuuluvan 1-kerroksisen asuin- ja liikerakennuksen rakennusala. Kattolistan korkeus enintään 7,5 m. Kattokaltevuus 1:2.

Rakennukset maalataan kaupungin julkisivulautakunnan hyväksymien värimallien mukaisesti.

Huomioita:

Rakennusten ryhmittely avaa lähes jokaiselle tontille näkymän järvelle. Alueen keskivaiheille on sijoitettu 2-kerroksisia liikerakennuksia. Vuoden 1936 vahvistetusta kaavasta jäljelle jäi lidesrannantien linjaus sekä osoitus lidesrannan maankäyttömahdollisuuksista. Tonttimäärät tippuivat suunnitellusta 133 tontista 51 tonttiin. lidesrantaan syntyi kuitenkin alkuperäisen vision mukaista talotypologiaa pienkerrostalosta omakotitaloon.

2 JÄRVENSIVU AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Alkuperäinen vuoden 1936 asemakaavan kaupunkimaisempi visio lidesrannan maankäytöstä ei päässyt toteutumaan sotavuosien viljelysmaan tarpeesta johtuen sekä maaperän rakennettavuushaasteiden vuoksi.

Aluerajauksen omakotitalotonteille on määritely ohjeelliset rakennusalat sekä D1- paloluokkaan kuuluvan omakotirakennuksen rakennusala. Piha- rakennusten sijainteja ei ole määritetty kaavassa. Rakennusten harjakorkeus saa olla enintään 5.0 metriä joiden kattokaltevuus on 1:2.

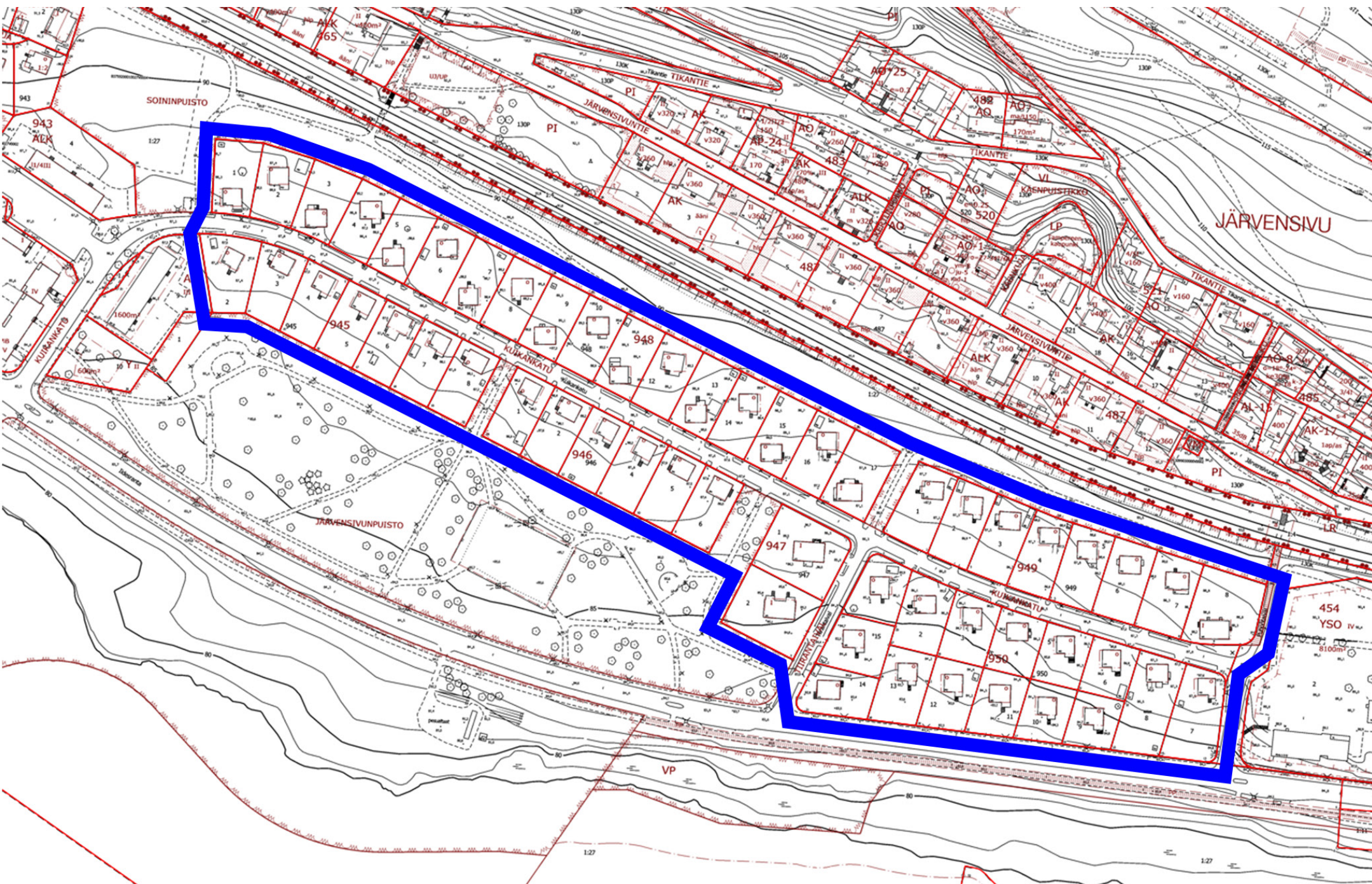
Liiketonteiksi määritellyt D1-paloluokkaan kuuluvan 1-kerroksisen asuin- ja liikerakennuksen rakennusaloille harjakorkeudeksi on määritely enintään 7,5 metriä ja kattokaaltevuudeksi 1:2.

Vuonna 1953 vahvistettu asemakaava on yhä voimassa eikä alueelle ole tehty asemakaavamuutoksia tämän jälkeen.

Nykytilanne:

Järvensivun alue on toteutunut pääosin ensimmäisen asemakaavan mukaisesti. Liiketiloiksi kaavoitetut tontit ovat myöhemmin muuntuneet asuinkäyttöön ja vain yksi rakennus alueella poikkeaa rakennusalan koordinaattiakselista ja sekin lievästi. Alueella on toteutunut hyvin alkuperäisen asemakaavan tavoitteet.

Tontit ovat kasvillisuudeltaan vehreitä ja puutarhaimaisia.

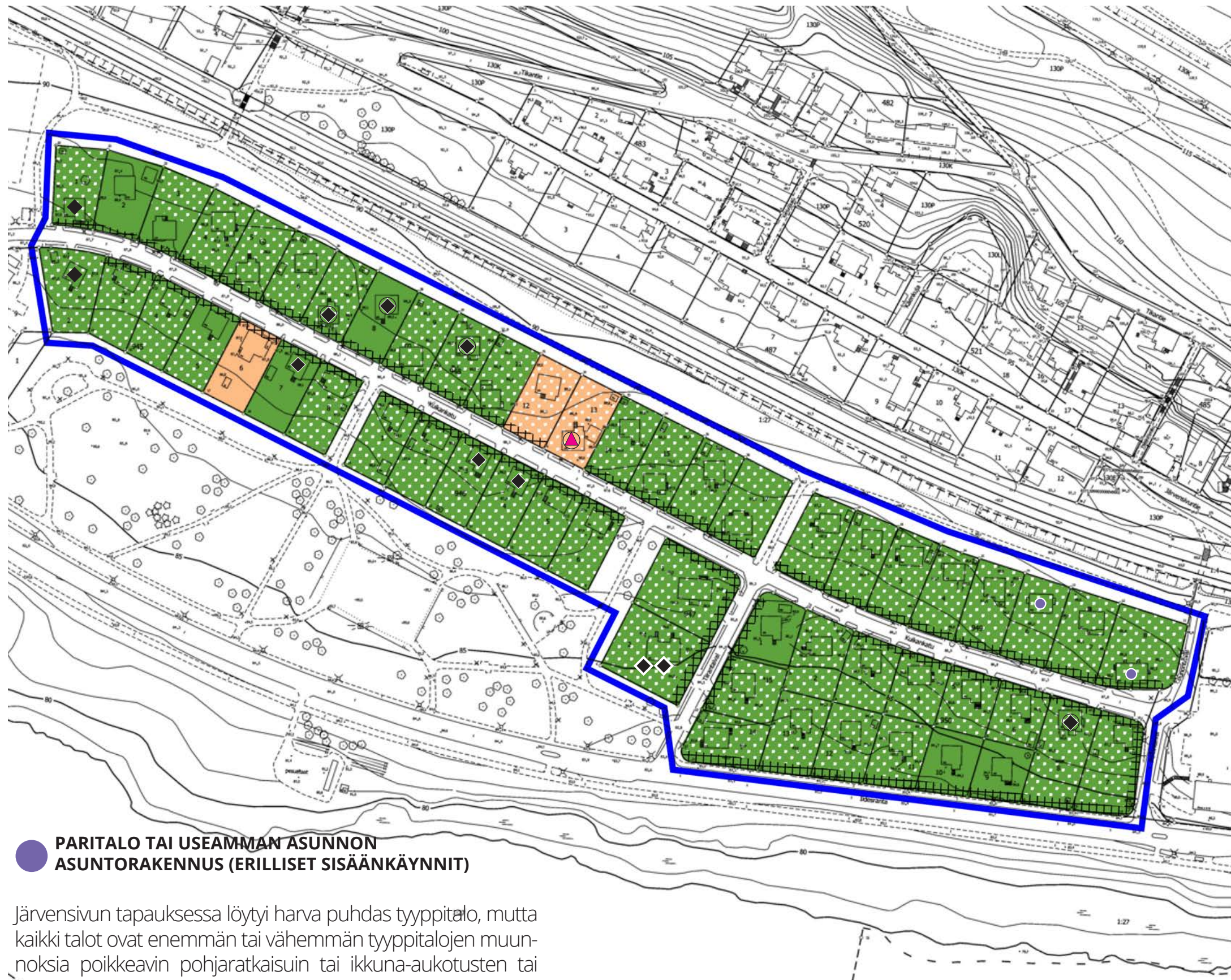
2 JÄRVENSIVU TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuuassa rakennusten säilymistä koon, aukotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit.

Karttamerkinnot:

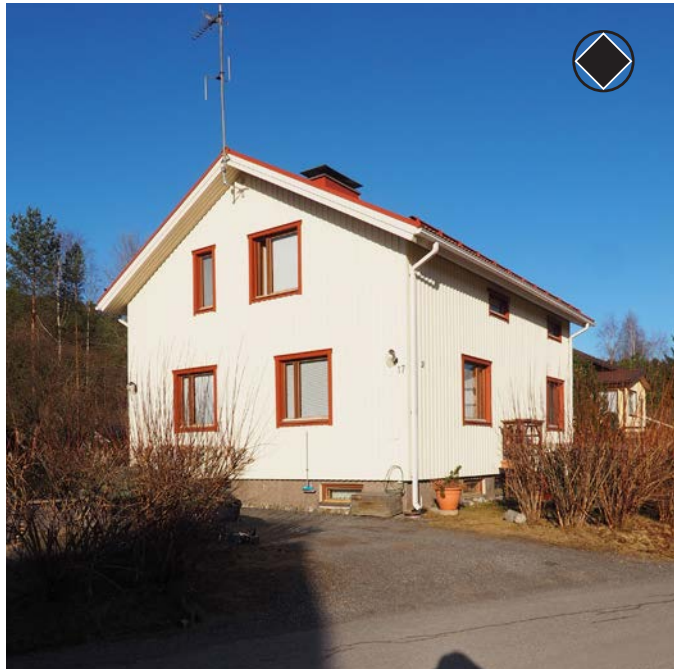
- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Rajaus

- HUIKAS
- HUIKAS-MUUNNOS
- AINO-MUUNNOS
- PARITALO TAI USEAMMAN ASUNNON ASUNTORAKENNUS (ERILLISET SISÄÄNKÄYNNIT)

PARITALO TAI USEAMMAN ASUNNON ASUNTORAKENNUS (ERILLISET SISÄÄNKÄYNNIT)

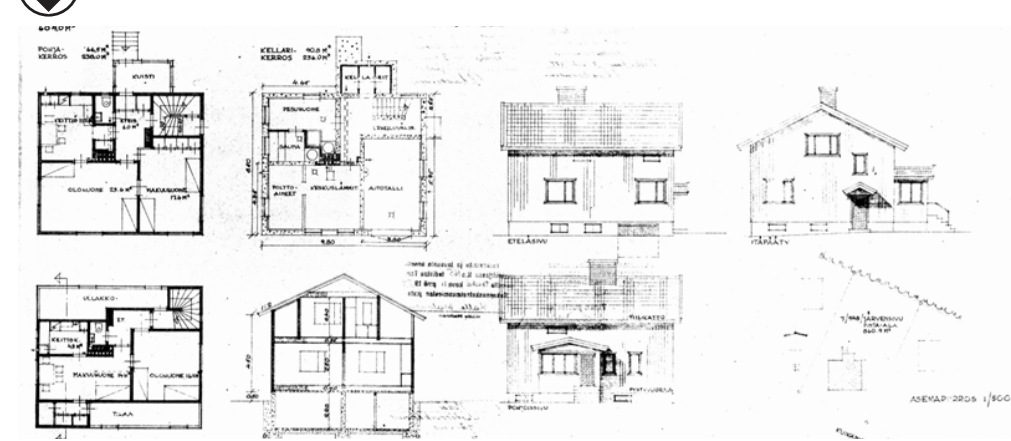
Järvensivun tapauksessa löytyi harva puhdas tyypitalo, mutta kaikki talot ovat enemmän tai vähemmän tyypitalojen muunnoksia poikkeavin pohjaratkaisuin tai ikkuna-aukotusten tai kokoluokan suhteen. Yhtenäistä näillä kaikilla rakennuksilla on kuitenkin kattokulmat ja 50-luvun rakentamistapa.

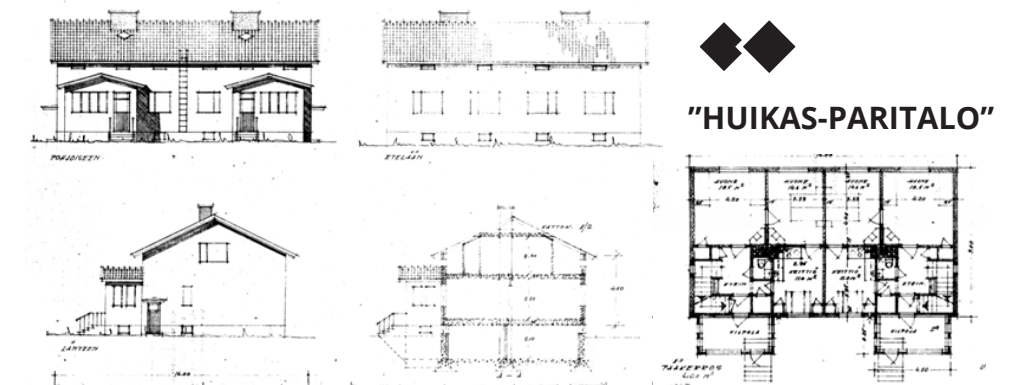
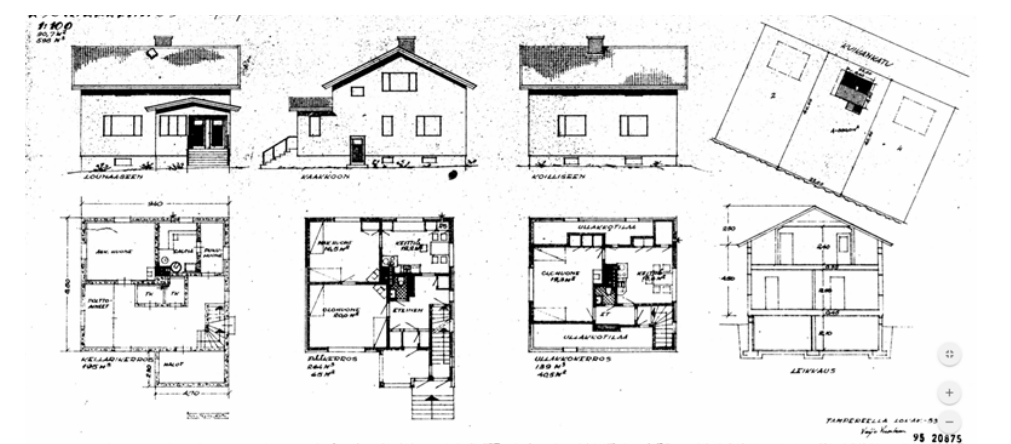
paritaloversio Huikkaasta, Huikas x 2 peilikuvana

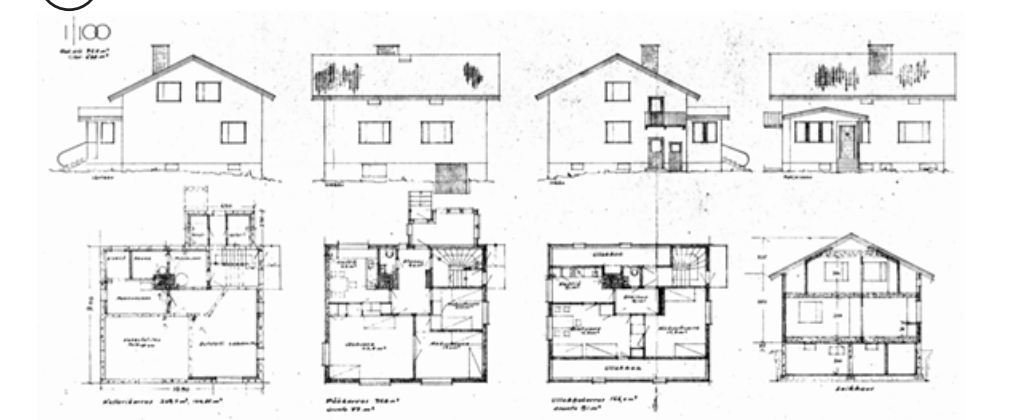
HUIKAS-MUUNNOS

HUIKAS (YHDEN HUIKAS-TYYPIN LUPAKUVA OTE 1950-LUVULTA)

AINO-MUUNNOS

RAKENNUSKORTTI

Alueella on käytetty pääosin Huikas- talotyypppejä. Muut talot mu-
kailevat samaa jäljenrakennusaikakauden arkkitehtonista henkeä.
Alueella on edustava määrä ns. tyylipuhtaita talotyypppejä sekä alku-
peräisiä mallien mukaisia muunnoksia, joissa sisäänkäynti tapahtuu
päätyisivuista erilaisin katosratkaisuin sekä vaihtelevilla ikkuna auko-
tuksilla päärakennuksissa. Alueella esiintyy myös yksi Aino-muun-
nos.

Rakennusten koko vaihtelee hieman. Alueen keskipaikkeille on kaa-
voitettu muusta rakennuskannasta poikkeavaa isompaa talotyyppiä
suuremmille tonteille (Kuikankadun itäpäädyn kulmatontin sekä
Kuikankadun ja Tiirantaipaleen länsipään risteyksessä olevat raken-
nukset). Alkaisemmin osittain liiketilana toiminut rakennus (kuvassa)
on myöhemmin muunneltu kokonaan asuinkäyttöön. Jokainen tä-

män kokoluokan rakennus poikkeaa keskenään sisääntulojärjes-
telyiden, julkisivumateriaalien ja ikkuna-aukotusten suhteen, mutta
ovat selkeästi mittasuhteiltaan nivottavissa toisiinsa ja ne toteuttavat
alkuperäistä asemakaavaa.

Julkisivumateriaalit ovat osassa rakennuksissa muuttuneet vuo-
sien saatossa, osa modernimpaan (tiiliverhoilu) suuntaan, osaa on
uudistettu vanhaa kunnioittaen. Lisärakentamisen volyymi ja laa-
jennusten suuruus ovat olleet yleisesti maltillisia ja valtaosa raken-
nuksista ovat alkuperäisessä muodossaan. Vaihtelusta huolimatta
yhtenäinen harjakorkeus, kerrosluvut ja suuntautuminen/asettumi-
nen tonteilla luovat hyvin yhtenäisen ja harmonisen pientaloalueko-
naisuuden.

JÄRVENSIVU YHTEENVETO JA ARVOTUS 2

Järvensivun alueella ei ole tehty lainkaan asemakaavamuutoksia vuoden 1953 jälkeen. Säilyneillä tonteilla on vaihtelevasti lähes alkuperäisenä säilyneitä, julkisivuiltaan vähän muuttuneita tai laajennettuja rakennuksia. Yleisilmeeltään alue ja katulinjat ovat alkuperäisen kaavan mukaisia. Kasvillisuus on alueella runsasta ja tontteja reunustaa pensasaidat. Kokonaisuutena Järvensivun alue on hyvin säilynyt. Järvensivun alueen rakennukset ovat asemoituneet lähes kauttaaltaan, yhtä tonttia lukuun ottamatta, asemakaavan ohjeellisen rakennusalan koordinaatiston mukaisesti. Yhden tontin poikkeama koordinaatistossa ei näy heikentävästi katukuvassa rakennuksen sijoituessaan tontin takaosaan. Poikkeama rikkoo kuitenkin yhtenäisen harjasuunta -akselin, jota muut alueen rakennukset noudattavat.

Osalle tonteista on ajansaatossa syntynyt melko vapaasti erilaisia piharakennuksia (autotallista ulkovarastoihin) tai muita vastaavia tukitiloja. Nämä rakennukset voivat sijoittumisen ja tyylinsä mukaan poiketa keskenään paljonkin. Osassa tonteista apurakennukset sijaitsevat aivan tien vieressä, joka hieman rikkoo yhtenäistä katukuvaa päärakennusten näkymien suhteen. Tätä on tulkittu arvoja heikentävänä piirteenä tässä selvityksessä yhtenäistä katulinjaa arvotettaessa. Mittakaavaltaan rakennukset ovat kuitenkin sen verran pieniä, ettei Järvensivun alueellinen kokonaisuus menetä tasapainoaan merkittävästi. Osassa Järvensivun alueen rakennuksissa tehdyt laajennukset, julkisivumuutokset ja päärakennukseen liitetyt autotallit. Mittakaavallisesti muutokset ovat alueelle sopeutuvia, mutta ne ovat kuitenkin kadottaneet talotyyppin alkuperäistä arkkitehtuuria ja sen arvoja. Puustoltaan ja muulta kasvistoltaan Järvensivun alue on hyvin vihreä ja runsas. Puusto on varttunut kookkaaksi. Muutamalla tontilla on puustoa raivattu voimakkaammin uusien istutusten tieltä. Vaikkei puustomuutokset heikentäisi alueen yleiskuvaa radikaalisti, on se katsottu kasvillisuuden säilyneisyyden menetyksenä.

Nämäkin muutokset huomaa vasta kunnolla tarkemmin tutkimalla, mikä kertoo alueen yhtenäisestä ja yleisvihreästä ilmeestä.

Alue on toteutunut lähes täysin alkuperäisen asemakaavan mukaisesti ja edustaa komeasti yhä tänä päivänä jälleenrakennuskauden aikaista rakentamista. Jaettaviksi soveltuvia tontteja ei juurikaan ole.

3 PERUSTIEDOT IRJALA

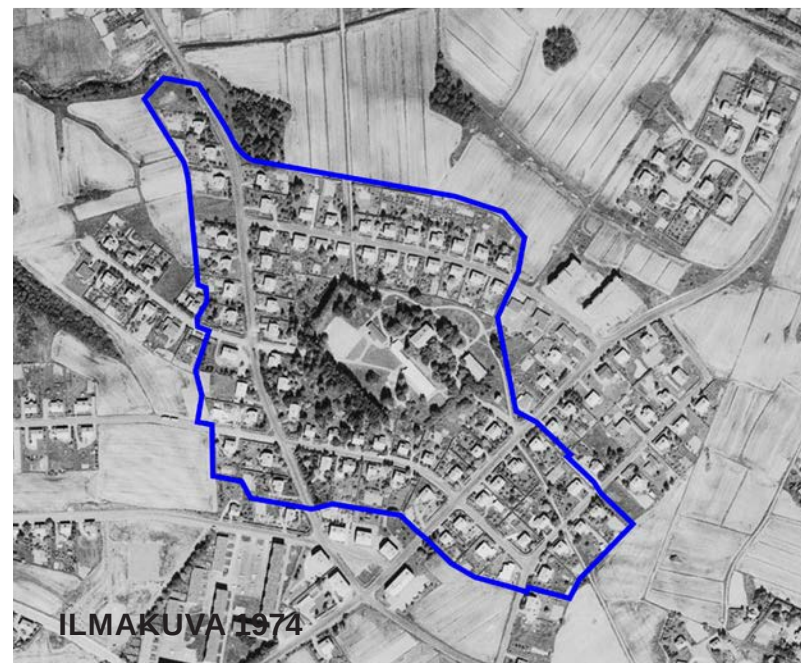
Ensimmäinen kaava:	1951
Voim. oleva kaava:	1956-2019
Rakentamivuosi:	1951-1967
Tontin omistus:	kaupunki / yksityinen
Tontin pinta-ala:	795 - 1600 m ²
Rakennusoikeus:	212 - 265 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,17 - 0,26
Kerrosluku:	1½, räystäskorkeus 5m

Alueen yleiskuvaus

Irjala, kuten muutkin entisen Messukylän alueet pohjaa nimensä paikalla olleisiin maa-tiloihin. Ensimmäisessä asemakaavassa alue erotettiin lännessä olevasta Huikkaan alueesta leveähkällä puistolla. Irjala rakentuu Irjalan aukiosta säteittäisesti pohjoiseen lähtevien katujen varaan, jotka pohjoiseen suunnatessa kiertävät alueen keskellä mäellä sijaitsevan entisen Irjalan kartanon. Rakennukset sijaitsevat etupäässä tontin etuosassa kadun suuntaisina. Alue on sekä yksityisessä omistuksessa että vuokramaata ja pääasiassa pientalotontteja. Alunperin sorapintaiset kadut suunniteltiin tarkkaan pintavesien ohjaamiseksi avo-ojissa. Huomattavimpia muutoksia on Irjalankadun ja Takahuhtintien kulmassa olevan Jukolan tilan talouskeskuksen muuttaminen ensin rivitalo- ja myöhemmin kerrostaloalueeksi. Alueen keskukseksi suunniteltu Irjalan aukio kaipaasi selkeytystä ja on nykyään pahoin liikenteen jama.

ILMAKUVA 1946

ILMAKUVA 1974

ILMAKUVA 1956

ILMAKUVA 1987

ILMAKUVA 1966

ILMAKUVA 1995

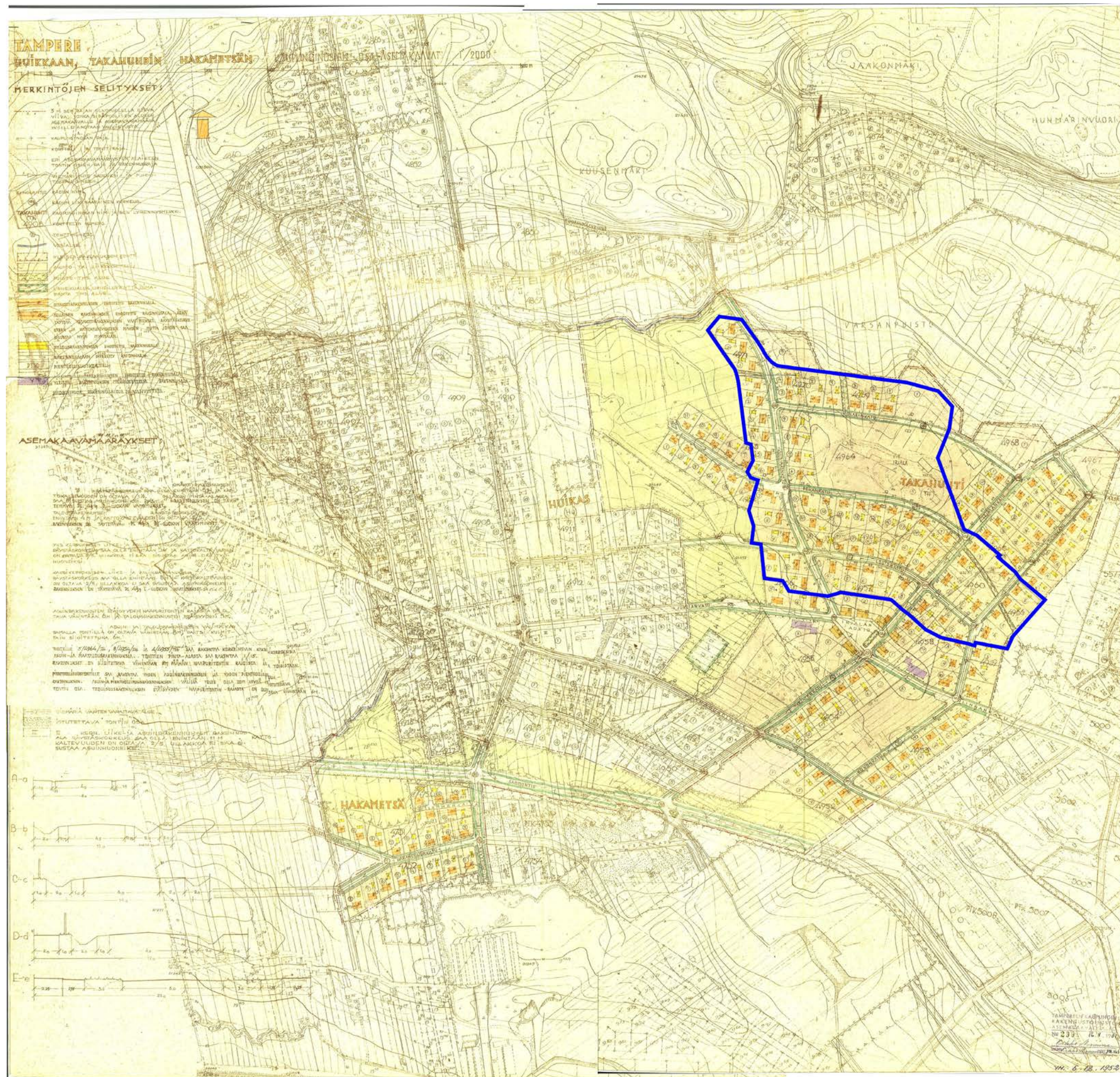
3 ILMAKUVAT IRJALA

Asutus on rakentunut entisen Irjalan tilan ympärille. Irjalankatu mukailee osittain vuoden 1946 ilmakuvassa näkyvää tielinjaa. Ensimmäisessä asemakaavassa Irjalan kartanon eteläisin osa on kaavoitettu asumiseksi ja alueen halkaiseva Pekankatu-Irjalankuja akseli on aloitettu vuoden 1956 ilmakuvassa, mutta jäänyt lopulta toteutumatta.

Puutarhamaisuus on lisääntynyt alueen muututtua viljelystä asuinkäyttöön. Pienimittakaavaisuus on säilynyt aluella varsin hyvin, vaikkakin alkuperäisen asutuksen reunoille on myöhemmin tehty rivi- ja kerrostaloja.

ILMAKUVA 2019

3 IRJALA ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Asemakaavamääräykset:

Omakotirakennuksen räystäskorkeus saa olla enintään 5m ja kattokaltevuuden 1 1/2. Ullakon pinta-alasta saa sisustaa 2/3.

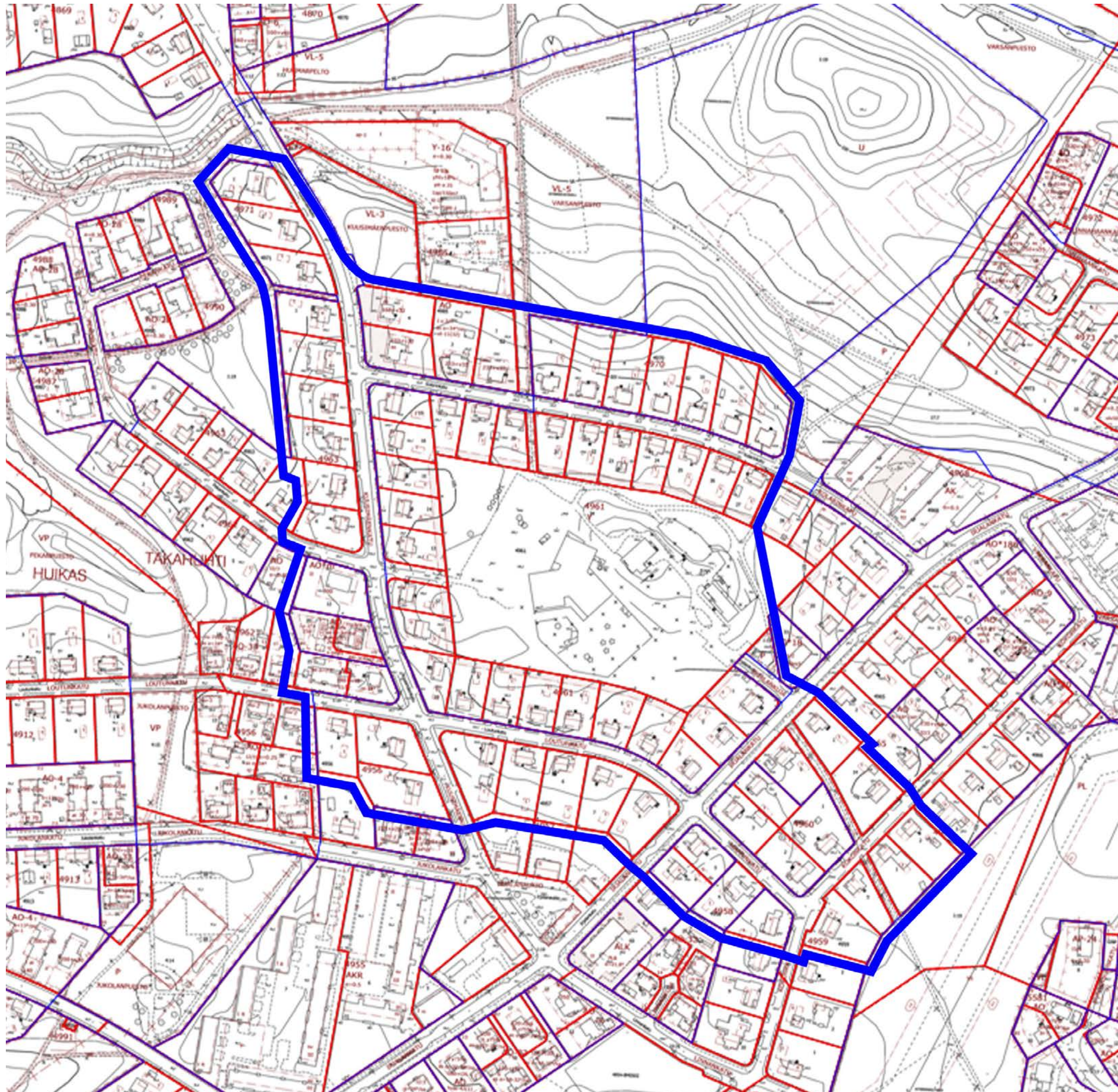
Talousrakennuksen räystäskorkeus saa olla enintään 4m ja kattokaltevuuden on oltava 2:5.

Yksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen räystäs-korkeus saa olla enintään 5m ja kattokaltevuuden on oltava 2:5. Ullakkoa ei saa sisustaa asuin- eikä työhuoneiksi.

Kaksikerroksisen asuin- ja liikerakennuksen räys-täskorkeus saa olla enintään 8m ja kattokaltevuuden on oltava 2:5. Ullakkoa ei saa sisustaa asuin-eikä työhuoneiksi.

Asuinrakennusten etäisyyden naapuritontista on oltava vähintään 6m ja talousrakennusten vähin-tään 5m.

Asuin- ja talousrakennusten välimatkan samalla tontilla on oltava vähintään 8m, paitsi kulmittain sijoitettuna 6m.

3 IRJALA NYKYTILANNE

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Irjalan tilan alueelle on kaavoitettu omakotiasutusta, koska "se on kysytyn tonttimuoto ja etäisyys kaupungin keskustasta ei edellytä suurempaa asumistiheyttä". Katulinjat mukailevat maastonmuotoja ja kiertävät alueen keskellä olevan Irjalan kartanon.

Rakennukset on ryhmitelty katua vasten, pitkä sivu katua päin. Alue on näin ilmeeltään muita yhtenäisempi, mitä rytmittää lähinnä kaarteiset kadut.

Rajauksen ulkopuolella olevat kaupungin omistavat alavat peltomaat ja joenrannat on jätetty rakentamatta, jotta Irjala eriytyy luonnollisesti naapurialueista.

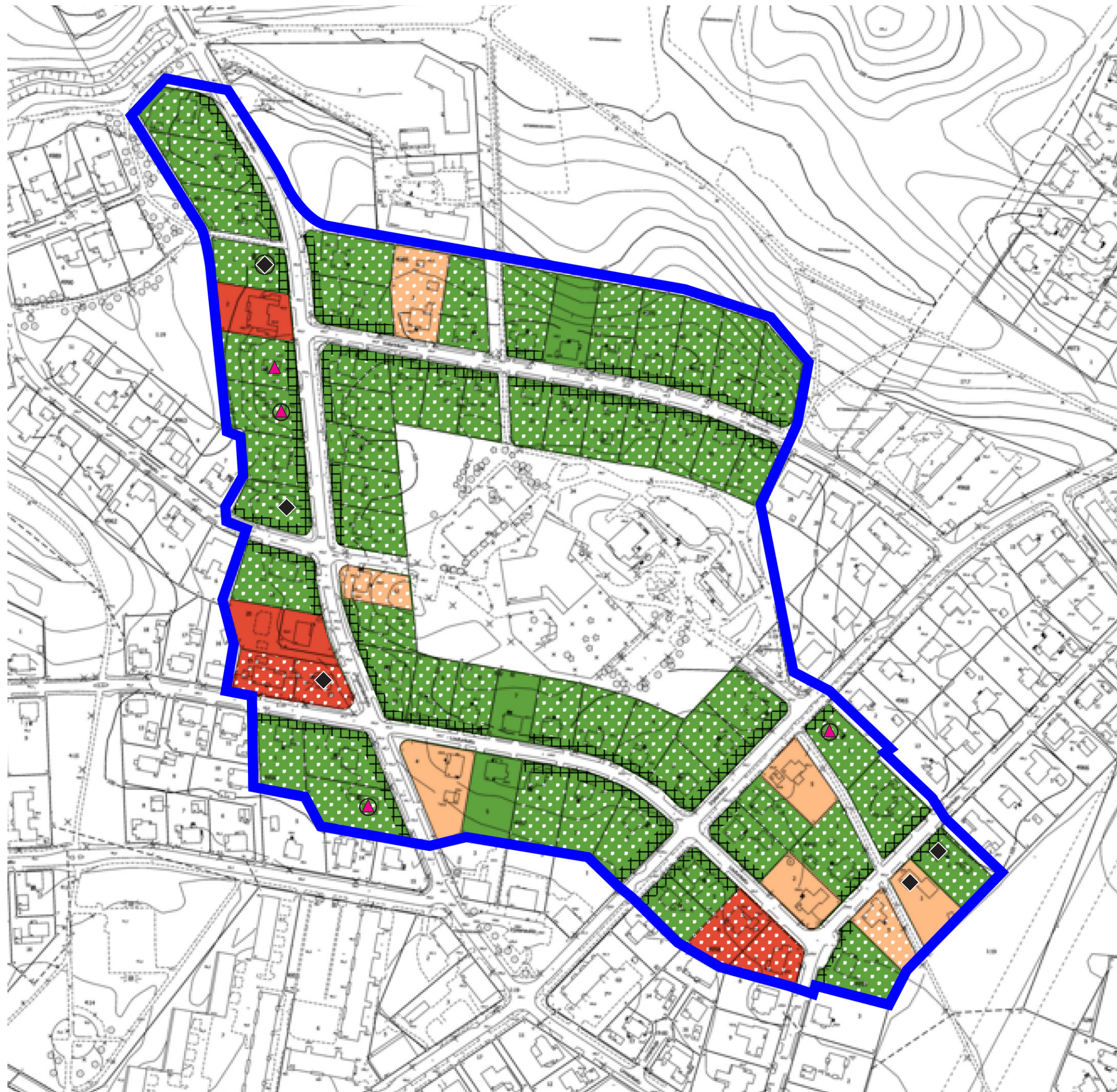
Vuonna 1957 vahvistettu asemakaava nro. 1043 poisti alkuperäisessä kaavassa suunnitellun Irjalan tilan halkovan Pekankadun ja sen eteläpuolelle jäävän asuinrakennusrivin. Näin mäellä sijaitsevan kartanon tilukset säilyivät yhtenäisempänä. Lisäksi Kolarinkadun pohjoispuolen korttelia jatkettiin ja alueen pohjoisosaan suunniteltiin toteutunut pientaloalue ja toteutumaton urheilukenttä.

Nykytilanne:

Alue on säilynyt varsin yhtenäisenä. Erityisesti Kolarinkatu ja sen risteysalue Kuusimäenkadun kanssa on säilynyt niin katunäkymiltään kuin rakennuksiltaan. Tontinjakoja on tehty lähinnä Loutunkadun ja Kuusimäenkadun risteyksessä.

Tontit ovat kasvillisuudeltaan vehreitä ja puutarhaisia.

Irjalan kartanon tontille on hiljattain rakennettu uusi päiväkotikoulu, mutta se korkeusasemastaan huolimatta peittyi ympäröivän puuston sekaan.

3 IRJALA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autokutuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit.

Karttamerkinnot:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Rajaus

Tyypitalot:

- HUIKAS**
- HUIKAS-MUUNNOS**
- AINO**
- AINO-MUUNNOS**

HUIKAS 1

HUIKAS 2

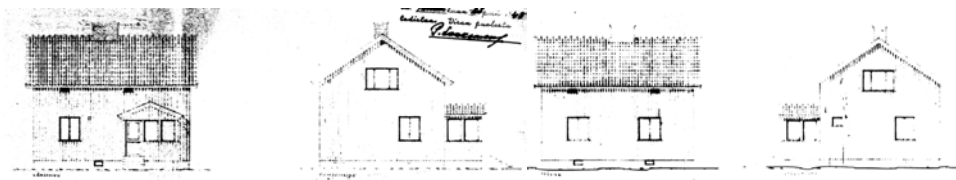
HUIKAS 3

AINO 1

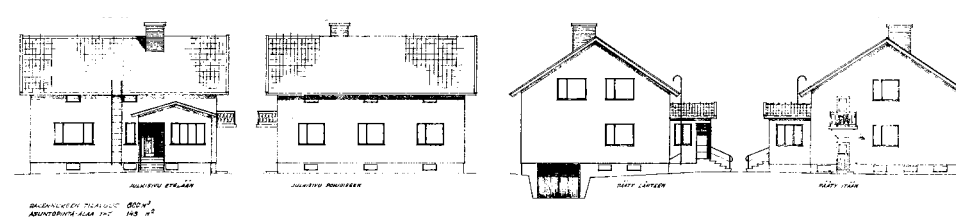
AINO 2

AINO 3

SUORAKAIDEMUOTO

Irjalassa esiinty kolmea jälleenrakennuskaudelle tyypillistä taloratkaisua: perinteistä matalasokkelista, rinteiseen maastoon istuvampaa korkeasokkelista ja suorakaiteen muotoista mallia. Irjalan kartanoa ympäröi korkeasokkelisemmat mallit, erityisesti Kuusimäenkadun puolella. Kellarikerrokseen on tehty taloustiloja, jotka on voitu myöhemmin muuttaa asuinkäyttöön. Suurimpina poikkeamina näissä malleissa on uudet aukotukset ja sopimattomat autotallin ovet. Etelä- ja kaakkoisosassa on matalasokkelisia rakennuksia. Suorakaiteen muotoisia rakennuksia on erityisesti Kolarinkadun myöhemmin kaavoitetulla osalla. Irjalaan on tehty vain harvoja tyyppitaloja. Arkkitehtisuunnittelussa lukuisimpana on iltapuhteina ahkerasti suunnitellut Olavi J. Hallanvaara.

Rakennukset ovat pääasiassa rappaus- tai lautapintaisia. Rapatuissa rakennuksissa on usein lautapintaisia rikkaampi detaljointi ja koristelu. Ikkunan pieliä on korostettu esimerkiksi tiilellä ja ovet ovat arvokkaamman oloisia. Ilmeltään alkuperäisinä säilyneitä rakennuksia on runsaasti, vaikkakin poikkeava kattomateriaali ja esimerkiksi aurinkopaneelit häiritsevät joitain kohteita. Lukuiset alkuperäisinä säilyneet ovet, tiilikoristelut ja hienot valurautakaiteet vetävät kuitenkin katseen pois poikkeavaisuuksista.

IRJALA**YHTEENVETO JA ARVOTUS****3**

Irjala edustaa jälleenerakennusaikakauden hyvin säilynyttä aluetta. Kaavan alkuperäisyys on tosin tulkinnanvaraista, koska alue on toteunut ensimmäisen ja vuonna 1957 vahvistetun kaavamuutoksen mukaiseksi. Koska rakennukset on kuitenkin toteutettu pääasiassa 1950-luvun loppupuolella, on rakennuskanta kuitenkin yhtenevää. Rakennustyyppejä on kahta erilaista, korkea- ja matalasokkelista mallia. Lisäksi alueen rakennukset voi jakaa suurempiin, yleensä rapattuihin, ja pienempiin, yleensä lautapintaisiin malleihin. Julkisivuja on muutettu aukotuksen ja materiaalien suhteen, sekä hyvinkin säilyneissä kohteissa kattomateriaali tai aurinkopaneelit voivat muuttaa kokonaisuutta.

Aluetta ulkopuolella ympäröivät puisto- ja peltoalueet ovat säilyneet alkuperäisen ajatuksen mukaisina. Toteutumattomaksi on jääneet yleiset rakennukset ja pohjoispuolen urheilualue. Ajalle poikkeuksellisen leveät kadut on myöhemmin päällystetty. Alueen keskelle jäävä Irjalan kartanon, nykyisin päiväkodin, puistomainen mäki-alue on alueen identiteettiä määrittävä keskus.

Alue on katukuvaltaan säilyneintä pohjois- ja kaakkoisosassa, etelässä on tehty eniten muutoksia. Kuusimäenkadun pohjoisosa ja Kolarinkatu sekä osittain Kokonkatu ovat erityisen hyvin säilyneitä. Parhaiten säilyneet alueet ovat myös tontinjakamisen suhteen uhatuimpia. Kuusimäenkadulla on hienoja korkea- ja matalasokkelisia rakennuksia sisältäviä katunäkymiä. Tonttien rajat erottuvat pensasaidoin ja pihojen kasvillisuus on runsasta. Joillain tonteilla on tosin harvennettu puita ja pinnoitteita muutettu poikkeavaksi. Ylisuuria autotalleja on onneksi vain harvoja, koska rakennuksiin on suunniteltu autopaikat kellariin jo rakennusvaiheessa. Päärakennusten asemointi katua vasten on aluetta yhdistävä piirre ja tulisi säilyttää. Asemointi katua vasten mahdollistaa myös harkitun suunnittelun pihan puolelle.

©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

JÄLLENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

4 PERUSTIEDOT PAPPILAN ITÄOSA

Alueen yleiskuvaus

Ensimmäinen kaava: 1947

Voim. oleva kaava: 1967

Rakentamisvuosi: 1946-1956

Tontin omistus: yksityinen

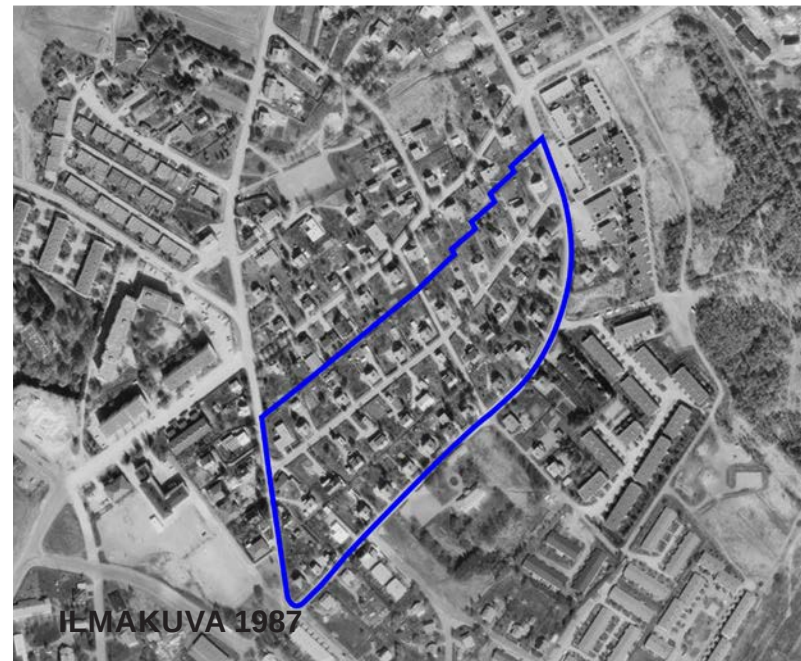
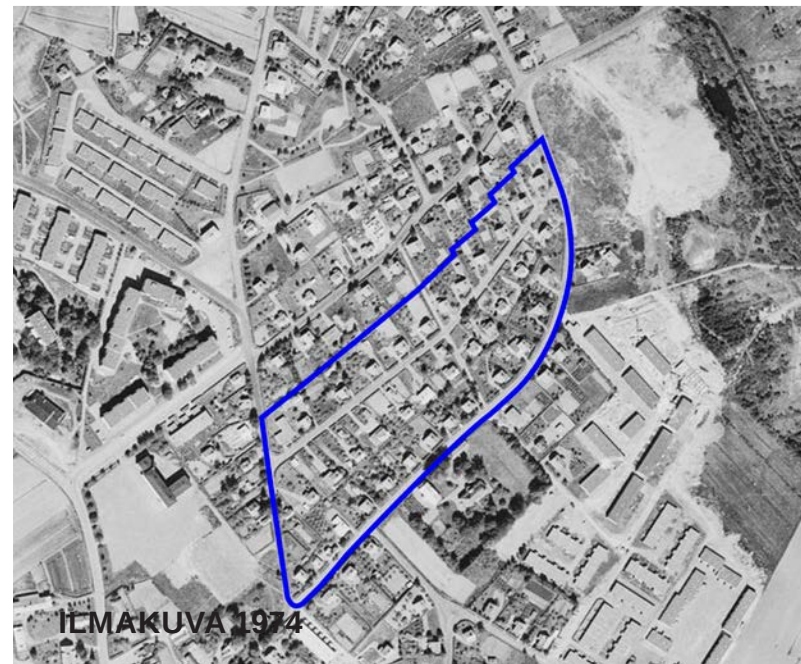
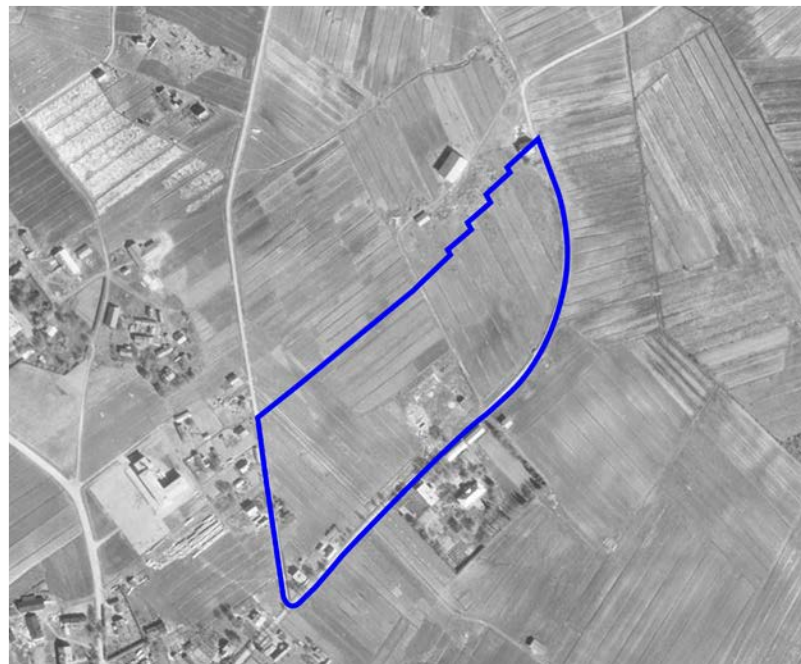
Tontin pinta-ala: 741 - 1628 m²

Rakennusoikeus: 180 - 220 k-m²

Tonttitehokkuus: e = 0,14 - 0,3

Kerrosluku: 1½

Pappilaan on laadittu vuonna 1947 asemakaava, jonka mukaan suurin osa rakennuksista on rakennettava hyväksyttävien tyyppiirustusten mukaan. Tämä seuraavana vuonna hyväksytty kaava ei ole toteutunut täysin em. tavalla, mutta alueella on useita kaupungin Huikas-typpejä ja Olavi J. Hallanvaaran suunnittelempia taloja, mm. hänen Aino III taloan. Omakotitontteja on 138 ja niiden koko vaihtelee hieman alle 1000 m²:stä 1500m²:iin. Kaava on laadittu aikakaudelle tyypillisesti maastoa myötäileväksi, ja katulinjat ovat kaarevia. Talojen sijoitus on yleensä tontin etuosassa kadun suuntaisena, mutta myös vinosijoitusta esiintyy vähäisessä määrin. Alueesta koilliseen on yhtenäinen puistovyöhyke pelikenttineen. Vallitseva talotyyppi on 1½-kerroksinen, kattokaltevuus on 1:1,5. Tontit muodostettiin maahankintalain toteuttamiseksi. 1950-luvulla asemakaavaa muutettiin mahdollistamaan "kauneustajun täyttävät" talousrakennukset. Alueelle on tehty runsaasti asemakaavamuutoksia ja suurin osa alueen ulkopuolisista viljelystonteista on muutettu rivitaloalueiksi.

4 ILMAKUVAT PAPPILAN ITÄOSA

Alueen rakenne mukailee maastonmuotoja ja ympäröivää viljelysalaa. Myös tiestö pohjaa kaavaa edeltävään rakenteeseen.

Alue on rakentunut alunperin hyvin lyhyessä ajassa.

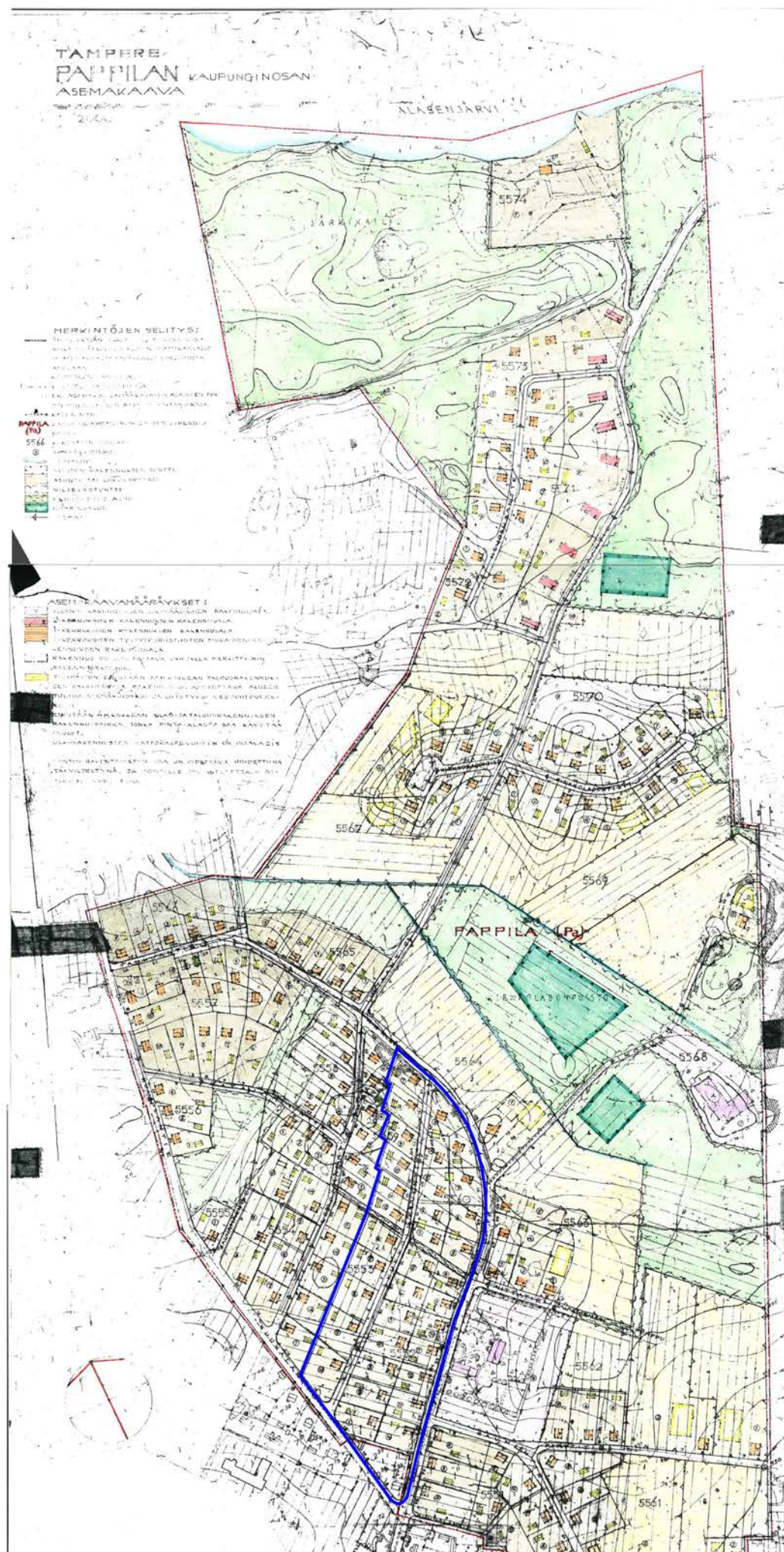
Pienviljelyn poistuttua tontit ovat puustoutuneet mittavasti.

Talousrakennusten koko on kasvanut ajan kuluessa. Tontinjakoja ja rakennusten laajennuksia on tehty etenkin viimeisen 20 vuoden aikana.

Alueella on yhä olemassa kaksi kaavaa edeltävää rakennusta.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

4 PAPPILAN ITÄOSA ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevia määräyksiä:

2-kerroksisen rakennuksen rakennus-
ala.

1-kerroksisen rakennuksen rakennus-
ala.

1-kerroksisen tyypipiirustusten mukai-
sen rakennuksen rakennusala.

Rakennus on ulotettava vahvalla merkit-
tyihin rakennusrajoihin.

Tilapäisen enintään 3.8m korkean ta-
lousrakennuksen rakennusala. Rakennus on pois-
tettava alueen tultua viemäröidyksi ja liitettyksi vesi-
johtoverkostoon.

Tontin rakentamaton osa on pidettävä hoidettu-
na tai viljeltynä ja tontille on istutettava ainakin yksi
puu.

Huomioita:

Alueella on vaadittu tyypipiirustusten mukaisia
asuinrakennuksia. Käytetyimmät tyypit ovat Hui-
kas-talot ja J. Hallanvaaran Aino III -talot (Mäkelä
1988, s.24).

Rakennusaloissa on määrätty yleensä talon kah-
den julkisivun sijainti.

Talousrakennukset on määrätty myöhemmin
poistettavaksi, näin ei kuitenkaan ole käytännössä
tapahtunut ja määräys on poistettu kaavamuutok-
sella nro. 725.

4 PAPPILAN ITÄOSA

AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Pappilan itäosan katulinjat kulkevat koillis-kaakko suunnassa ja mukailevat maastonmuotoja. Vihe-ralueiden määrä rajauksen ympäristössä on vä-häinen muista jälleenrakennuskauden alueista poiketen ja niiden sijaan kortteleita erottaa vilje-lysalueet. Rakennusten asemointi ja harjasuunta vaihtelee korttelien sisällä. Yhtenäisyyttä ja laadun-varmistusta on haettu vaatimalla rakennusratkai-suksi tyyppitalo. Tyyppitalomallisto on alueella kir-javampi kuin muualla.

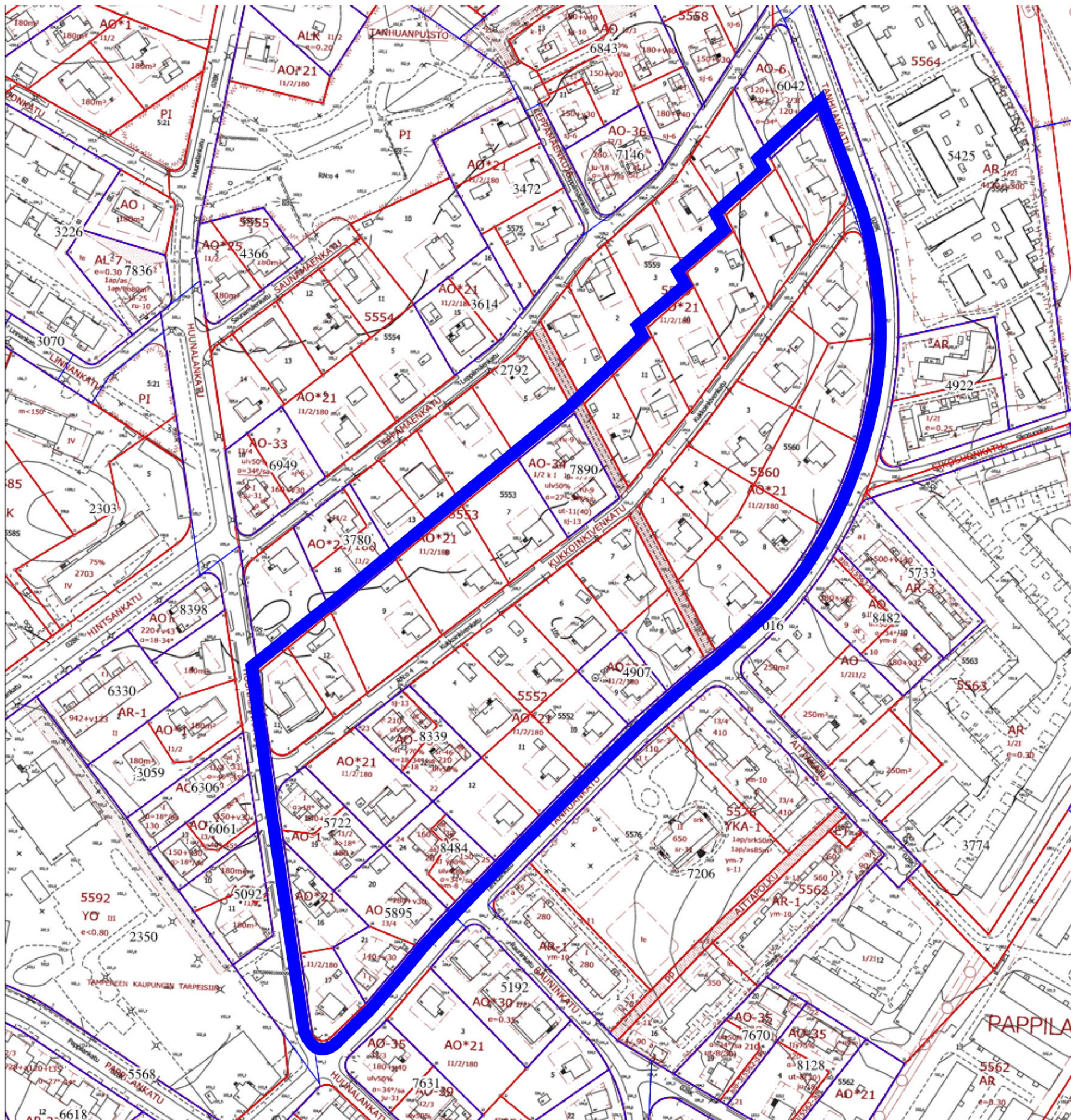
Myöhemmin, vuosien 1956 ja 1967 kaavoissa lisättiin vaatimukset rakennusten yleisestä kau-neudesta sekä mahdollistettiin kytkettyjen talojen, sekä muiden kuin tyyppitalojen rakentaminen.

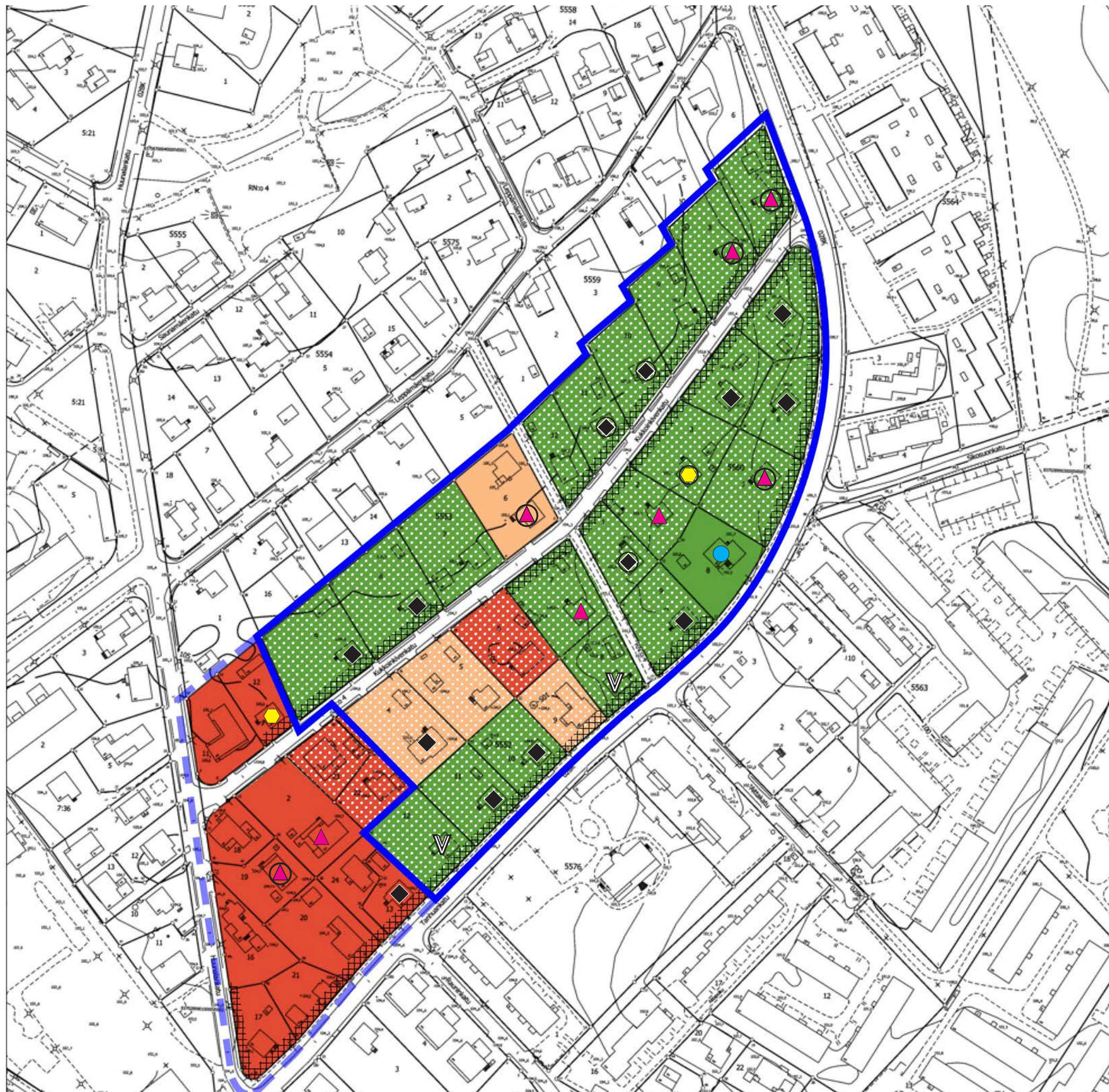
Nykytilanne:

Alue on toteunut osittain alkuperäisen kaavan mu-kaiseksi. Rakennukset ovat pääasiassa tyyppitaloja tai niiden muunnoksia. Tyyppitalovaatimuksesta huolimatta myös yksittäisiä, paikalle suunniteltuja rakennuksia on toteutettu.

Tontinjakoja on tehty useita ja alueen eteläosa on muuttunut rajusti. Uusia, paikkaan sopimattomia pientaloja sekä julkisivumuutoksia on tehty ja osa-alue on menettänyt arvoaan. Koillisosa on parhai-ten säilynyt ja sisältää eniten tyylipuhtaita tyyppita-loja. Koillisosa on myös säilynein kasvillisuudeltaan ja varsinkin Kukkoinkivenkadulla on arvokas katu-näkymä.

Asemakaavamuutoksia on tehty sekä tarkaste-lualueella että sen lähiympäristössä. Tonttijaot ovat pääasiassa kirversvarsimallisia. Alueen lähiympä-ristö on myös muuttunut rajusti: ympäristön vihe-ralueet on rakennettu ja entiset viljelysalueet ovat lähinnä tiivimpää rivitaloaluetta.

4 PAPPILAN ITÄOSA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analyysissä on tulkittu muunmuuassa rakennusten säilymistä koon, autokutsun, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jällelrakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Karttamerkinnt:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi raja
- Vanha raja

Tyypitalot:

- HUIKAS
- HUIKAS-MUUNNOS
- AINO
- AINO-MUUNNOS
- KYLLIKKI
- V-V TYYPI
- ANNIKKI
- ANNIKKI-MUUNNOS

◆ HUIKAS-MUUNNOS

◆ HUIKAS-MUUNNOS

◆ ANNIKKI-MUUNNOS

◆ HUIKAS

▽ V-V TYYPPI

◆ HUIKAS & HUIKAS

Alueella on varsin vaihteleva rakennuskanta. Alkuperäisen asemakaavan mukaisesti suurin osa rakennuksista on tyypitaloja tai niiden muunnoksia, mutta myös paikalle suunniteltuja rakennuksia on tehty. Myöhemmät tonttijaot ovat myös sekoittaneet jakaumaa ja uusia rakennuksia on varsinkin alueen eteläosassa. Käytetyin tyypitalo on Huikas eri versioineen, mutta myös Aino, Annikki ja V-V -tyyppejä esiintyy. Useat rakennukset pohjaavat johonkin tyypitaloon, esimerkiksi Olavi J. Hallanvaaran Aino-tyyppihin pohjaavia rakennuksia on useita. Alueen koillisosassa on useita lähes alkuperäisinä säilyneitä tyyppejä, muualla rakennuksia on laajennettu ja aukotusta sekä julkisivumateriaaleja muutettu niin, että historialliset arvot on menetetty. Alkuperäinen julkisivumateriaali oli yleensä lautaverhous, mutta 1950-luvulla myös

rappaus yleistyi. Katto- ja kulmaikkunat, isot terassirakenteet ja muuttavat rakennuksen hahmon ympäristöön sopimattomaksi.

Talusrakennuksia on toteutettu vaihtelevalla laadulla. Parhaiten säilyneillä tonteilla talusrakennus on pieni, ensimmäisen kaavan mukaisella paikalla ja ajan hengen mukainen. Myös suurempia, näkyvällä paikalla olevia piharakennuksia on tehty, mitkä heikentävät muuten säilyneitä tontteja.

HUIKAS 1

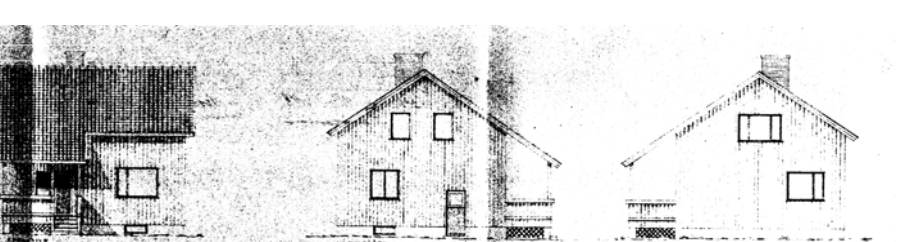
HUIKAS 2

HUIKAS 3

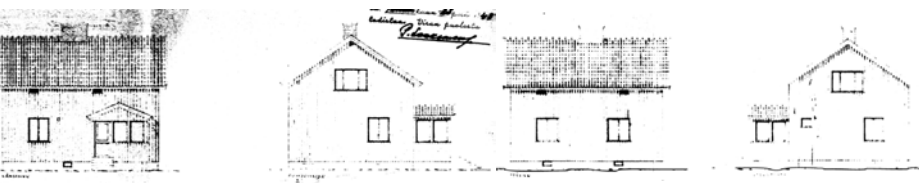
KYLLIKKI

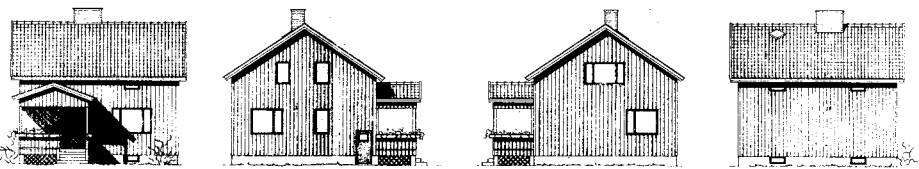
AINO 1

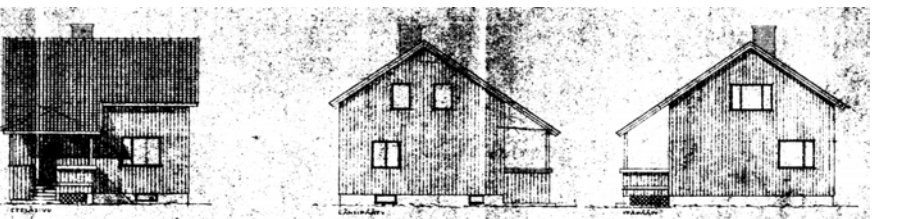
AINO 2

V-V TYYPPI

ANNIKKI

RAKENNUSKORTTI

PAPPILAN ITÄOSA YHTEENVETO JA ARVOTUS

Pappilan itäosa on säilyneisyyden suhteen jakautunut alue. Vaikka tontit ovat toteutuneet lähes alkuperäisen asemakaavan mukaiseksi, myöhemmässä kaavassa mahdollistettuja kytkettyjä pientaloja ei ole toteutettu. Useat asemakaavamuutokset ja rakennuksiin tehdyt täydennykset ovat heikentäneet kokonaisuutta. Eteläosa on eniten vahingoittunut ja alkuperäiset arvot on menetetty. Koillisosa erittäin hyvin säilynyt ja useimmat rakennukset ovat täysin alkuperäisessä asussaan.

Korttelien sisäinen rakennusten asemoinnin vaihtelu ja Pappilan itäosan monipuolinen rakennuskanta muodostaa yleisilmeestä vapaamuotoisen. Tontteja rajaavat pääasiassa pensasaidat ja puusto on runsasta. Avo-oja vahvistaa autenttista tunnelmaa katutilassa. Kukkoin-kivenkadun koillisosa on säilynein niin rakennuksiltaan kuin kasvillisuudeltaan. Myös Tanhuankadun koillisosa on varsin hyvin säilynyt, mutta viereen tehty uudempi rakennuskanta heikentää kokonaisuutta. Tanhuankadulla on myös yksi ensimmäistä asemakaavaa edeltävä rakennus. Pientä rakennusta on myöhemmin laajennettu, mutta katujulkisivu kuvastaa yhä aikakauden hirsirakentamista.

Tonttien jakaminen ja uudisrakennukset alueen eteläosassa ovat hävittäneet alkuperäiset arvot lähes kokonaan. Koillisosassa tontit ja rakennukset ovat paremmin säilyneitä, luultavasti tonttien muodosta johtuen. Pohjoisosan tontteja ei tulisi jakaa, jotta kokonaisuus säilyy eheänä. Eteläosassa tulee käyttää harkintaa, halutaanko edes osa säilyneistä tonteista säilyttää vai onko niiden merkitys kadonnut uudistuneella alueella. Rakennusten peruskorjaus on todennäköisesti tarpeen ja sen yhteydessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota aikakaudelle sopiviin materiaalivalintoihin. Tontit ovat suurelta osin päällystämättömiä ja reheviä, mikä tulisi myös säilyttää. Mahdolliset uudisrakennukset tai tekniikan vaatimat tilat tulisi sijoittaa tontin takaosaan, jolloin kokonaisuus säilyy eheänä.

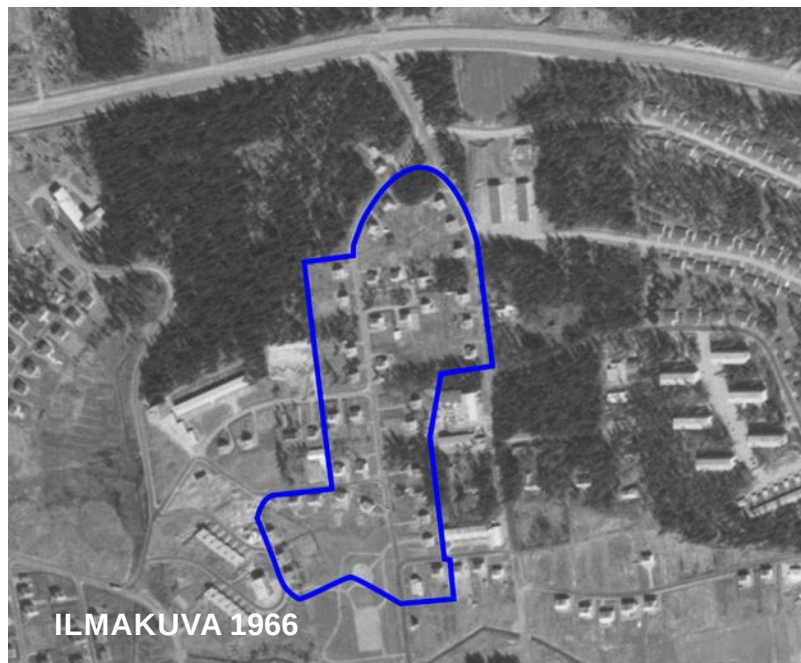
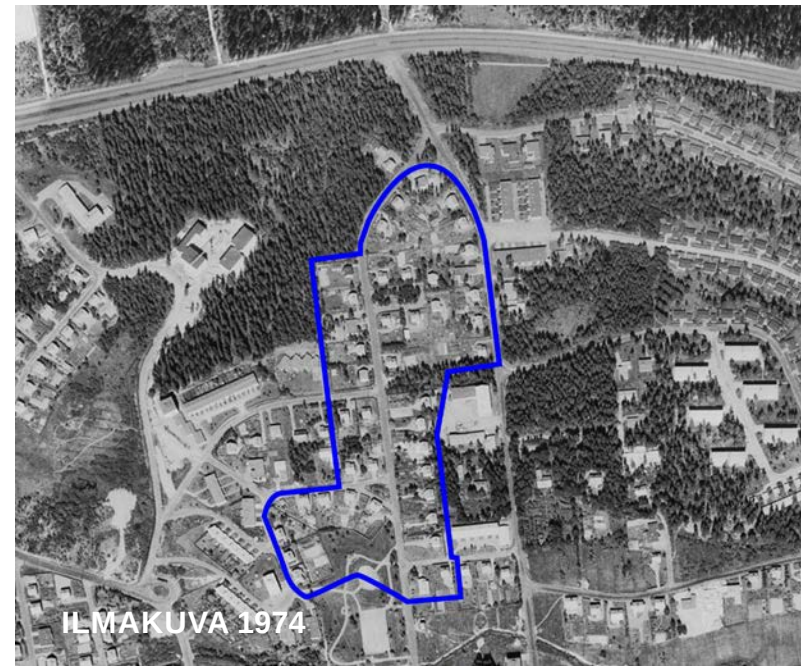
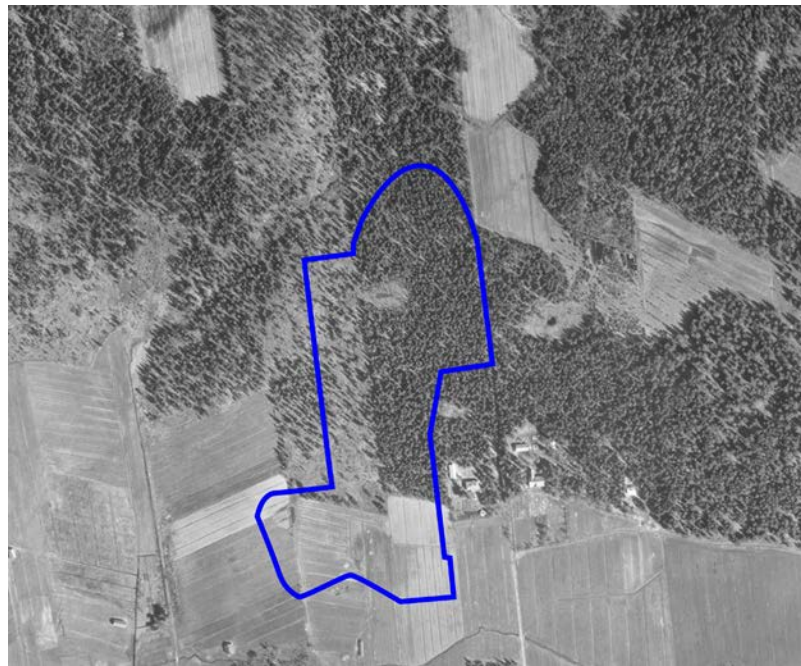
5 PERUSTIEDOT RUOTULAN LÄNSIOSA

Ensimmäinen kaava:	1948
Voim. oleva kaava:	1948-2011
Rakentamivuosi:	1948-1954
Tontin omistus:	yksityinen
Tontin pinta-ala:	891-1827 m ²
Rakennusoikeus:	175-406 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,17-0,25
Kerrosluku:	1½, harjakorkeus 5m

Alueen yleiskuvaus

Ruotulan kaupunginosaan vahvistui osa-ase-
makaava 19.1.1950. Maa oli osittain Tiili oy:n
ja osittain kaupungin omistuksessa. Alueelle
oli suunniteltu 45 asuintonttia, tarvittavat myy-
mälätontit sekä yksi yleisen rakennuksen tontti.
Omakotirakennusten tuli olla tyyppiä **Huikas I,**
Huikas II tai III, jotka suunniteltiin aluetta var-
ten, tai niiden tuli täyttää tyyppiirustusten vaa-
timukset räystäskorkeuteen ja kattokaltevuu-
teen nähden. Edelleen Ruotulan asemakaavaa
on jatkettu länteen mm. 1960 ja 1961 vahvis-
tuneilla asemakaavoilla.

Kaavat ovat maastoa myötäileviä ja osa alueen
kaduista kaartaa korkeuskäyrien mukaan. Pää-
akselit alueelle muodostavat kuitenkin suorat
Yli-Huikkaantie ja Ali-Huikkaantie. Tonttien koko
vaihtelee 1000 m² molemmin puolin ja suurin
osa on yksityisessä omistuksessa. Rakennuk-
set sijaitsevat yleensä kadunsuuntaisesti, osa
etusosassa ja osa takaosassa, korttelien sisällä
sijoittuminen on kuitenkin sama. Kadut ovat
kapeita ja niitä jakamaan suunnitellut aukiot
erottuvat huonosti. Alueelle on tehty useita
kaavamuutoksia, joilla tontteja on jaettu ja nii-
den kokoa muutettu.

5 ILMAKUVAT RUOTULAN LÄNSIOSA

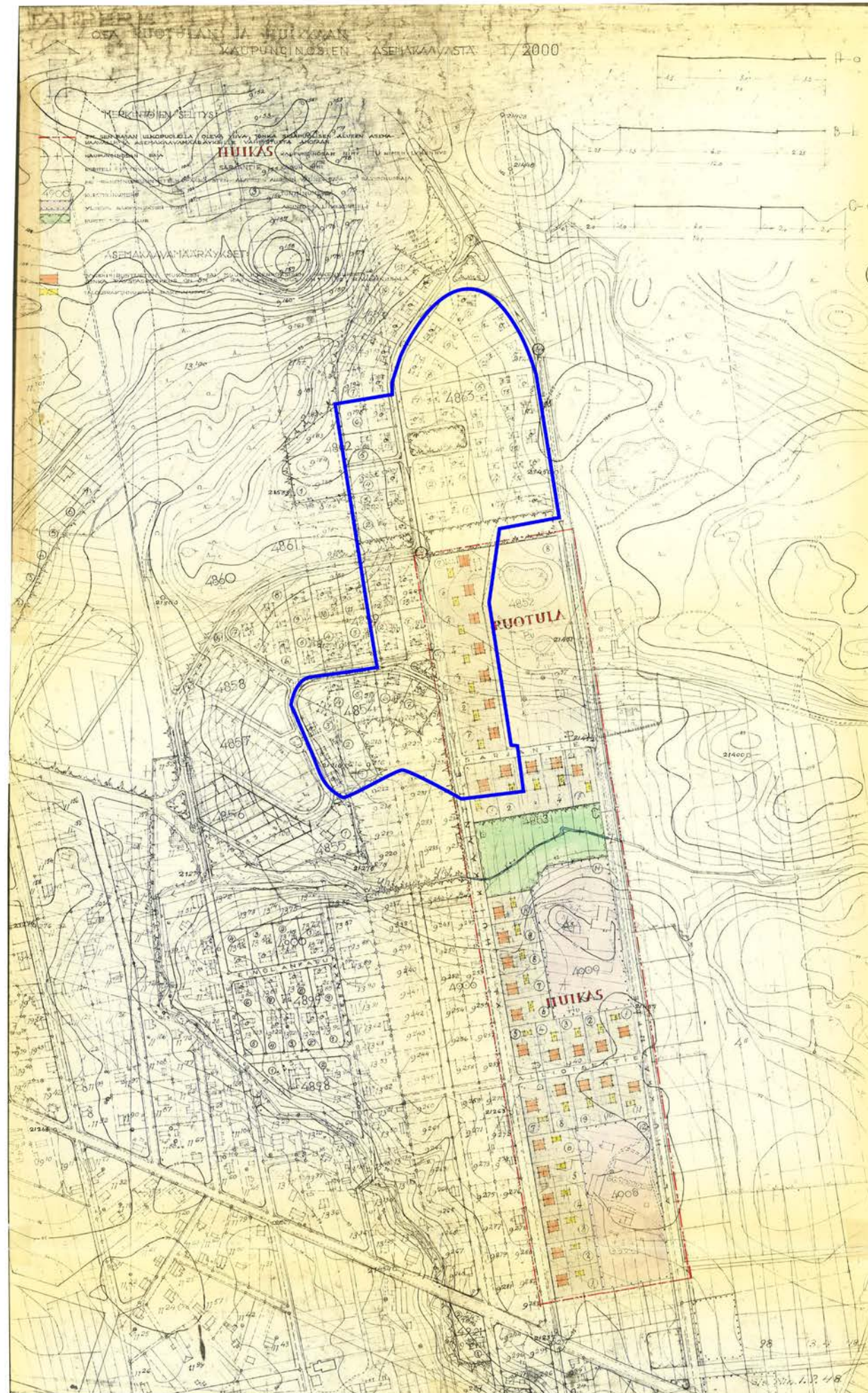
Alue on päälinjoiltaan rakentunut viljelysaikaisen isojaon rakenteen pohjalta. Rakenne on nähtävissä vuoden 1946 ilmakuvassa kaakko-luode-suuntaisina kaistaleina.

Alue on rakentunut varsin hajanaisesti tarkastelualueen ulkopuolella, suuri osa rakennuksista on 1970-1980-luvulta.

Puuston määrä on lisääntynyt alueella viime vuosikymmeninä.

Piharakennusten määrä ja sijainti poikkeaa alkuperäisestä kaavasta.

5 RUOTULAN LÄNSIOSA ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Hyväksymisvuosi: 1948

Aluetta koskevia määräyksiä:

 Tyypipiirustusten mukaisen tai muun 1-kerroksisen rakennuksen, jonka räystäskorkeus on 5m ja kattokaltevuus on 1½, rakennusala.

Huomioita:

Tarkastelualueen sisään jää kaava-alueesta vain pohjoisin länsipuoli. Loppuosa tarkastelualueesta on kaavoitettu vuotta myöhemmin seuraavan sivun dokumentissa. Asemakaavassa näkyy pohjakarttana myös vuotta myöhemmin vahvistettu Ruotulan pohjoisosa.

Yli-Huikkaantie ja Ali-Huikkaantie mukailevat Mesukylän - Takahuhdin alueelle tehtyä isojakoa, jonka mukaan maanhankintalakia on lähdetty toteuttamaan.

Rajauksen ulkopuolisten kortteleiden yleiset tontit ovat varsin suuria, joista yksi on suunniteltu viljelys-tilan päärakennuksia varten.

Talousrakennukset on merkitty kaavaan jokaiselle tontille.

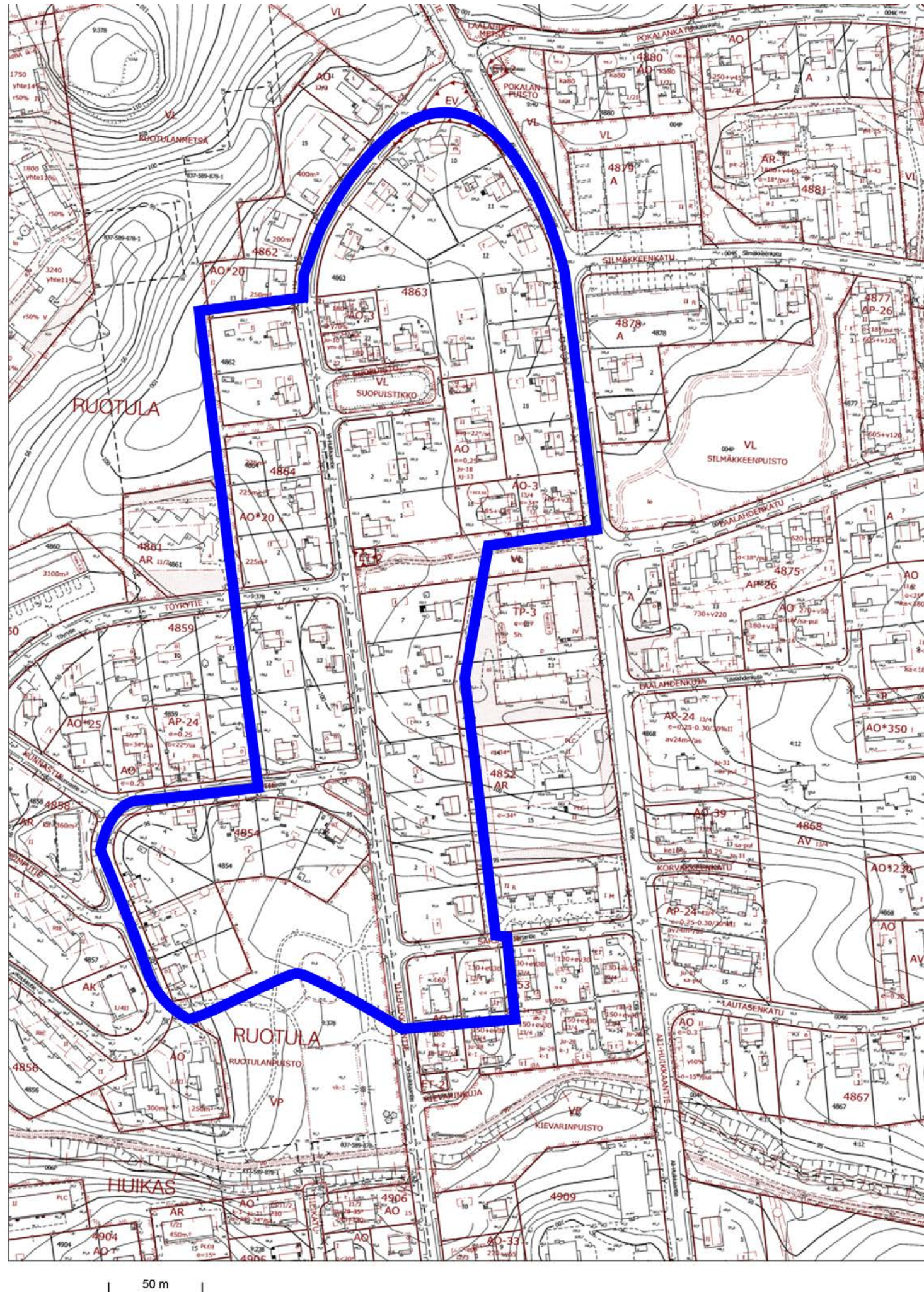
5 RUOTULAN LÄNSIOSA AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Asemakaavan tontit on muodostettu maanhankintalain toteuttamiseksi. Ajalle tyypillisesti rakennukset on sijoitettu joko katuja vasten, tai tontin takaosaan. Kahden poikkeuksellisen suoran pääakselin, Ali- ja Yli-Huikkaantien lisäksi kadut muokalevat maastonmuotoja. Tonttien rakennuksia koskevat määräykset ovat varsin tiukkoja rakennusalan ja -tyypin suhteen. Rajauksen ulkopuoliset yleiset rakennukset on sijoitettu poikkeuksellisesti korttelien sisään ja ovat mittakaavaltaan varsin suuria. Ajalle tyypillisesti korttelit on erotettu puistoilla.

Nykytilanne:

Asemakaavamuutoksia on tehty runsaasti. Tontteja on jaettu ja rakennusaloja muutettu. Rajauksen ulkopuolella vanhat yleisten rakennustontit on jaettu alueelle sopimattomien suurempien asuinrakennusten käyttöön. Useita alkuperäisiä jällelrakennuskauden aikaisia rakennuksia on purettu ja tontille on myöhemmin rakennettu aikakauteen sopimattomia uudisrakennuksia. Alue on säilynyt vihreänä ja tontteja rajaavat aikakaudelle tyypilliset pensasaidat, vaikkei niitä merkitty kaavaan. Siitä huolimatta että tontteja on jaettu ja alkuperäisiä rakennuksia purettu, on erityisesti Yli-Huikkaantien puolella monia säilyneitä kokonaisuuksia.

50 m

5 RUOTULAN LÄNSIOSA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysisissä on tulkittu muunmuuassa rakennusten säilymistä koon, autokutuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Kartamerkinnt:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi rajaus
- Vanha rajaus

Tyypitalot:

- HUIKAS
- HUIKAS-MUUNNOS
- AINO
- AINO-MUUNNOS

HUIKAS 1

HUIKAS 2

HUIKAS 3

AINO 1

AINO 2

AINO 3

Asemakaavassa määrättiin rakennettavaksi tyyppitalo tai vastaavat vaatimukset täyttävä omakotitalo. Alueella onkin lukuisia osittain aluetta varten suunniteltuja Huikas-tyyppitaloja, Aino-tyyppitaloja, sekä ahkerasti iltatöinä suunnitelleen Olavi J. Hallanvaaran suunnittelemissa rakennuksissa. Hallanvaaran suunnittelemat rakennukset poikkeavat tyyppitaloista useimmin kellarikerrokseen aukeavalla autotallilla. Tyyppitaloista on säilynyt täysin tyyppiirustuksia vastaavia esimerkkejä, rakentamiskäytännönä muokattuja versioita sekä myöhemmin muutettuja rakennuksia. Rakennusten julkisivut ovat muuttuneet eniten: yleis-

impänä lautaverhouksen väärä tyyppi tai kansallisromanttinen koristelu. Alkuperäinen julkisivu on ollut joku peittorimoitettua pystylautaa tai joissain tapauksissa rapattu. Säilyneitä julkisivuja on alueella ilahduttavan paljon, eikä jälkikäteen poikkeavalla tavalla toteutettu julkisivu useimmissa tapauksissa erotu ympäristöstä merkittävästi.

RUOTULAN LÄNSIOSA YHTEENVETO JA ARVOTUS

5

Alue on toteutunut lähes täysin alkuperäisen asemakaavan mukaisesti. Ruotulan länsiosa edustaa jälleerakennuskauden aikakautta, mutta Ali-huikkaantien puoleiset yleiset tontit ovat muuttuneet alkuperäisestä asemakaavasta. Tontteja on ylläpidetty varsin oikeaoppisesti, tosin rakennuksien julkisivuja on monesti muutettu. Yli-Huikkaantien Ruotulan puisto - Suopuisto väli on erityisen hyvin säilynyt. Pihojen kasvillisuus on rehevää ja tontteja reunustaa pensasaita. Vähäistä lisärakentamista on tehty, mutta muutokset peittyvät suurimmaksi osaksi pensasaitojen taakse tai tontin takaosaan. Katunäkymä on ehjä ja ajan arvoja edustava.

Alueella esiintyy kahta Tampereen jälleerakennuskauden rakennuksien päätyyppiä: tasaiselle tontille tehtyä, matalasokkelista rintamamiestaloa ja rinteiselle tontille tehtyä, korkeasokkelista mallia. Korkeasokkelisiin rakennuksiin on usein tehty autotalli. Suuri osa rakennuksista on tyyppitaloja, eniten on Huikas-mallia ja toiseksi eniten Aino-mallia. Tyyppitaloista on tehty myös muunnoksia joko rakentamisaikana tai sen jälkeen. Myös Olavi J. Hallanvaaran suunnittelemaa rakennuksia on useita, kuten muillakin jälleerakennuskauden alueilla.

Kortteleita erottavat puistot ovat hyvin säilyneitä. Pieniä paloja on lohkottu Yli- ja Ali-Huikkaantien välisistä puistoalueista tontinjakojen yhteydessä, mutta esimerkiksi Ruotulan puisto on säilynyt kokonaisuutena. Puistossa on leikkialue ja se sijaitsee parhaiten säilyneiden asuintonttien keskiössä. Alue on kokonaisuutena hyvin vihreä ja kasvillisuus on jopa lisääntynyt rakentumisajasta.

Tonttijaot uhkaavat alueen parhaiten säilyneitä osia. Jakaminen pitäisi estää tai vähintään osoittaa ainoastaan sen kestäville tonteille tai jo poikkeaviin osiin.

©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

6 PERUSTIEDOT UUDENKYLÄN LÄNSIOSA

Ensimmäinen kaava:	1957
Voim. oleva kaava:	1957 - 1993
Rakentamisvuosi:	1930- ja 1950-luku
Tontin omistus:	yksityinen
Tontin pinta-ala:	465-1773m ²
Rakennusoikeus:	212 - 220 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,16 - 0,28
Kerrosluku:	1½, räystäskorkeus 5m

Alueen yleiskuvaus

Vuonna 1938 kiinnitettiin viranomaisten taholta ensi kerran huomiota Messukylän kunnan alueelle syntyisiin esikaupunkimaisiin asutuksiin mm. Uudessakylässä. Vuonna 1947 Messukylän kunta liitettiin Tampereen kaupunkiin. Ensimmäinen asemakaava vahvistui 1958, jolloin alue oli pääosin yksityisten omistuksessa ja sillä sijaitsi jo n. 98 rakennettua omakotitonttia. Asemakaavassa pyrittiin säilyttämään olemassa oleva tilanne ja näin kaupunginosan keskukseksi tarkoitettu kerrostaloalue sijoitettiin Takahuhdintien eteläpuolelle eikä sen varteen, mikä muutoin olisi ollut luonnollista. Takahuhdintien pohjoispuolen rakenne pohjaa isojaon aikaiseen sarkajakoon, kuten Huikkaan alueella yleisesti. Korttelit ja kadut sijaitsivat kaakko-lounaissuuntaisesti ja tonttikadut ovat suoria. Kaavan voimaantullessa tyyppitaloja ei enää juurikaan tehty ja rakennuksista annettiin tarkempia, kokoa ja mm. huonekorkeutta koskevia määräyksiä.

6 ILMAKUVAT UUDENKYLÄN LÄNSIOSA

Suurin osa rajauksen sisällä olleista rakennuksista on tehty jo ennen asemakaavan vahvistamista, mihin kaavan rakenne perustuu. Tuleva korttelijako on luettavissa rakentamattomasta peltoalasta, mikä pohjaa isojaon aikaisiin sarkoihin.

Luoteisosan metsä on joutunut väistymään asutuksen alta. Toisaalta tonteilla ja viheralueilla oleva puusto on kasvanut.

Alueen pohjois- ja eteläosassa on tehty tontinjakoja 1970-luvulla.

6 UUDENKYLÄN LÄNSIOSA ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Aluetta koskevia määräyksiä:

Kullekin asuntotontille, jolle on merkitty omakotirakennuksen ehdotettu rakennusala, saadaan rakentaa enintään 10x12m suuruinen omakotirakennus. Omakotirakennuksen räystäskorkeus saa olla enintään 5m, kattokaltevuuden on oltava 1:1½, huonekorkeuden on oltava yläkerrassa vähintään 2,4m ja alakerrassa vähintään 2,5m. Rakennuksen on täytettävä ainakin PL 4 §:n D1-luokan vaatimukset.

Kullekin asuntotontille, jolle on merkitty talousrakennuksen ehdotettu rakennusala saadaan rakentaa enintään 4x8m suuruinen talousrakennus. Talousrakennuksen räystäskorkeus saa olla enintään 4m ja kattokaltevuuden on oltava 1:1½. Rakennuksen on täytettävä ainakin PL 4 §:n D2-luokan vaatimukset.

Omakotitontilla asuinrakennuksen etäisyyden naapuritontin rajasta on oltava vähintään 4m ja talousrakennuksen etäisyyden 5m. Asuin- ja talousrakennuksen etäisyyden samalla tontilla on oltava vähintään 8m, paitsi kulmittain asetettuna 6m. Rakennusten etäisyyden kadusta on oltava vähintään 2m.

Huomioita:

Ensimmäinen asemakaava pohjaa paikalla olleeseen rakenteeseen, mikä selostuksen mukaan vaikeutti prosessia huomattavasti.

Rakennusalat ovat ohjeellisia, rajaehdot asemoinnille tulevat asuntotonttimääräyksestä.

Katon harjasuunta on määrätty, mikä poikkeaa muista alueista.

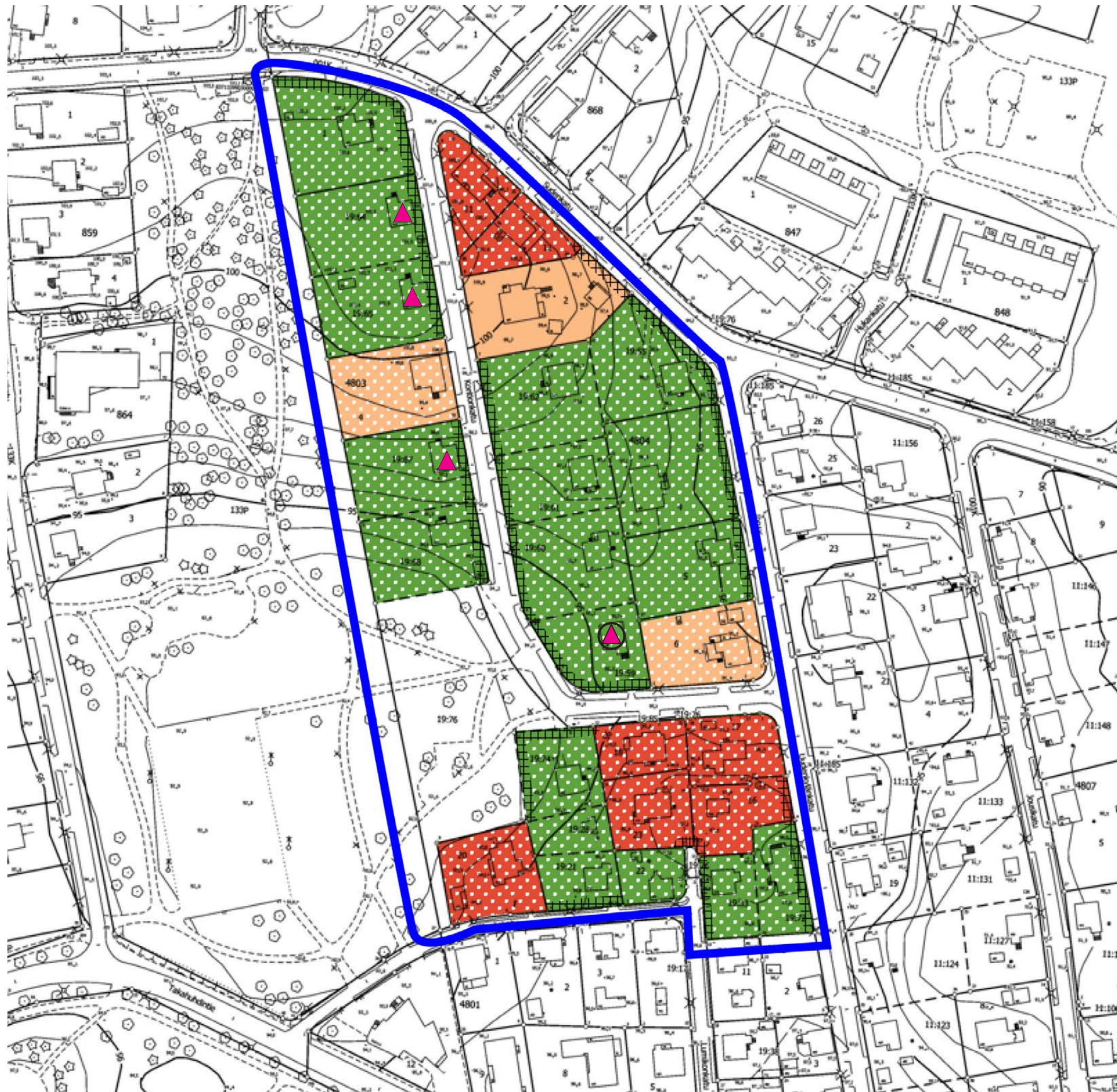
6 UUDENKYLÄN LÄNSIOSA AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Rajattu alue on rakentunut ennen ensimmäistä asemakaavaa. Rajauksen eteläosassa on nähtävissä vanhin, vapaammin muodostunut rakenne. Katurakenne pohjaa alueella vieläkin aikaisempaan verkostoon. Tontit ja korttelit on ryhmitelty isojaon mukaisesti pitkiin suikaleisiin. Rakennukset sijaitsevat vaihtelevasti tontin etu- tai takosassa. Asemointi vaihtelee myös tonttien sisällä. Rakennusalat eivät ole velvoittavia, vaan rakennuksille on osoitettu sijainti suhteessa toisiinsa. Alavat alueet rajauksen ulkopuolella on jätetty viljelys- tai puisto-alueiksi.

Nykytilanne:

Alue on toteutunut ennen ensimmäistä asema-kaavaa. Tontinjakoja on tehty risteysksiin ja puis-toalue rajauksen länsipuolella on laajentunut entiselle viljelysalueelle. Tontit ovat vehreitä ja ajan hengen mukaisia. Rakennukset ovat pääasiassa 1950-luvun alkupuolelta, mutta myös uusia, sopimattomia rakennuksia on tehty. Osa uusista rakennuksista peittyy onneksi runsaan kasvillisuuden taakse. Alkuperäinen rakennuskanta on monipuolinen: Kontionkadun länsipuolella on hyvin säilyneitä tontteja ja Aino-tyyppitaloja. Uudenky-länkadun pohjoisosassa on kookkaampia, korkeasokkelisia rakennuksia ja eteläosassa sekalaisesti suurempia sekä pienempiä taloja.

6 UUDENKYLÄN LÄNSIOSA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysisissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jällelrakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit.

Kartamerkinnt:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi rajaus
- Vanha rajaus

Tyypitalot:

- AINO
- AINO-MUUNNOS

AINO 1

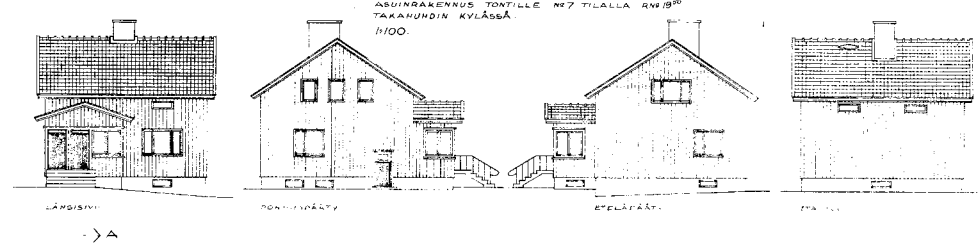
AINO 2

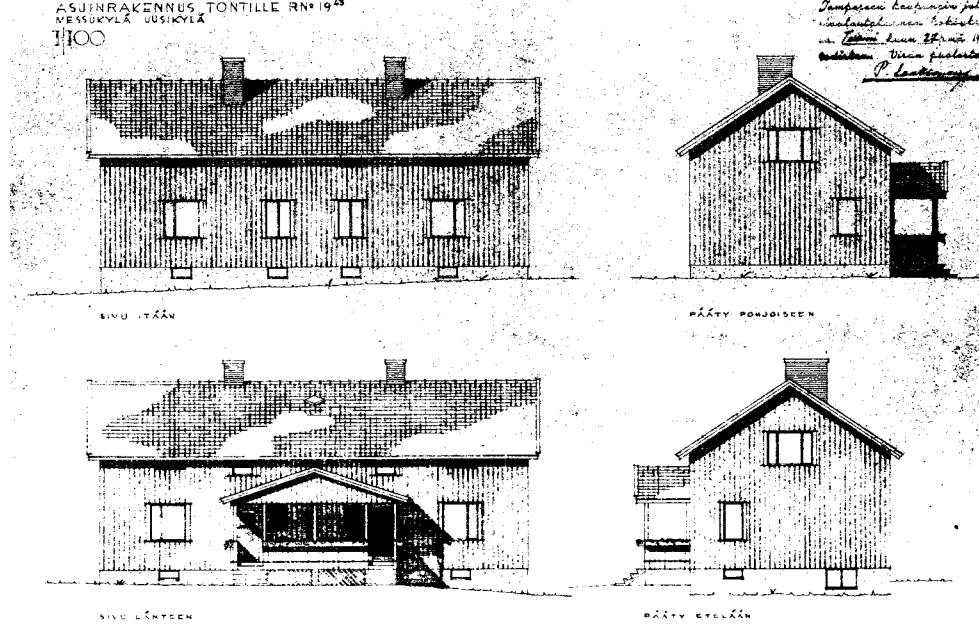
AINO 3

AINO-MUUNNOS

PEILATTU PARITALO

Alueella on poikkeuksellisen monipuolinen rakennuskanta, koska se on rakentunut ennen ensimmäistä asemakaavaa pääasiassa 1930- ja 1950-lukujen alkupuoliskolla. Tontinjakoja myötä on rakennettu myös uudempia ympäristöön sopimattomia, 1980-luvun vaihteen ja 1990-luvun pientaloja. Julkisivut vaihtelevat ikäluokan mukaan, lautaverhouksesta rappaukseen. 1930-luvun rakennukset ovat pienempiä kuin myöhemmät rintamamies-talot. Pienemmät rakennukset on peruskorjattu alkuperäisestä asusta poikkeavaksi, mutta erottuvat silti massaltaan muista. 1950-luvulla tehtiin tyypitaloja, kookkaampia paikalle suunniteltuja pientaloja sekä yksi kahden perheen rakennus. Alueella on sekä matala- että korkeasokkelisia rakennuksia, joihin on jo alunperin suunniteltu autotalli. Varsinkin kookkaammat rakennukset ovat yleensä arvokkaammin toteutettu: julkisivut on rapattu ja ko-

risteluja on suunniteltu esimerkiksi kivijalkaan ja ikkunanpieliin. Kaikki tyypitalot sijaitsevat samassa korttelissa Kontionkadun länsipuolella ja ovat Aino-tyypitalomallia.

Rakennusten säilyneisyys on vaihtelevaa. Rakennuksia on laajennettu, kuisteja rakennettu umpeen ja julkisivumateriaaleja vaihdettu rakennusajalle epätavalliseksi. Eteläosassa useaan rakennukseen on lisätty kansallisromanttista koristelua, mikä ei kuulu aikakauden rakennuksiin. Onneksi valtaosa on onnistuneesti peruskorjattu julkisivujen sävyä myöten. Alueen pohjoisosassa on parhaiten säilynyt ja koska uudet rakennukset aukeavat Sudenkadulle, ne eivät häiritse kokonaisuutta. Eteläosassa arvoja on menetetty uudisrakentamisen ja julkisivumuutosten myötä, vaikka onnistuneitakin kohteita on poikkeavien välissä.

UUDENKYLÄN LÄNSIOSA YHTEENVETO JA ARVOTUS 6

Uudenkylän länsiosa on osittain säilynyt jälleenrakennuskauden alue. Alue on toteutunut ennen ensimmäistä asemakaavaa, joka on mukautunut olemassa olevaan rakentamiseen. Kortteleiden väliin on mahdollisuuksien mukaan suunniteltu viheralueita ja -yhteyksiä. Tonttikoko ja rakennuskanta jakavat alueen kahteen: pohjoisosassa on paremmin säilynyt, ominaispiirteiltään tyypillisempi jälleenrakennuskauden alue. Eteläosa on vanhempaa, tiiviimpää tyyppiä jonka arvot on tontinjakojen myötä osittain menetetty.

Monipuolista rakennuskantaa esiintyy molemmilla alueilla. Eteläosassa aikakaudet sekoittuvat ja vierekkäin on rakennuksia 1930-luvulta 1990-luvulle. Pohjoisosassa rakennuskanta on ajallisesti yhtenäisempää, mutta mallit ovat harvinaisen monipuolisia. Puuverhoillut tyyppitalot ja varakuudesta viestivät kookkaat rapatut rakennukset sijaitsevat sopusointuisasti samassa korttelissa.

Alueen kasvillisuus on runsasta ja edustaa aikakauden arvoja. Tontteja rajaa yleensä pensasaidat ja niiden sisällä on marjapensaita ja puita. Kontionkadun pohjoispuolella kasvillisuus varjelee katunäkymää, kun uudemmat rakennukset eivät näy merkittävästi kadulle. Joillain tonteilla kasvillisuutta on tosin karsittu, jolloin poikkeavat muutokset erottautuvat ympäristöstä.

Jälleenrakennuskauden arvot ovat säilyneet lähinnä pohjoisosassa. Jo tehdyt muutokset on pystytty peittämään kasvillisuudella ja avaamalla rakennukset Sundenkadulle. Aluetta uhkaavat tonttijaot, joiden myötä Uudenkylän viimeisetkin jälleenrakennuskauden arvot menetettäisiin. Mahdollisessa jatkosuunnittelussa tulee huomioida kasvillisuuden merkitys erityisesti Kontionkadun arvokkaassa ympäristössä.

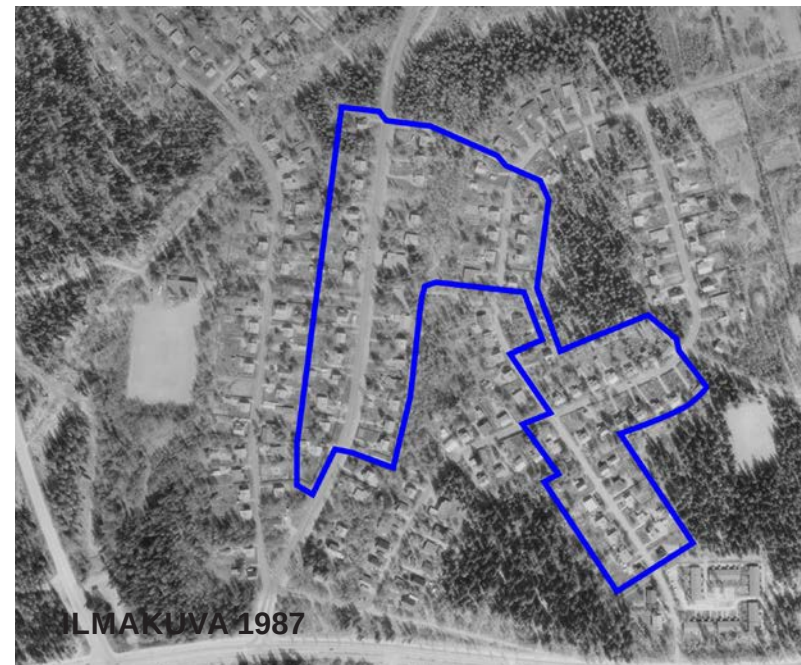
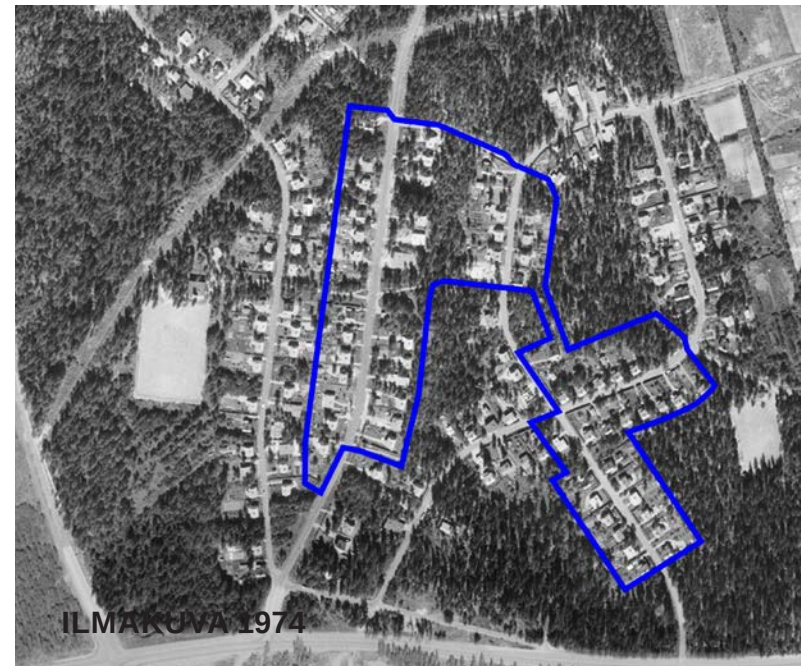
©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

7 PERUSTIEDOT IKURI

Ensimmäinen kaava:	1947
Voim. oleva kaava:	1947-1992
Rakentamisvuosi:	1953 - 1959
Tontin omistus:	yksityinen ja kaupunki
Tontin pinta-ala:	904 - 1300 m ²
Rakennusoikeus:	163 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,13 - 0,18
Kerrosluku:	I ½

Alueen yleiskuvaus

Alue kuului aikaisemmin Pirkkalan pitäjään ja Harjun jakokuntaan. Nykyinen Ikurin kaupunginosa liitettiin Tampereen kaupunkiin 1937 yhdessä muiden läntisten osa-alueiden kanssa. Alueen rakentaminen alkoi 1950-luvun alussa, vanhin jäljellä oleva omakotitalo on vuodelta 1951. Ensimmäinen asemakaava on vuodelta 1947, jossa alueelle oli suunniteltu 407 omakotitalotonttia sekä liike- ja viljelytontteja. Yleensä tontit ovat hieman alle tai yli 1000m². Jokaiselle tontille on merkitty rakennusala sekä asuinrakennuksen kattokaltevuus, joka on käytännössä 1:1 tai 1:2. Vaikka kerrosluvuksi on merkitty 1, se merkitsee käytännössä lupaa rakentaa 1 1/2 -kerroksinen omakotitalo. Talousrakennuksen paikan sai kukin soveltaa tontin paikallisiin oloihin. Alkuperäisestä kaavasta on poikettu varsinkin 70-luvulla, kun rakennettiin tasakattoja ja rakennuksia sijoitettiin alkuperäisen rakennusalan ulkopuolelle. Kaavamuutoksia on tehty runsaasti.

7 ILMAKUVAT IKURI

Huomiot ilmakuvista:

Alue on rakentunut pääasiallisesti 1950-1960 luvulla, jonka jälkeen yksittäisiä rakennuksia on toteutettu asemakaavan mukaisesti. Laajempia alueita on toteutunut 1970-luvulla alueen pohjoispuolelle, sekä 1990- ja 2000-luvuilla etelä- ja itäosaan.

Katuverkosto perustuu osittain alkuperäiseen, viljelyksen aikaiseen rakenteeseen. Pensasaidat ovat toteutuneet alkuperäisen ajatuksen mukaisesti.

Pienviljelyn vähennyttyä puuston määrä on lisääntynyt tonteilla ja piharakennusten koko kasvanut.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

Vuoden 1956 ilmakuvaukset rajautui Tampereen länsiosalta. Ilmakuvia ei löydy tältä ajalta.

7 IKURI ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Asemakaavamääräykset:

1-kerroksisen asuintalon rakennusala, josta saa käyttää enintään 80m². Katon harja on tehtävä rakennuksen pitemmän sivun suuntaan. Kattolappeeseen ei saa tehdä ulkonevia ikkunoita. Ullakon alasta on ainakin 1/3 jätettävä varastotilaksi.

Rakennuksen korkeus enintään 4,5m. Katon kaltevuus 1:1.

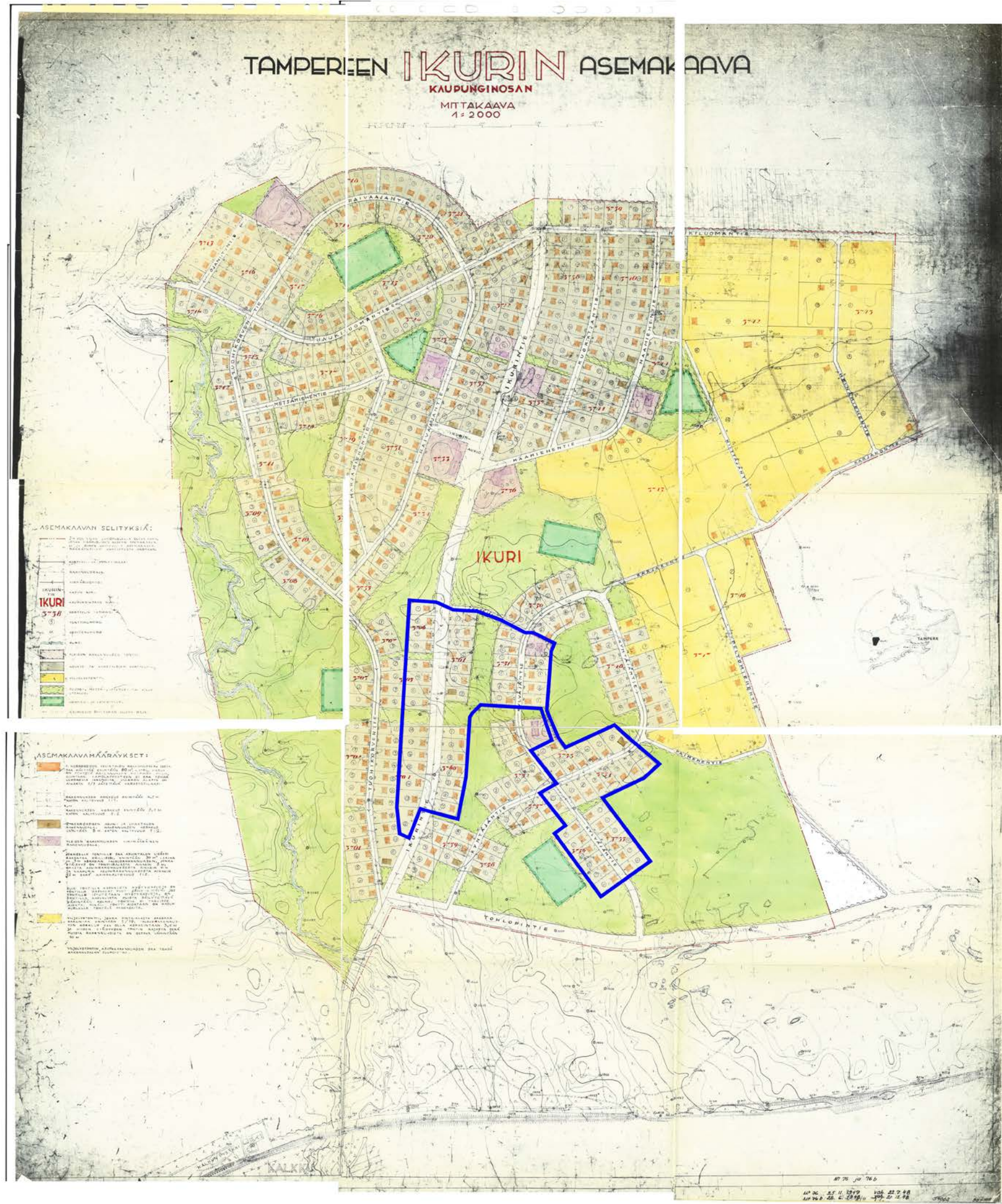
Rakennuksen korkeus enintään 5,5m. Katon kaltevuus 1:2.

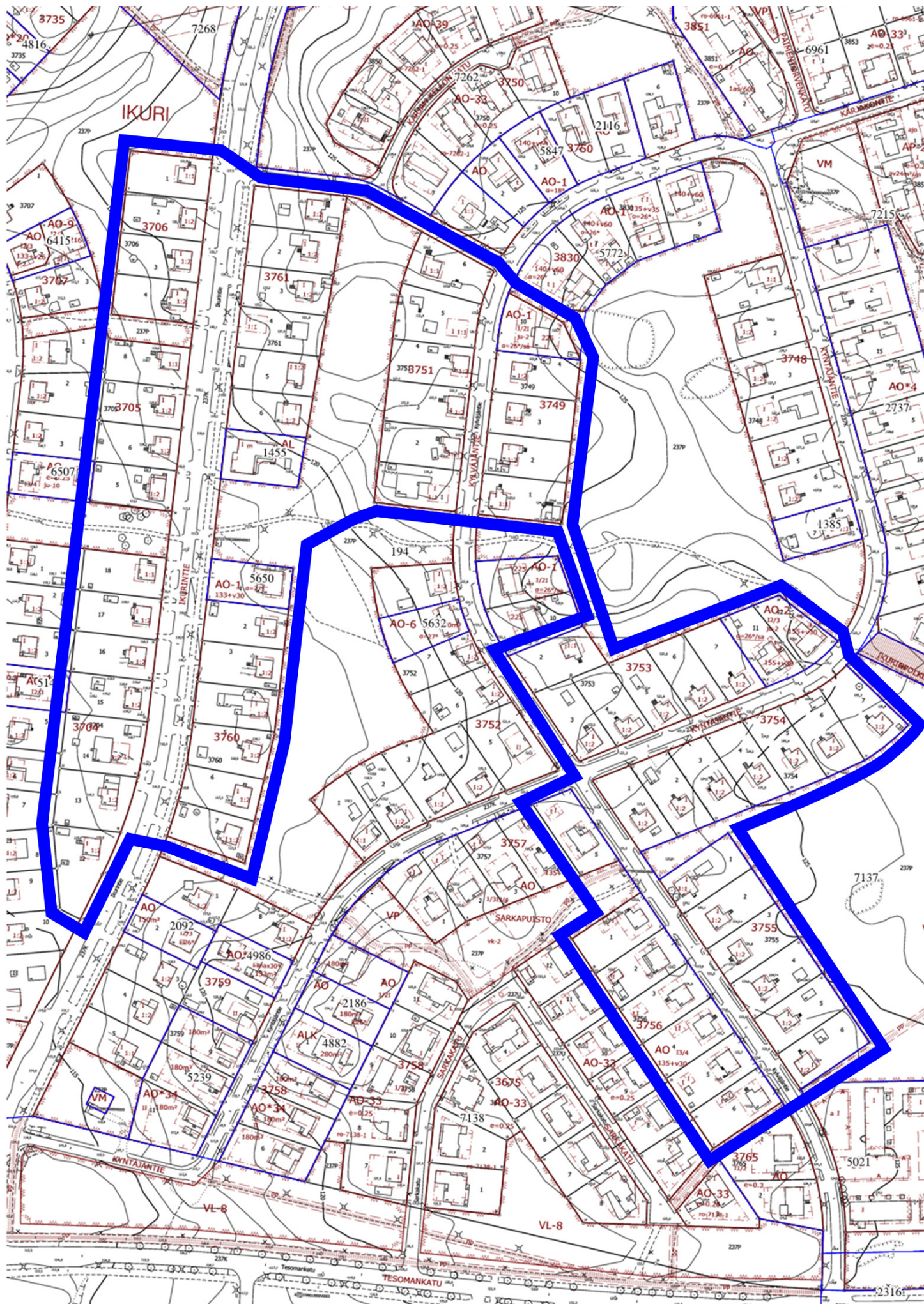

2-kerroksisen asuin- ja liiketalon rakennusala. Rakennuksen korkeus enintään 8m. Katon kaltevuus 1:2.

Jokaiselle tontille saa asuintalon lisäksi rakentaa erillisen, enintään 30m² laajan ja 3m korkean talousrakennuksen, jonka etäisyys on tonttirajasta ainakin 5m, omasta asuinrakennuksesta ainakin 6m ja naapurin asuinrakennuksesta ainakin 12m sekä kattokaltevuus 1:2.

Ellei tontilla kasvateta hyötykasveja on tontilla kasvavat puut säilytettävä. Jos tontille istutetaan hyötykasveja, on tontilla kasvavista puista säilytettävä vähintään kolme. Tonttia ei tarvitse aidata. Mikäli tontti aidataan on kadun puolelle tehtävä pensasaita

7 IKURI

AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Rakennukset on sijoitettu vaihtelevasti katua vasten, tai tontin takaosaan. Rakennukset on ryhmitelty saarekemaisiin kortteleihin, joita erottaa runsaat viheralueet. Rakennusten pitkät sivut ovat katua päin, paitsi kortteleiden päädyissä, missä sijaitsevat myös korkeammat kahden kerroksen rakennukset rytmittäen korttelijakoa. Myös liikerakennuksia ja yleisiä rakennuksia on suunniteltu optimistisesti lähes korttelikohtaisesti.

Nykytilanne:

Asemakaavamuutoksia on tehty runsaasti. Alue on silti rakentunut varsin uskollisesti alkuperäisen kaavan mukaan, tosin piharakennusten lukumäärä ja pinta-ala on ajan kuluessa kasvanut. Myös asuinrakennuksia on laajennettu alkuperäisen rakennusalan ulkopuolelle, erityisesti kuistimaisia rakenteita on tehty runsaasti. Pihapiirit ovat pysyneet puutarhamaisina ja niitä reunustavat alkupe-
räisen kaavan mukaan pensasaidat. Rajauksen ulkopuolelle pohjoiseen on rakentunut 1970-luvulle tyypillisiä, alkuperäisestä rakenteesta poikkeavia kookkaampia tasakattoisia asuinrakennuksia. Myös eteläpuolelle on myöhemmin rakentunut uusi asuinkortteli, jossa rakennukset poikkeavat ympäristöstä massaltaan.

7 IKURI TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit.

Karttamerkinnot:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi rajaus
- Vanha rajaus

Tyypitalot:

- HUIKAS**
- AINO**
- AINO-MUUNNOS**

AINO

HUIKAS

AINO

HUIKAS

Alueella on muutamia Huikas- ja Aino-typin tyyppitaloja. Lisäksi on monia K.E.Ojan Aino-variantteja, joissa ensimmäinen ja toinen kerros on jaettu omiksi asunnoiksi. Yhteiseltä kuistilta on käynti sekä ensimmäiseen että toiseen kerrokseen. Alueella on myös jyrkkäkulmaisia, 1:1 kattokulman rakennuksia, jotka eivät suoraan lukeudu mihinkään tyyppiin mutta ovat hyvin samankaltaisia. Monessa on esimerkiksi pyöreä ikkuna ullakkokerrokseen ja muutenkin runsaampaa koristelua. Koristellummat ja arvokkaammat, paikalle suunnitellut rakennukset ovat arkkitehtuuriltaan ja arvoltaan erikoinen vastakohta verrattuna kahden asunnon tyyppitalomuunnoksiin. Muutamalle rakentamattomalle tontille on 1960-luvulla tehty matalampia, muista poikkeavia pientaloja. Yhdelle tontille on suunniteltu vain saunarakennus, joka on

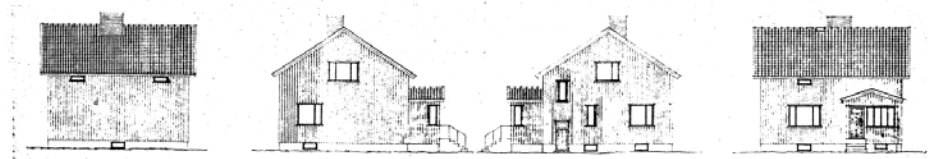
myöhemmin muutettu asuinkäyttöön.

Pääasiallisena julkisivumateriaalina on käytetty lautaverhousta, vain muutamat rakennukset on rapattu. Alueen kaakkoisosan rakennukset ovat parhaiten säilyneitä, vaikka uudisrakennuksiakin on tehty. Kokonaisuutena säilyneitä rakennuksia on varsin paljon, tosin julkisivumuutoksia ja esimerkiksi terasseja on tehty erityisesti Ikurintien puolelle.

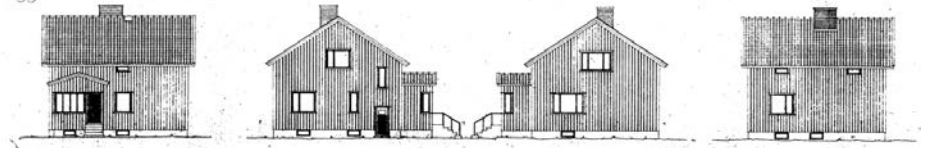
HUIKAS 1

HUIKAS 2

HUIKAS 3

AINO 1

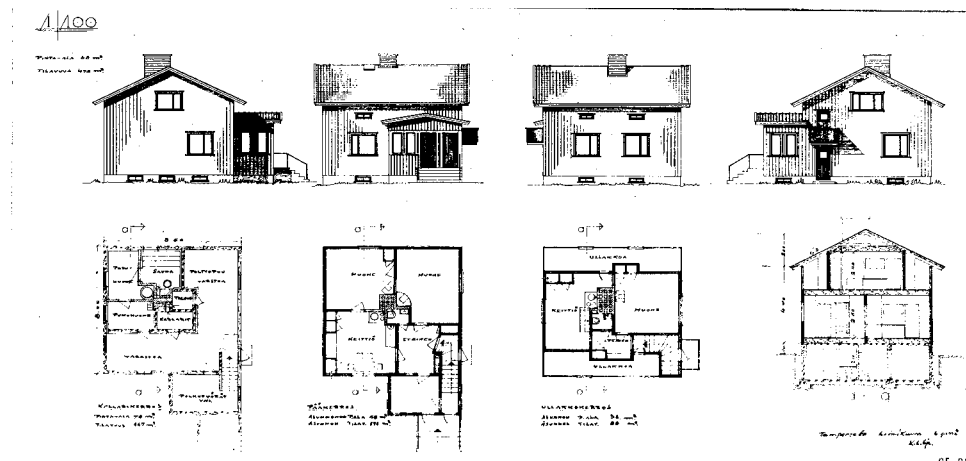
AINO 2

AINO 3

AINO 2. ASUNNON MUUNNOS

IKURI YHTEENVETO JA ARVOTUS

7

Alue on toteunut lähes alkuperäisen asemakaavan mukaisesti. Kadut ovat vehreitä ja tonttien rajalle on istutettu pensasaitaa. Kortteleiden yleiset rakennukset ovat jääneet toteutumatta ja niiden tilalle on kaavoitettu asu- mista. Korttelisaarekkeita rajaa puistikot ja kasvillisuus tonttien sisällä on varsin hyvin säilynyt. Rakennusten si- joittuminen tontilla noudattaa asemakaavaa, vaikka ta- lousrakennukset on joillain tonteilla sijoitettu liian lähelle katu- a. Alkuperäisiä rakennuksia on jäljellä paljon, vaikka myös purkamista ja laajentamista on tehty. Katukuvaa muuttavat varsinkin lisäsiivet ja kookkaat talousraken- nukset.

Asuinrakennukset noudattavat jälleenrakennuskaudel- le tyypillisiä ratkaisuja, vaikkakin tyyppitaloja on vain har- voja. Ikurille tunnuksenomaista on alunperin kahden perheen asuintalot, jossa ensimmäisen ja toisen kerrok- sen tilat on jaettu eri asunnoiksi. Tunnuksenomaiseksi nousee myös muista alueista poikkeavat 1:1 kattokul- maiset rakennukset, joissa on normaalia enemmän ko- risteaiheita. Eniten alueelle on suunnitellut K.E.Oja, jon- ka Aino-tyyppitalomuunnokset ovat lukumääräisimpiä 2-asuntoisissa rakennuksissa.

Alkuperäisen kaavan puutarhamaisuus on säilynyt varsin eheänä. Pihat ovat monin paikoin puustoisia ja katuun rajautuva osa on pensoitettu. Kortteleita ympä- röivät viheralueet ja kaarteilevat tiet luovat kortteille yksityisen, lähes sulkeutuvan tunnelman.

Alueen kehityksessä tulisi kiinnittää huomiota erityi- sesti korttelitason ominaispiirteisiin. Kaakkoisosassa pienimittakaavaisuus on tärkeässä osassa alueen tun- nelmaa, eikä sitä tulisi muuttaa liialla rakentamisella. Ikurintien varressa arvoja on menetetty, mikä korostuu avoimen leveän tien vaikutuksesta. Tontit joissa päära- kennus on pihan takaosassa ovat herkkiä muutoksille ja kasvillisuus tulisi pyrkiä säilyttämään alkuperäisen aja- tuksen mukaisena sekä piharakennukset pieninä.

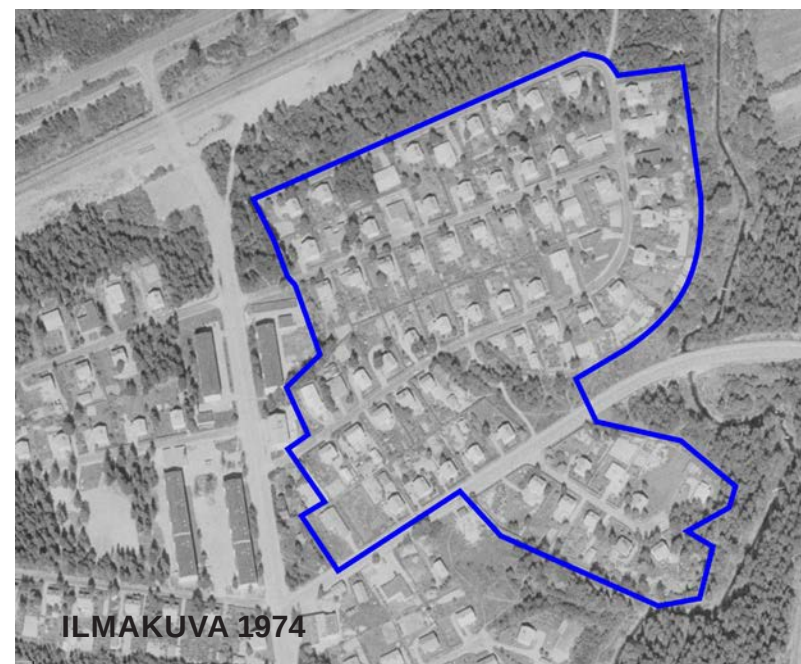
©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

8 PERUSTIEDOT KALKKU ITÄOSA

Ensimmäinen kaava:	1945
Voim. oleva kaava:	1963,1965
Rakentamisvuosi:	1949 - 1955
Tontin omistus:	yksityinen
Tontin pinta-ala:	700-1500 m ²
Rakennusoikeus:	220 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,14 - 0,33
Kerrosluku:	I ½, tyypitaloja

Alueen yleiskuvaus

Kalkun kaupunginosan rakentaminen aloitettiin sotien pahentaman asutuksen vuoksi 1940-luvun lopulla. Historiallisesti Kalkku kuuluu Vanhan Pirkkalan pitäjän Pitkäniemen ja Vililän kyliin. Alue liitettiin Tampereen kaupunkiin vuonna 1937. Kalkun alueella oli toiminnassa Sako Oy:n tehdas ja siihen liittyviä muita toimintoja. Uusi kaupunginosa suunniteltiin avoimeksi ja "matalataajuukseksi", mikä noudatti Suomessa vielä ajalle suosittuja puutarhakaupungin periaatteita. Tukea kaavan perustelulle haettiin jopa Teknillisen Korkeakoulun asemakaavaopin professorilta. 1960-luvulla suunniteltiin Pori-Tampereen valtatie, joka kulkisi Kalkun läpi. Asemakaavamuutoksella mahdollistettiin monipuolisempien asuinrakennusten sijoittaminen tontille ja korostettiin ympäröivän metsäalueen tärkeyttä. Mallia otettiin "eräistä korkeamman elintason maista". Samalla pyrittiin toimivampaan liikenteeseen ja aluekeskusten muodostamiseen.

8 ILMAKUVAT KALKKU ITÄOSA

Harmillisesti rakentamisajankohdasta ei ole ilmakuvaa.

Nykyinen rakenne pohjaa selvästi paikalla olleiden viljelyspalstojen muotoon ja siten maastonmuotoihin. Pitkämäenkatu on ollut paikalla jo ennestään.

Alue on rakentunut varsin lyhyen ajan sisään, vain muutamat tontit on muodostettu ja rakennettu myöhemmin.

Ympäröivät viheralueet ovat pysyneet luonnonmukaisina.

Tonttien rajat on selkeästi havaittavissa niitä reunustavien pensasaitojen vuoksi.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

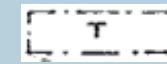

Vuoden 1956 ilmakuvaukset rajautui Tampereen länsiosalta. Ilmakuvia ei löydy tältä ajalta.

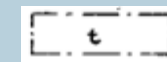
8 KALKKU ITÄOSA

ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Aluetta koskevia määräyksiä:

Hyväksyttävän tyypin mukaan rakennettava.

Talousrakennus.

Etupuuutarha.

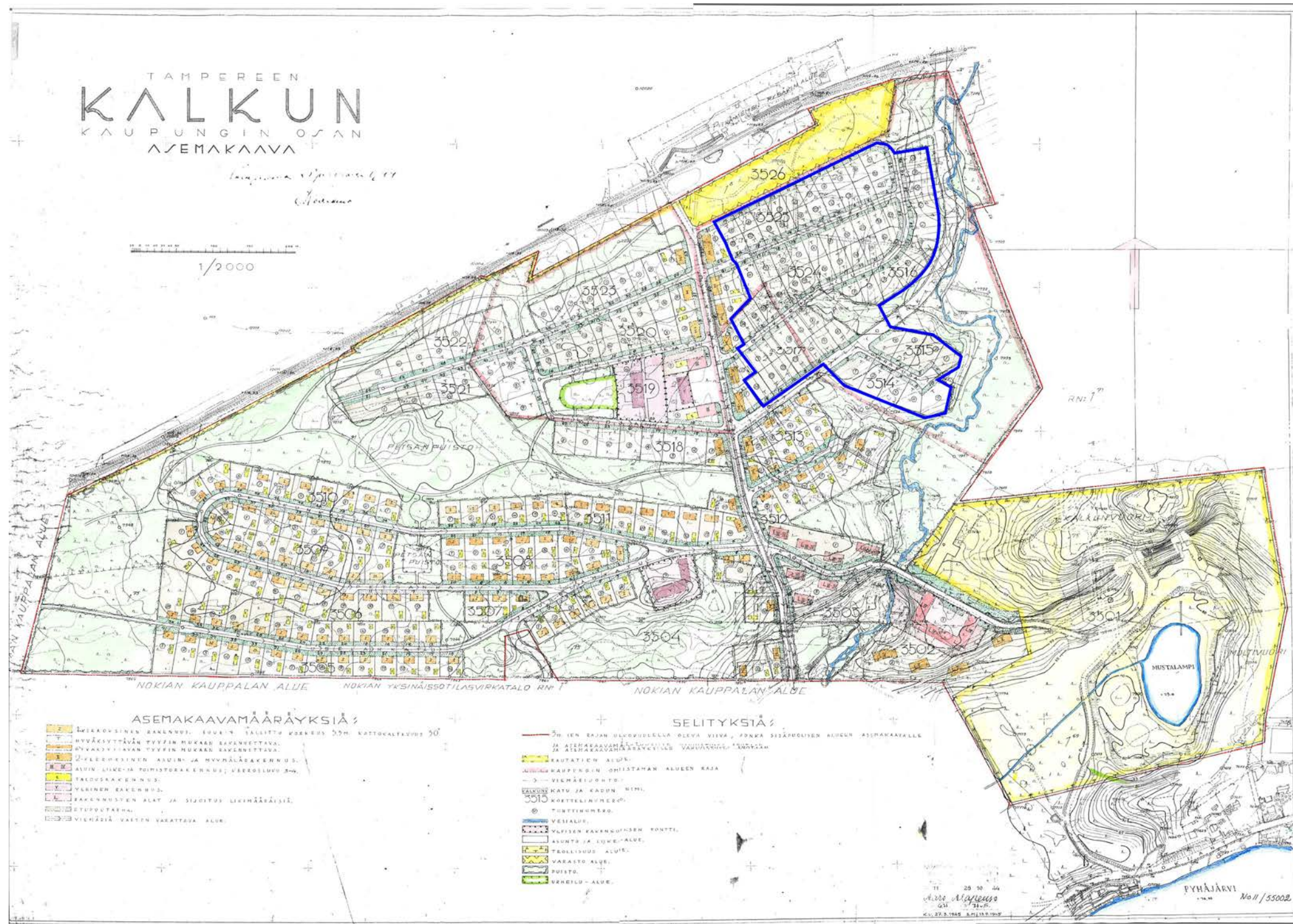
Huomioita:

Korttelit sijaitsevat varsin tiiviisti, eikä niiden välillä ole ajalle tavanomaisia viheralueita.

Rakennukset sijoittuvat katuja vasten. Rakennusaloja ei ole määrätty tyyppitalotonteille, ainoastaan T-kirjain osoittaa niiden asemoinnin.

Ajalle tyypillisesti katuja vasten on osoitettu istutuskaisia.

Asemakaavaselostuksen mukaan viemäröinnin toteuttaminen alueelle voisi kestää, minkä vuoksi tonteille sallittiin talousrakennuksen teettäminen.

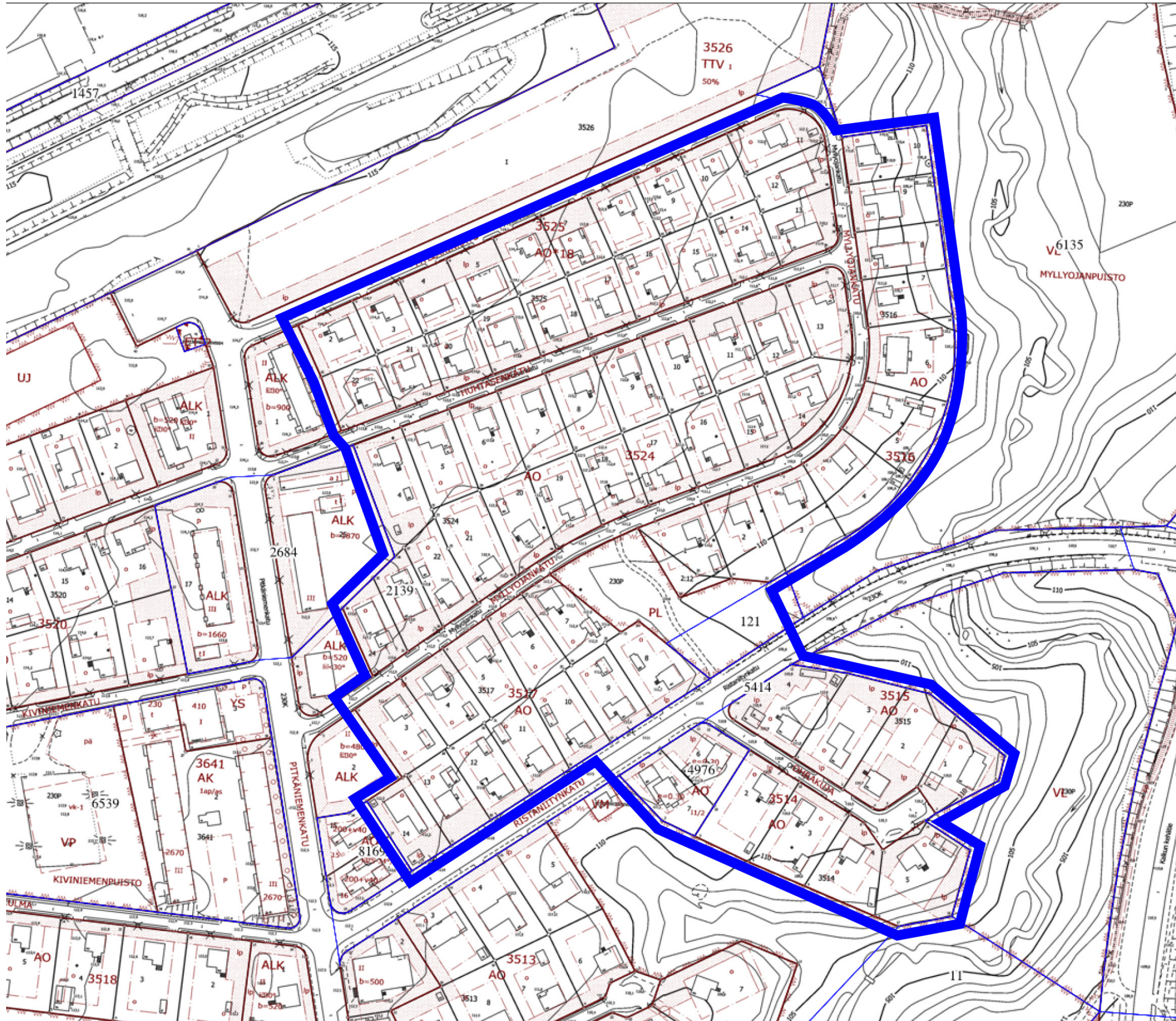
8 KALKKU ITÄOSA AJANTASA-ASEMAKAAVA

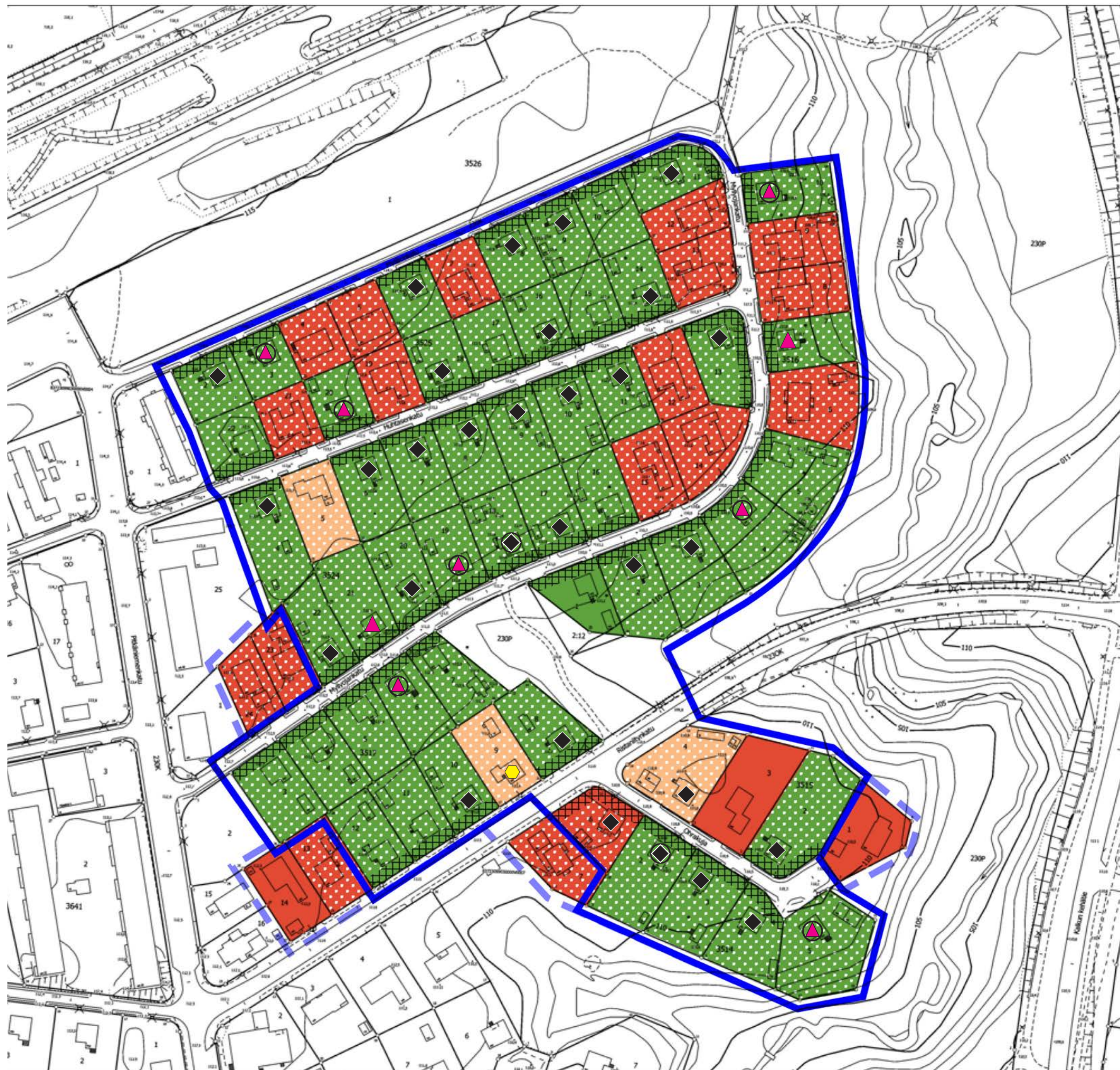
Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Kalkun kaupunginosan asemakaava tukeutuu asemakaavaa edeltävään rakenteeseen. Kuusinimenkatu on kaupunginosan pääkokoojakatu. Muut kadut ovat kaarevia ja mukailevat maastonmuotoja. Rakennukset on sijoitettu kadun varteen, jolloin jokaiselle tontille muodostuu yksityinen sisäpiha. Tyypitaloratkaisulla on pyritty sekä helppoon että toimivaan toteutukseen, samalla laadusta on voitu varmistua. Kortteleista onkin muodostunut hyvin yhtenäinen kokonaisuus. Ajalle tyypillisesti kadunvarret on osoitettu istutettavaksi ja puutarhakäytäntöä lainataan kaavaselostuksessa esimerkkinä. Asukastiheys oli koettu liian pienenä kaupungin hallituksessa, mitä asemakaavoitus perusteli vastineessa onnistuneesti niin suomalaisuuteen kuin kunnallis- ja palotekniikkaan tukeutuen.

Nykytilanne:

Alueella on säilyneitä osia, mutta kokonaisuus on pirstaloitunut. Harmillisesti varsinkin kortteleiden päädyissä ja keskellä on purettu alkuperäisiä rakennuksia ja rakennettu paikkaan sopimattomasti. Myöhempi vuoden 1963 kaava poisti tyyppitalovaatimuksen ja laajensi rakennusalat kattamaan lähes koko tontin, mistä johtuen uudet rakennukset ovat toteutuneet poikkeavan suurina. Tyyppitaloja ja niiden muunnoksia on silti huomattava osa rakennuskannasta. Asemakaavamuutoksia ja tontinjakoja on tehty vain muutama.

8 KALKKU ITÄOSA

TONTTIKARTTA

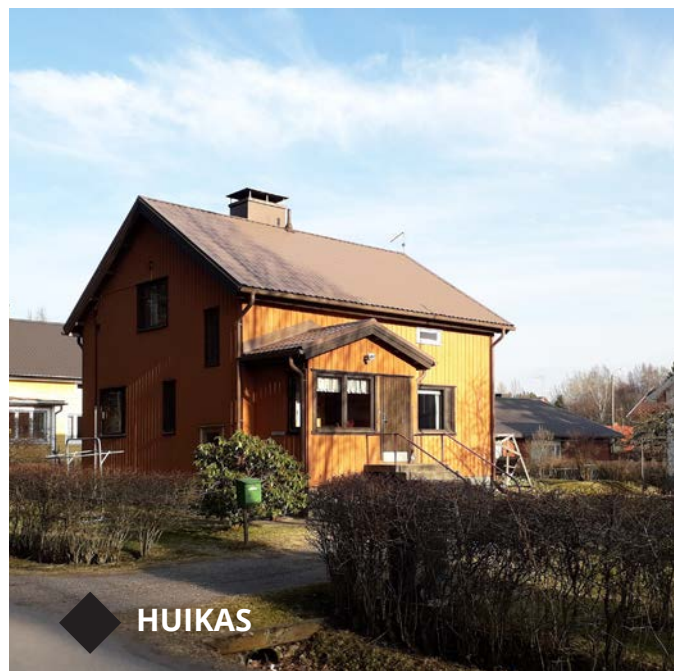
Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyyppitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Kartamerkinnot:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi rajaus
- Vanha rajaus

Tyyppitalot:

- HUIKAS**
- HUIKAS-MUUNNOS**
- AINO**
- AINO-MUUNNOS**
- ANNIKKI**

Kalkun itäisessä osassa on ensimmäisen asemakaavan perulta paljon Huikas-tyyppitaloja. Lisäksi alueella on Aino- ja Annikki-tyyppejä. Loput säilyneistä rakennuksista ovat tyyppitalojen pohjalta tehtyjä muunnoksia, paikalle suunniteltuja ja uusia rakennuksia. Muunnokset pohjaavat tyyppitaloratkaisuihin, mutta esimerkiksi tilajakoa tai -käyttöä on muutettu. Aino-tyypistä on mm. kahden asunnon versioita, joihin käydään yhteisen kuistin kautta. Suunnittelijoista voi nostaa esiin Olavi J. Hallanvaaran. Alueella on lukuisia hyvin säilyneitä rakennuksia, mutta monia on myös muutettu julkisivu- ja kattomateriaalien osalta. Julkisivumuutokset vaihtelevat paljon poikkeavista tiilijulkisivuista vähän poikkeavaan maalityyppiin. Osa säilyneistä julkisivuista on kunnostettu erityisen onnistuneesti ja rakennukset ovat yksiä

parhaita aikakauden edustajia Tampereella. Koska kattosuuntaa ei määrätty kaavassa, voi alueella nähdä eri Huikas-versioita kaikista suunnista. Talousrakennukset on toteutettu pääasiassa alkuperäisen aikakauden mukaisesti. Parhaimmissa kohteissa talousrakennus on pieni ja oikeaoppisesti tontin takaosassa.

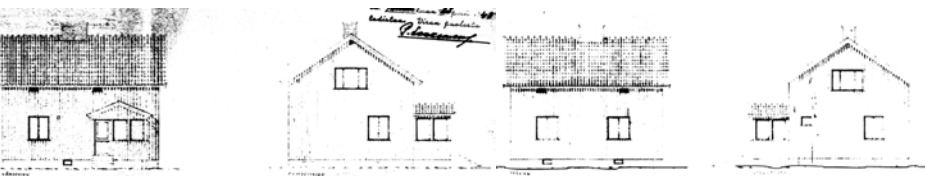
HUIKAS 1

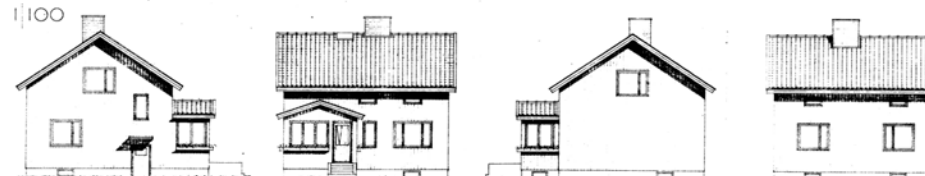
HUIKAS 2

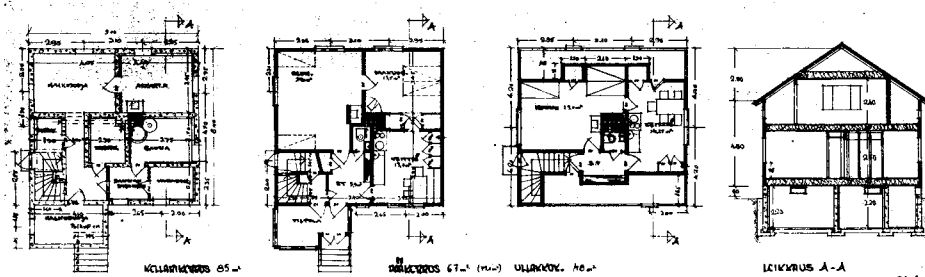
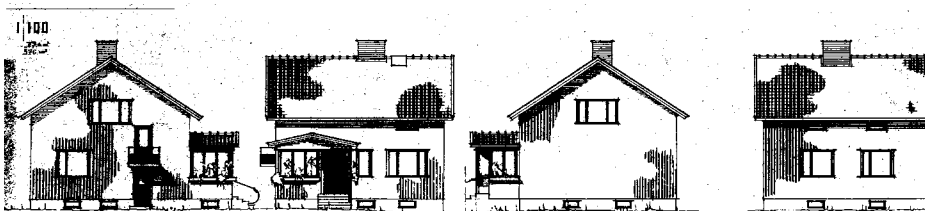
AINO 2

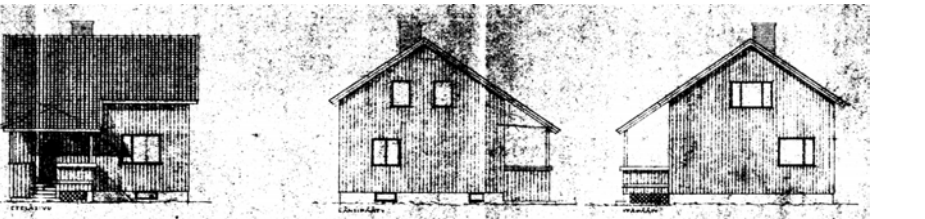
AINO 3

AINO-MUUNNOS

ANNIKKI

RAKENNUSKORTTI

KALKKU ITÄOSA YHTEENVETO JA ARVOTUS

8

Kalkkun itäosa on toteutunut alkuperäisen asemakaavan mukaiseksi. Alueen voi jakaa kolmeen osaan ominaisuuksiltaan: suurimpaan, Myllärinkadulta Myllyojankatuun rajautuvaan osaan, Ristaniitynkadun ympäristöön ja Ohrakujan ympäristöön. Pohjoisosa on tyypillisintä jälleenrakennuskauden aluetta, missä kadut ovat kapeita ja siten varjelevat kokonaisuutta. Useista poikkeamista huolimatta katukuva on ajanmukainen. Ristaniitynkatu on varsin hyvin säilynyt, mutta pienetkin muutokset korostuvat leveämmällä kadulla. Ohrakujan ympäristö on jälleenrakennuskaudelle harvinainen cul-de-sac, eli umpikuja.

Tyypitaloja ja niiden muunnoksia on alueella huomattava määrä ja puutarhakaupungin periaatteet näkyvät katukuvassa. Myöhempi asemakaavamuutos on ehtinyt vahingoittaa alunperin eheää aluetta. Uudet rakennukset ja tehdyt julkisivumuutokset jakavat alueen paikoittain erinomaisen säilyneisiin ja paikoittain poikkeaviin kohtiin. Jotta arvot voidaan säilyttää, tulee jatkosuunnittelussa huomioida voimassa olevan kaavan sijaan ensimmäisen asemakaavan periaatteet, eikä esimerkiksi sijoittaa rakennusta tontin takaosaan.

Tonttien ja katukuvan kasvillisuus on osittain säilynyttä. Pensasaidat rajaavat tontteja ja niiden sisällä on yhä varsin runsaasti kasvillisuutta. Korttelien keskellä kulkeva viherkäytävä liittää rakennetun alueen ympäröivään metsikköön. Ristaniitynkadun leveys avartaa katukuvaa ja puutarhamaisuus on vähemmän koettavissa. Runsaat viheralueet rajauksen ulkopuolella suojelevat puutarhakaupunkimaista olemusta.

Kalkkun itäosa on vahingoittunut, mutta aikaansa edustava jälleenrakennuskauden pientaloalue. Sekä arvonsa menettäneitä että säilyneitä tontteja on jakamiselle alttiina. Jatkokehittämisessä tulee huomioida käsiteltävän tontin arvot ja välitön ympäristö niin, että säilyneitä osa-alueita ei pirstota enempää.

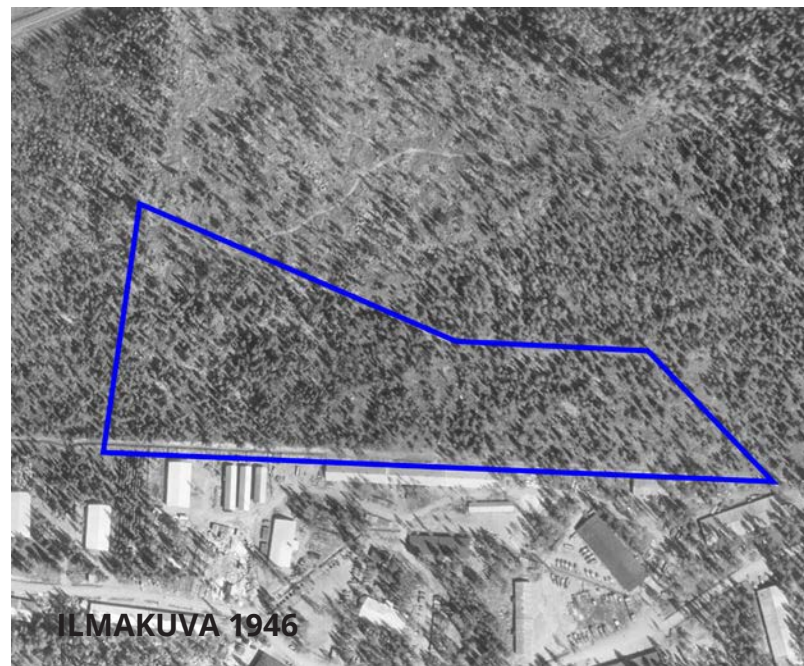

9 PERUSTIEDOT KALKKU LÄNSIOSA

Ensimmäinen kaava:	1945
Voim. oleva kaava:	1963,1979,1996
Rakentamisvuosi:	1954-1963
Tontin omistus:	kaupunki
Tontin pinta-ala:	700-1500 m ²
Rakennusoikeus:	220 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,15-0,23
Kerrosluku:	I½, korkeus 5,5m.

Alueen yleiskuvaus

Kalkun kaupunginosan rakentaminen aloitettiin sotien pahentaman asuntopulan vuoksi 1940-luvun lopulla. Historiallisesti Kalkku kuuluu Vanhan Pirkkalan pitäjän Pitkäniemen ja Villilän kyliin. Kalkun alueella oli toiminnassa Sako Oy:n tehdas ja siihen liittyviä muita toimintoja. Uusi kaupunginosa suunniteltiin avoimeksi ja "matalataajuukseksi", mikä noudatti Suomessa vielä ajalle suosittuja puutarhakaupungin periaatteita. Tukea kaavan perustelulle haettiin jopa Teknillisen Korkeakoulun asemakaavaopin professorilta. Pori-Tampere tie on halkaissut alueen myöhemmin siten, että koillisimmat tontit ovat jääneet erilleen muusta kaava-alueesta. Samalla rakennusaloja laajennettiin niin, että rakennukset on mahdollista sijoittaa tontilla vapaammin. Tällä osalla on 35 tonttia. Alueen talojen rakennusluvut on haettu 1950-luvun puolivälissä. Talot ovat Puutalo oy:n tyyppitaloja, joista yleisimpänä on käytetty Vaahtera-tyyppiä muunnoksineen.

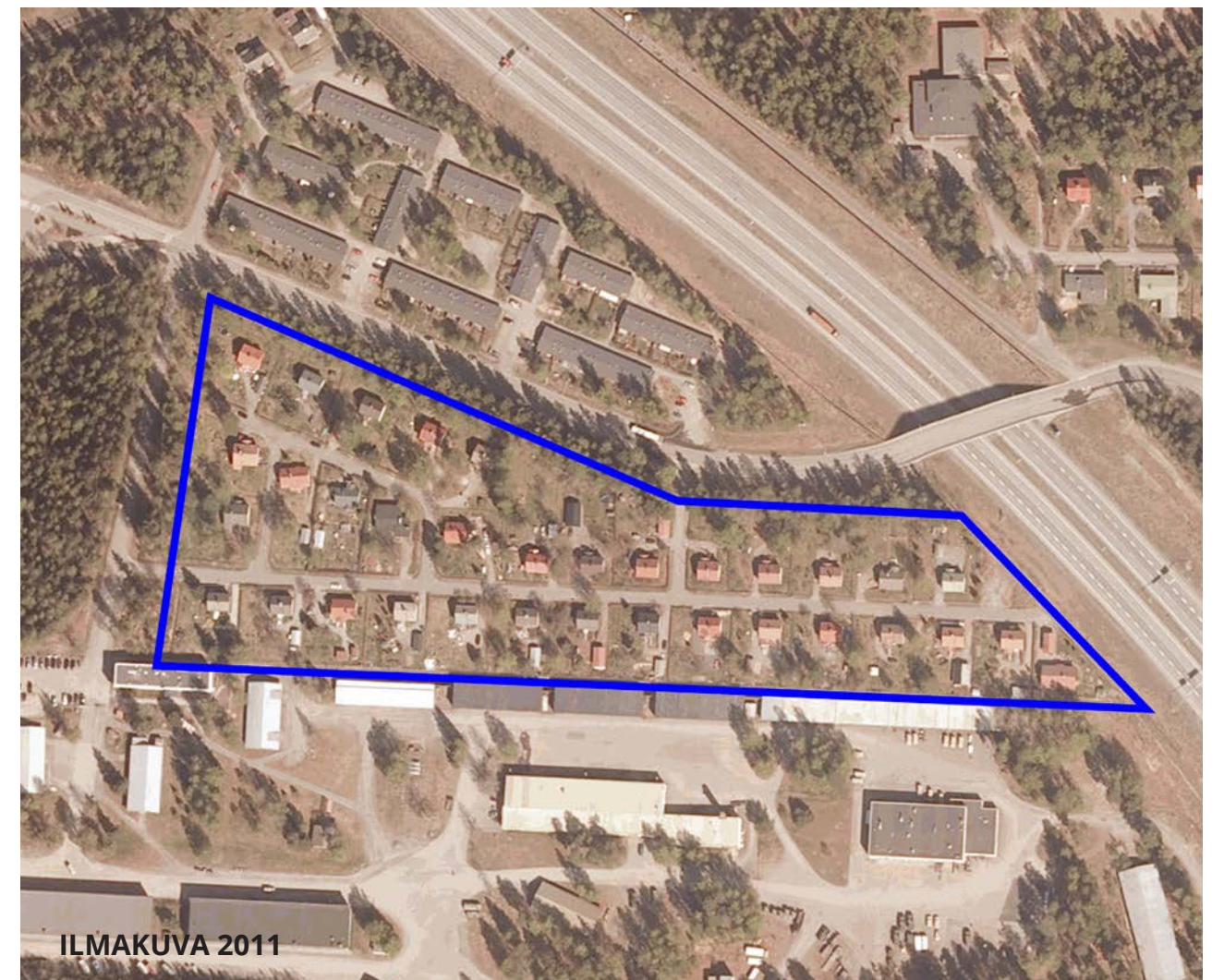

9 ILMAKUVAT KALKKU LÄNSIOSA

Alue on rakentunut entisen puolustusvoimien alueen pohjoispuolelle.
Kuten Kalkun itäosassa, rakentamisajan ilmakeu puuttuu.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

Vuoden 1956 ilmakeu rajautui Tampereen länsiosalta. Ilmakeu ei löydy tältä ajalta.

9 KALKKU LÄNSIOSA ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Aluetta koskevia määräyksiä:

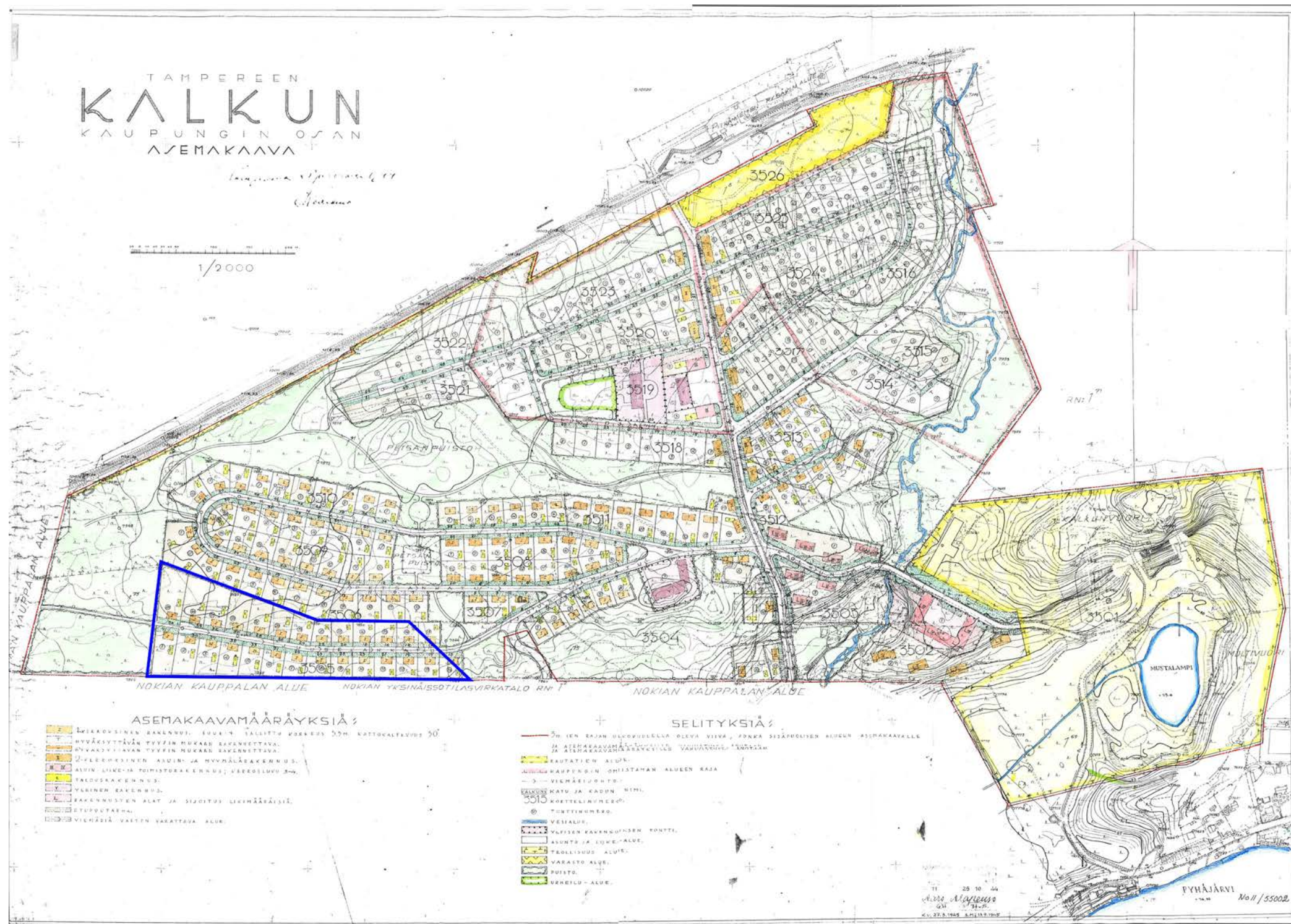
 1-kerroksinen rakennus. Suurin sallittu korkeus 5,5m. Kattokaltevuus 30 °.

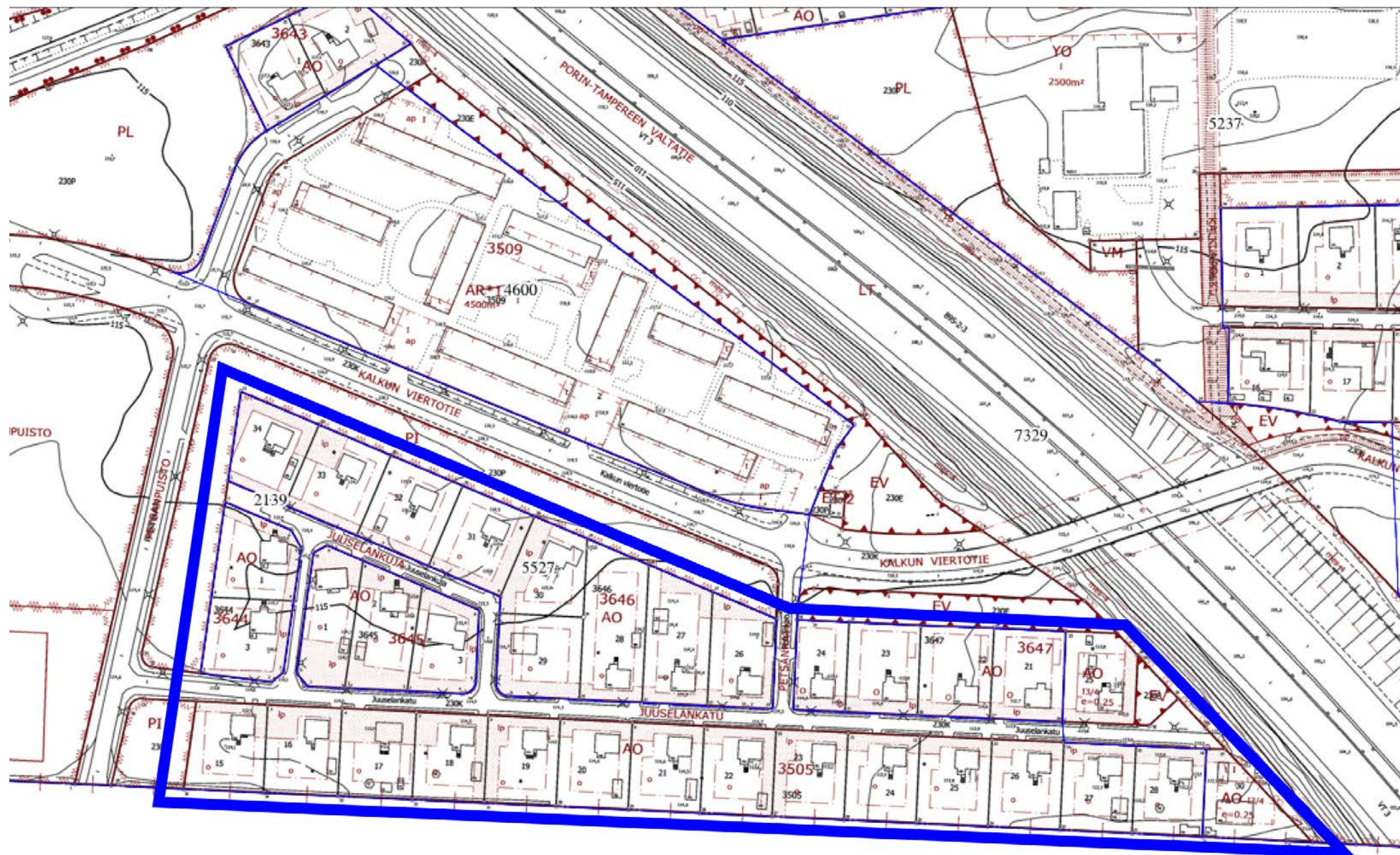
 Talousrakennus.

 Etupuu tarha.

Huomioita:

Kalkun itäosasta poiketen asemakaava ei velvoita rakentamaan tyyppitaloa.

9 KALKKU LÄNSIOSA AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Länsiosasta poiketen alueelle sai toteuttaa vapaa-muotoisemman rakennuksen. Rakennusala on kuitenkin muun Kalkun tapaan katuja vasten, heti istutuskaidan jälkeen. Pori-Tampere tien rakentamisen jälkeen Juuselankadun pohjoispuolen alueet jäivät muutosten alle. Länsiosan suurimmat tontit jaettiin uudestaan ja niitä palvelemaan tehtiin Juuselankuja. Uudet tontit vastaavat muuta Kalkkua kooltaan, mutta rakennukset sijaitsevat tonttien takaosassa. Juuselankadun pohjoispuolella olevat tontit liittyivät nykyisen Kalkun viertotien alueella olevaan naapurikortteliin, johon suunniteltiin myös puisto.

Nykytilanne:

Alue on toteutunut ensimmäisen ja Pori-Tampere moottoritietä koskevan asemakaavan mukaiseksi. Tontinjakoja ei ole tehty ja poikkeavia rakennuksia vain muutama. Alue on vihreä ja yhtenäinen.

9 KALKKU LÄNSIOSA TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyyppitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Kartamerkinnot:

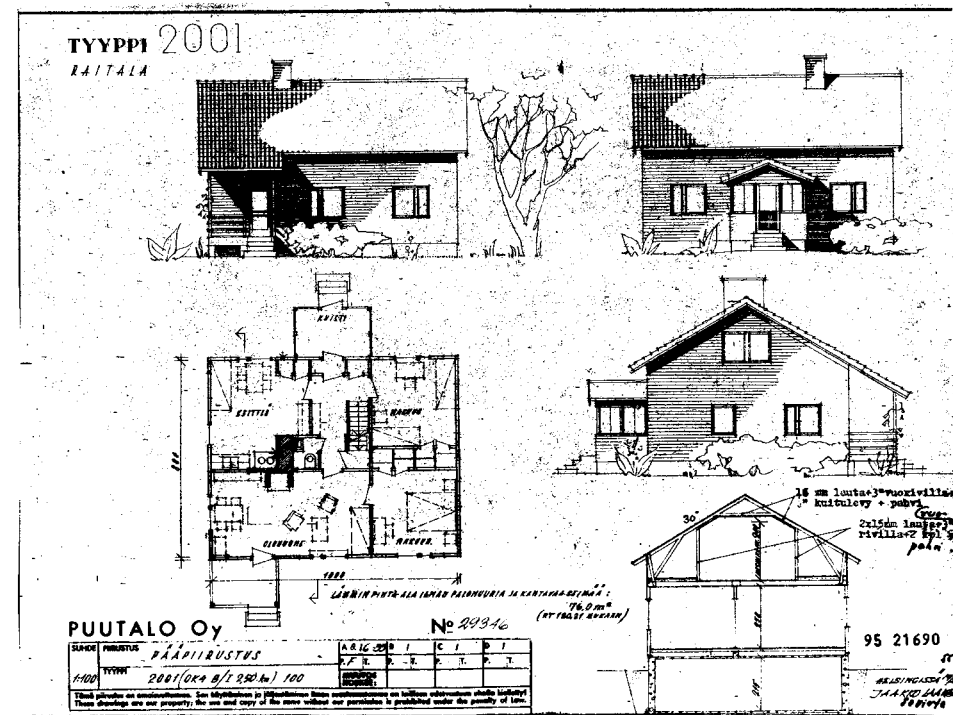
- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi raja
- Vanha raja

Tyyppitalot:

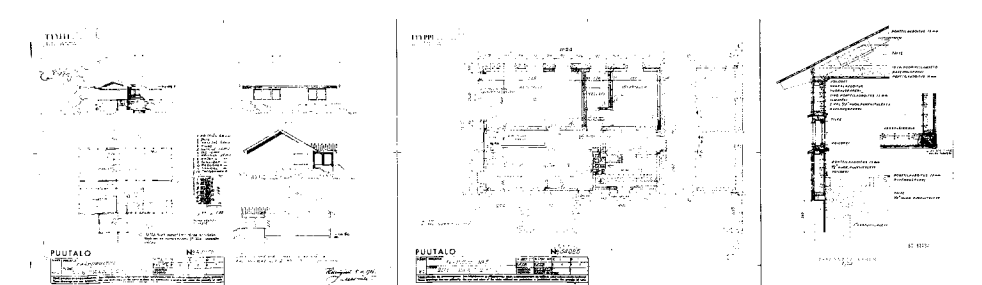
V VAAHTERA	r RAITALA
I LIISANTALO	vi VILLENTALO

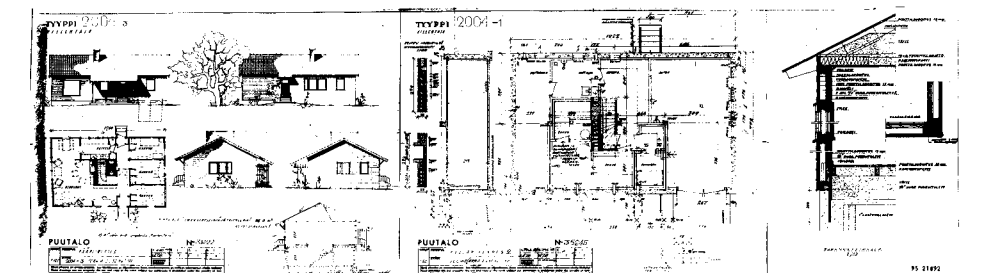
RAITALA

LIISANTALO

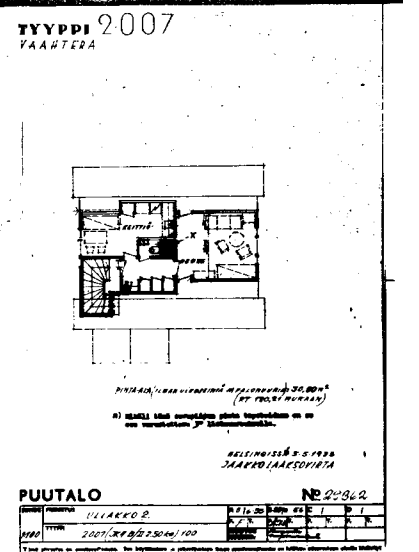
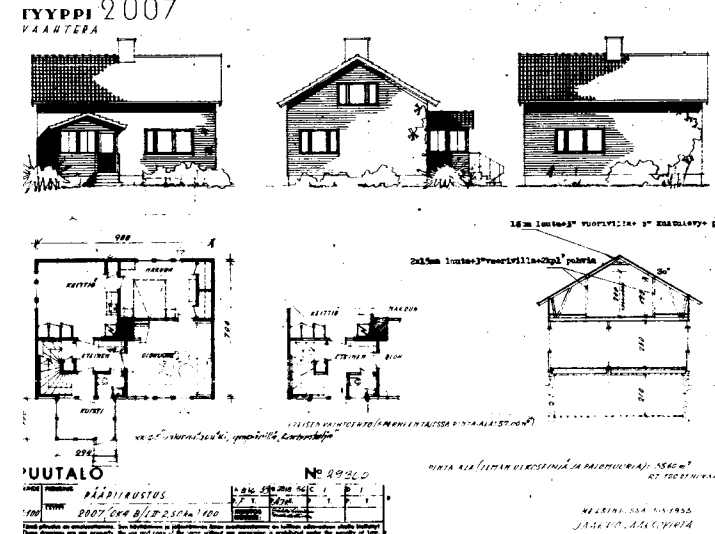
VILLENTALO

Kalkun läntinen osa on hyvin yhtenäinen ja säilynyt Puutalo Oy:n tyyppitaloja edustava alue. Puutalo Oy perustettiin vuonna 1940 tehostamaan puurakennusten ja -osien teollista valmistusta ja myyntiä. Tyypin mukaiset seinäelementit ja kattotuolit toimitettiin paikalle, osa jopa valmiiksi eristettynä. Kalkun läntisessä osassa on tehty eniten Vaahtera-tyyppiä. Vaahtera on alueen tyypeistä perinteisin, 1½-kerroksinen rintamamiestalo, mistä oli mahdollista tehdä kahden perheen asuttava. Harvinaisempi Liisantalo on 1-kerroksinen, mutta sisältää silti saunan ja autotallin kellarissa. Raitalassa on aikakaudelle harvinaisesti kaksi uloskäyntiä talon molemmin puolin. Villentalo on 1-kerroksinen, niinikään kahdella sisään-

käynnillä varustettu rakennus. Hyvin säilyneitä rakennuksia on monia, mutta myös julkisivumuutoksia on tehty esimerkiksi levyttämällä. Aukotus ja yleisilme on kuitenkin säilynyt. Talousrakennukset ovat pieniä ja tontin takaosassa tai niitä ei ole tehty. Uudisrakennuksia on muutamia, mutta ne eivät häiritse kokonaisuutta. Yhtenäisyyttä suojaa myös yhdemukainen asemointi ja tonteilla oleva kasvillisuus.

VAAHTERA

RAKENNUSKORTTI

KALKKU LÄNSIOSA / S.73

KALKKU LÄNSIOSA YHTEENVETO JA ARVOTUS

9

Kalkun länsiosa on erinomainen esimerkki Puutalo Oy:n tyyppitalomallistosta. Vaikka ensimmäisessä kaavassa läntinen osa oli tarkoitettu vapaammin rakennettavaksi, on alue toteutunut yhtenäisesti tyyppitaloina. Varsinaisesti alkuperäisenä aluetta ei voi pitää, koska ensimmäisen kaavan mukaisena on säilynyt vain Pori-Tampere valtatieä vierustava osa. Länsimmäiset osat ovat vuoden 1963 kaavan mukaisia, vaikka rakennukset on tehty jo 1950-luvun puolella välissä.

Katunäkymät ovat hyvin säilyneitä. Tontteja reunustaa pensaita ja kasvillisuus tonttien sisällä on runsasta. Alueen itäpäässä ja Juuselankadun eteläpuolella rakennukset asemoituvat katua vasten, mikä yhtenäistää alueen identiteettiä. Länsiosan rakennukset ovat vapaammin sijoitettu tontin takaosaan, mikä on myös jällelrakennuskaudelle tyypillistä ja jakaa alueen kahteen kokonaisuuteen.

Julkisivumuutoksia on tehty huomattava määrä. Julkisivumateriaaleja on vaihdettu poikkeaviin, esimerkiksi tiileen tai niitä on toteutettu liian koristeellisena. Koska ylivoimaisesti käytetyin tyyppimalli on kuitenkin ollut sama, Vaahtera, ei kokonaisuus ole liiaksi vahingoittunut. Alueen länsi- ja itäreunassa on tosin tehty laajennuksia tai täysin uusia rakennuksia, jotka eivät sovi ympäristöönsä. Kuitenkin tonttien runsas kasvillisuus ja kapeat kadut peittävät poikkeamat taakseen. Myöskään talousrakennukset eivät nouse tonteilla liian suureen rooliin.

Kasvillisuus on tärkeässä osassa alueen yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Tonttien päällystäminen ja materiaali muutokset eivät kasvillisuuden ansiosta erotu nykytilanteesta. Alueelle ominaiset matalat ja hoikat rakennusmassat sekä kadun vastainen yleisilme suojelee kokonaisuutta. Ylisuurten tai muodoiltaan poikkeavien, sekä katua vasten sijoittuvien uudisrakennusten tekemistä tulisi välttää.

©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

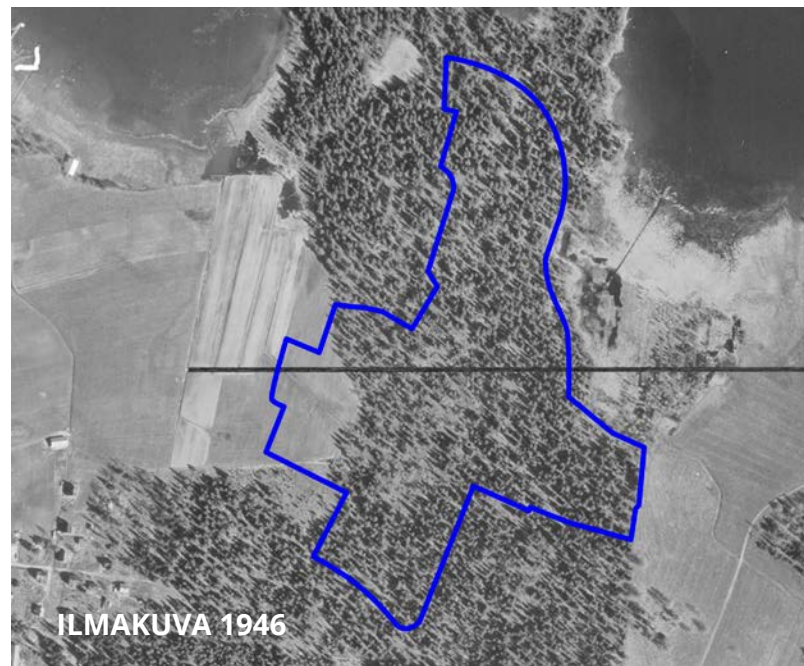
JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

10 PERUSTIEDOT NIEMI

Ensimmäinen kaava:	1955
Voim. oleva kaava:	1955-2007
Rakentamivuosi:	1946-1966
Tontin omistus:	yksityinen
Tontin pinta-ala:	1000 - 1500 m ²
Rakennusoikeus:	162 - 242 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,16 - 0,24
Kerrosluku:	1½, korkeus 5,5 m

Alueen yleiskuvaus

Sotien jälkeen Niemen kartanon maille laadittiin maanlunastuslautakunnan toimesta luovutettavien maa-alueiden rakennussuunnitelma. Sen perusteella palstoille rakennettiin jo lähivuosina lukuisia omakotitaloja. Harjuntausta, johon tuleva Niemen kaupunginosa kuului, liitettiin Tampereeseen 1.1.1950. Niemessä rakennettiin vilkkaasti 1950-luvun alussa. Valtaosa rakentajista käytti rakennusosaston tyyppitaloja Huikas 1, 2 ja 5, mutta julkisivuja muutettiin olosuhteiden mukaan. Alakerrassa oli 2 h + k asunto ja yläkerrassa 1 h + k asunto. Kellarissa oli sauna ja taloustilat. Kaupunginosan asemakaava vahvistettiin 14.9.1955. Siinä oli 233 omakotitonttia ja 6 pienkerrostalotonttia. Asemakaava noudatti lähes täysin rakennussuunnitelmaa; ainoastaan muutama palsta oli jätetty puistoalueeksi ja muutama uusi tontti lisätty. Silloin oli jo tonteista yli puolet rakennettu. 1950-luvun lopulla rakentui puolet lopuistakin tonteista, ja kaupunginosa sai yhtenäisen 1½-kerroksisen ilmeen.

10 ILMAKUVAT NIEMI

Kadut mukailevat maastonmuotoja. Katulinjat on nähtävissä jo vuoden 1946 ilmakuvasa.

Vesijätö ja puustoutuminen vaikuttaisi kasvaneen rannan tuntumassa.

Puustoisuus on lisääntynyt pienviljelyn vähennyttä.

JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN YHTENÄISET PIENTALOALUEET

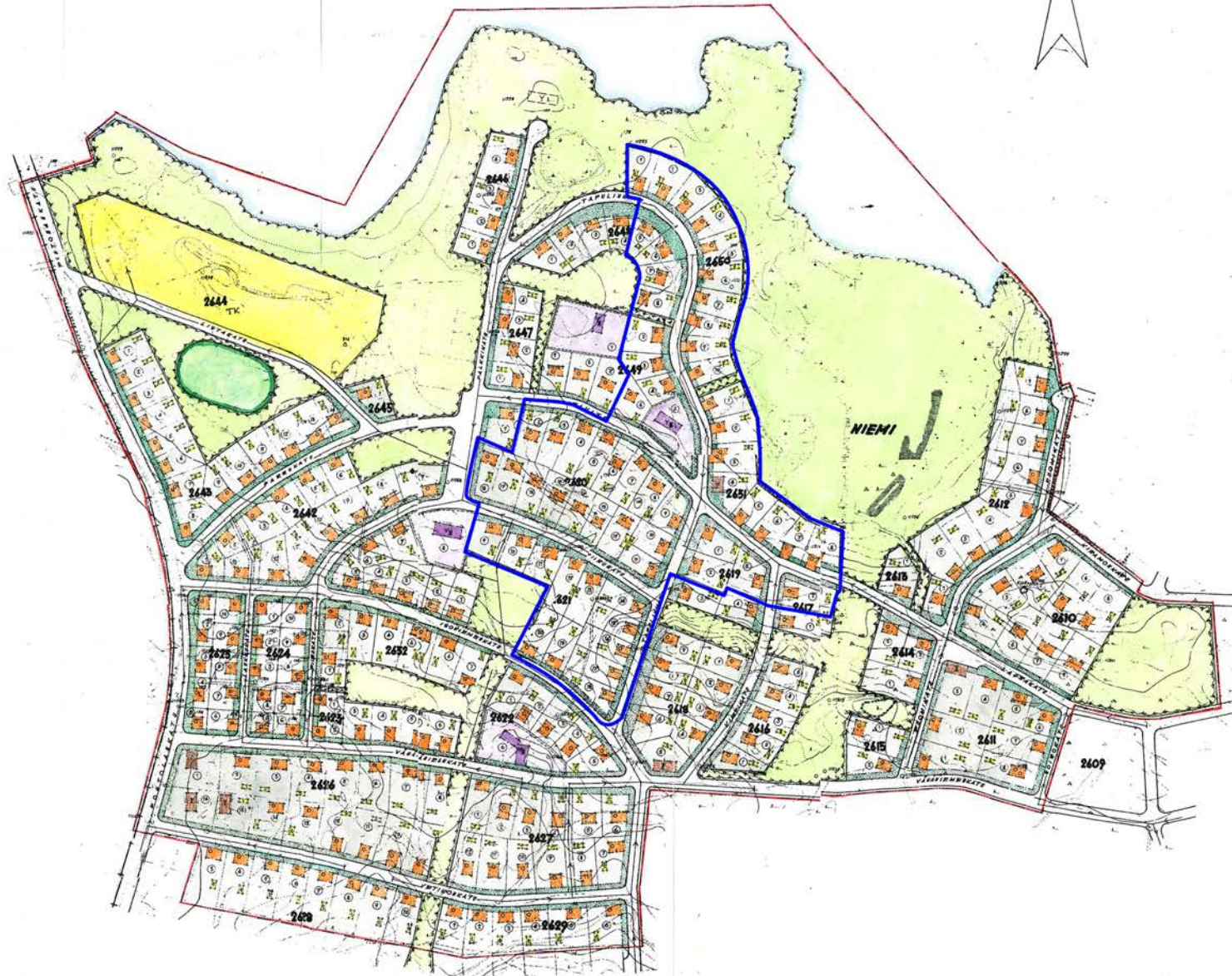

TAMPERE

NIEMEN kaupunginosan osa-asemakaava

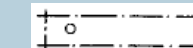
Korttelit 2610-2627, korttelin 2628 tontit 3-10,
2629, korttelin tontit 1-6 sekä korttelit 2642-2652.

- ASEMAKAAVAMERKINNÄT**
- 3 m leveä katualueella oleva viiva, jonka suunnaksi alueen asemakaavalla on määrätty
 - Käytösoikeus raja
 - NIEMI** Käytösoikeus raja
 - Alue- tai luokkajärjestelyt tai tontit
 - TK Tonttijärjestely
 - 2647 Kuvittelu alue
 - 2648 Kuvittelu alue
 - 2649 Kuvittelu alue
 - 2650 Kuvittelu alue
 - 2651 Kuvittelu alue
 - 2652 Kuvittelu alue
 - 2653 Kuvittelu alue
 - 2654 Kuvittelu alue
 - 2655 Kuvittelu alue
 - 2656 Kuvittelu alue
 - 2657 Kuvittelu alue
 - 2658 Kuvittelu alue
 - 2659 Kuvittelu alue
 - 2660 Kuvittelu alue
 - 2661 Kuvittelu alue
 - 2662 Kuvittelu alue
 - 2663 Kuvittelu alue
 - 2664 Kuvittelu alue
 - 2665 Kuvittelu alue
 - 2666 Kuvittelu alue
 - 2667 Kuvittelu alue
 - 2668 Kuvittelu alue
 - 2669 Kuvittelu alue
 - 2670 Kuvittelu alue
 - 2671 Kuvittelu alue
 - 2672 Kuvittelu alue
 - 2673 Kuvittelu alue
 - 2674 Kuvittelu alue
 - 2675 Kuvittelu alue
 - 2676 Kuvittelu alue
 - 2677 Kuvittelu alue
 - 2678 Kuvittelu alue
 - 2679 Kuvittelu alue
 - 2680 Kuvittelu alue
 - 2681 Kuvittelu alue
 - 2682 Kuvittelu alue
 - 2683 Kuvittelu alue
 - 2684 Kuvittelu alue
 - 2685 Kuvittelu alue
 - 2686 Kuvittelu alue
 - 2687 Kuvittelu alue
 - 2688 Kuvittelu alue
 - 2689 Kuvittelu alue
 - 2690 Kuvittelu alue
 - 2691 Kuvittelu alue
 - 2692 Kuvittelu alue
 - 2693 Kuvittelu alue
 - 2694 Kuvittelu alue
 - 2695 Kuvittelu alue
 - 2696 Kuvittelu alue
 - 2697 Kuvittelu alue
 - 2698 Kuvittelu alue
 - 2699 Kuvittelu alue
 - 2700 Kuvittelu alue
- ASEMAKAAVAMÄÄRÄYKSET**
- Alueen D1-paloluokkaan kuuluvan omakotirakennuksen rakennusala. Rakennuksen korkeus enintään 5,5 m. Kattokaltevuus 1:1½.
 - Alueen D2-paloluokkaan kuuluvan omakotirakennuksen rakennusala, jonka saa rakentaa vain tontin alueella. Rakennuksen korkeus enintään 5,5 m. Kattokaltevuus 1:1½.
 - Alueen C-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen E-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen F-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen G-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen H-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen I-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen J-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen K-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen L-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen M-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen N-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen O-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen P-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen Q-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen R-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen S-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen T-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen U-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen V-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen W-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen X-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen Y-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.
 - Alueen Z-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.

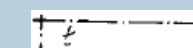
10 NIEMI ENSIMMÄINEN ASEMAKAAVA

Aluetta koskevia määräyksiä:

 Ainakin D1-paloluokkaan kuuluvan omakotirakennuksen rakennusala. Rakennuksen korkeus enintään 5,5 m. Kattokaltevuus 1:1½.

 Ainakin C-paloluokkaan kuuluvan kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennusala.

 Yleisen rakennuksen likimääräinen rakennusala. Numero osoittaa sallitun kerrosluvun.

 Talousrakennuksen rakennusala. Rakennuksen korkeus enintään 3,5 m. Kattokaltevuus 1:1½.

 Puistomaisesti istutettava tontinosa, etupuutarha.

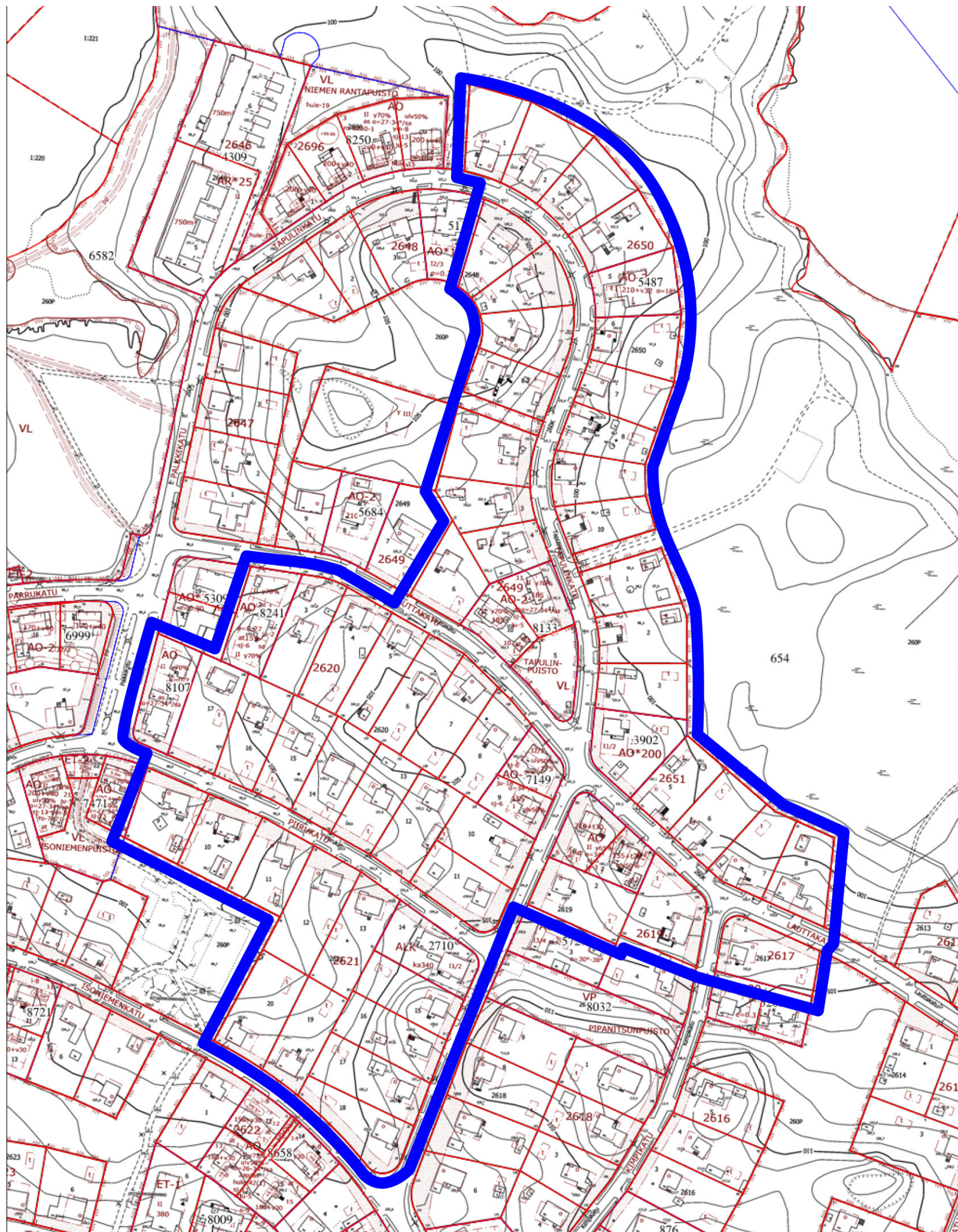
Tontilla olevien puiden kaataminen ilman rakennustarkastajan lupaa on kielletty.

Rakennukset on sijoitettava kadunpuoleiseen rakennusrajaan kiinni.

Huomioita:

Rakennusala vaihtelee kortteleiden välillä. Rakennukset on kuitenkin rakennettava kadun puoleiseen rajaan kiinni.

Kadun varsiin on osoitettu istutuskaisa. Myös puuston suhteen on oltu tiukkoja ja kortteleiden välillä on runsaasti viheraluetta.

10 NIEMI

AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

Alueen maasto on kumpuilevaa, ja ajalle hyvin tyypillinen kaava on tehty kaarevien katulinjojen varaan. Rakennukset on sijoitettu vaihtelevasti katu vasten tai tontin takaosaan, suoraan kulmaan katu vasten tai diagonaalisesti. Kortteleittain vaihtelevalla asetoimitumisella on luotu toisistaan erottuvia ympäristöjä, joita ympäröi viherväli. Aikakaudelle tyypillisesti katu vasten on osoitettu viherväli, minkä lisäksi tontilla olevien puiden kaataminen on kielletty ilman lupaa. Julkiset rakennukset sijaitsevat kokoojakatujen risteyksissä tai kortteleiden keskellä, mutta vain harva niistä on toteutunut.

Nykytilanne:

Asemakaavamuutoksia on tehty runsaasti. Tontteja on jaettu tai samalle tontille rakennettu useampia asuinrakennuksia. Säilyneillä tonteilla on vaihtelevasti lähes alkuperäisiä, julkisivuiltaan muuttuneita tai laajennettuja rakennuksia tai alkuperäinen rakennus on purettu ja tilalle tehty ympäristöön sopimaton rakennus. Myös puisto-alueita on osittain kaavoitettu asuinkäyttöön. Yleisilmeeltään katulinjat ovat alkuperäisen mukaisia: kasvillisuus on runsasta ja tontteja reunustaa pensasaidat. Maaston huomattavasta korkeusvaihtelusta johtuen korkeasokkeliset rakennukset luovat alueelle omaleimaisen ilmeen.

10 NIEMI

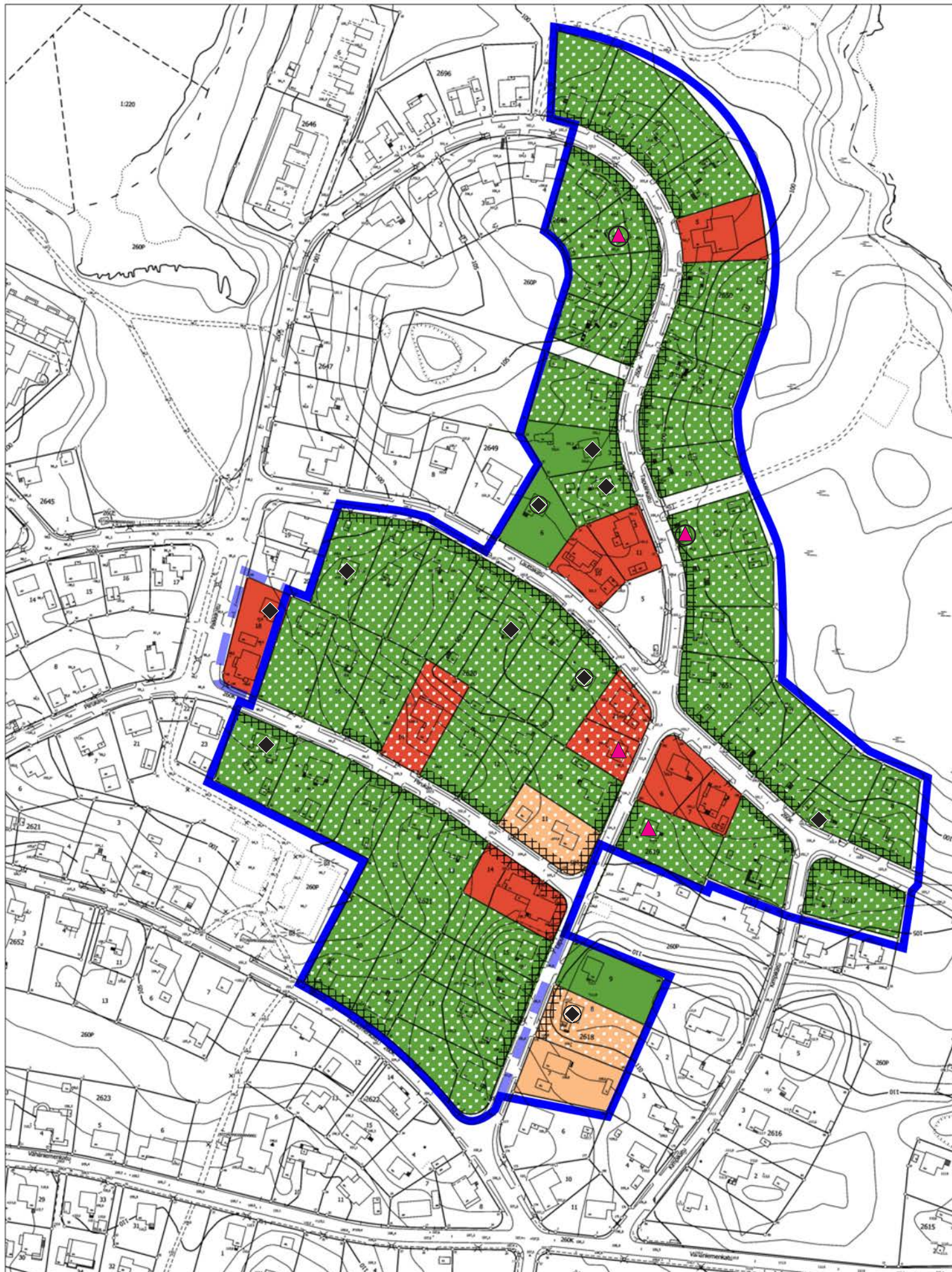
TONTTIKARTTA

Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, aukotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jälleerakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Karttamerkinnot:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi raja
- Vanha raja

- HUIKAS
- HUIKAS-MUUNNOS
- AINO
- AINO-MUUNNOS

HUIKAS 1

HUIKAS 2

HUIKAS 3

AINO 1

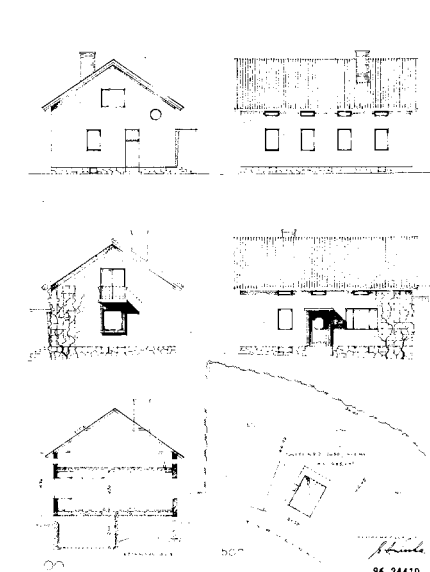
AINO 2

AINO 3

PITKÄ MALLI

TIILIRUNKOINEN RAKENNUS

RAKENNUSKORTTI

Suurin osa taloista on 1 ½-kerroksisia, kellarillisia jälleenrakennuskauden taloja. Rakennuksia on karkeasti jaotellen neljää mallia: Tyyppitaloja, korkeasokkelisia rintamamiestaloja, matalasokkelisia rintamamiestaloja sekä pitkämallisia taloja erityisesti alueen pohjoisosassa. Alueella on monia selvästi tyyppitaloihin pohjaavia muunnoksia, mutta ne poikkeavat alkuperäisestä niin voimakkaasti, ettei niitä ole merkitty kartalle. Korkean sokkelin avulla talot on saatu istumaan tonteille, jotka ovat maastoltaan hyvinkin epätasaisia. Pitkämalliset talot on toteutettu 1960-luvun puolella ja poikkeavat muista muodolla ja materiaaleilla, jopa tiilirunkoa on käytetty. Ulkoseinämateriaalina taloissa vallitsee lautaverhous, mutta myös rapattuja julkisivuja on joukossa. Julkisivumateriaale-

ja on vaihdettu peruskorjausten yhteydessä ja niissä on nähtävissä 1970- ja 1980-lukujen ilmettä. Talojen väri on nykyisellään melko kirjava. Vallitseva kattokaltevuus on 1:1,5, ja katemateriaali on useimmiten pelti. Alueella on melko paljon vaihtelua, korjaamalla on muutettu rakennuksia poikkeaviksi ja uusia, ympäristöön sopimattomia taloja on tehty näkyvälle paikalle. Hyviä yhtenäisiä kaatuksuuksia on kuitenkin vielä useita, ja 1950-luvun talotyyppi hallitsee kokonaisuutta vielä niin selvästi, että tämä tyyliuunta tulisi säilyttää jatkossakin alueen päällimeenä.

NIEMI

YHTEENVETO JA ARVOTUS

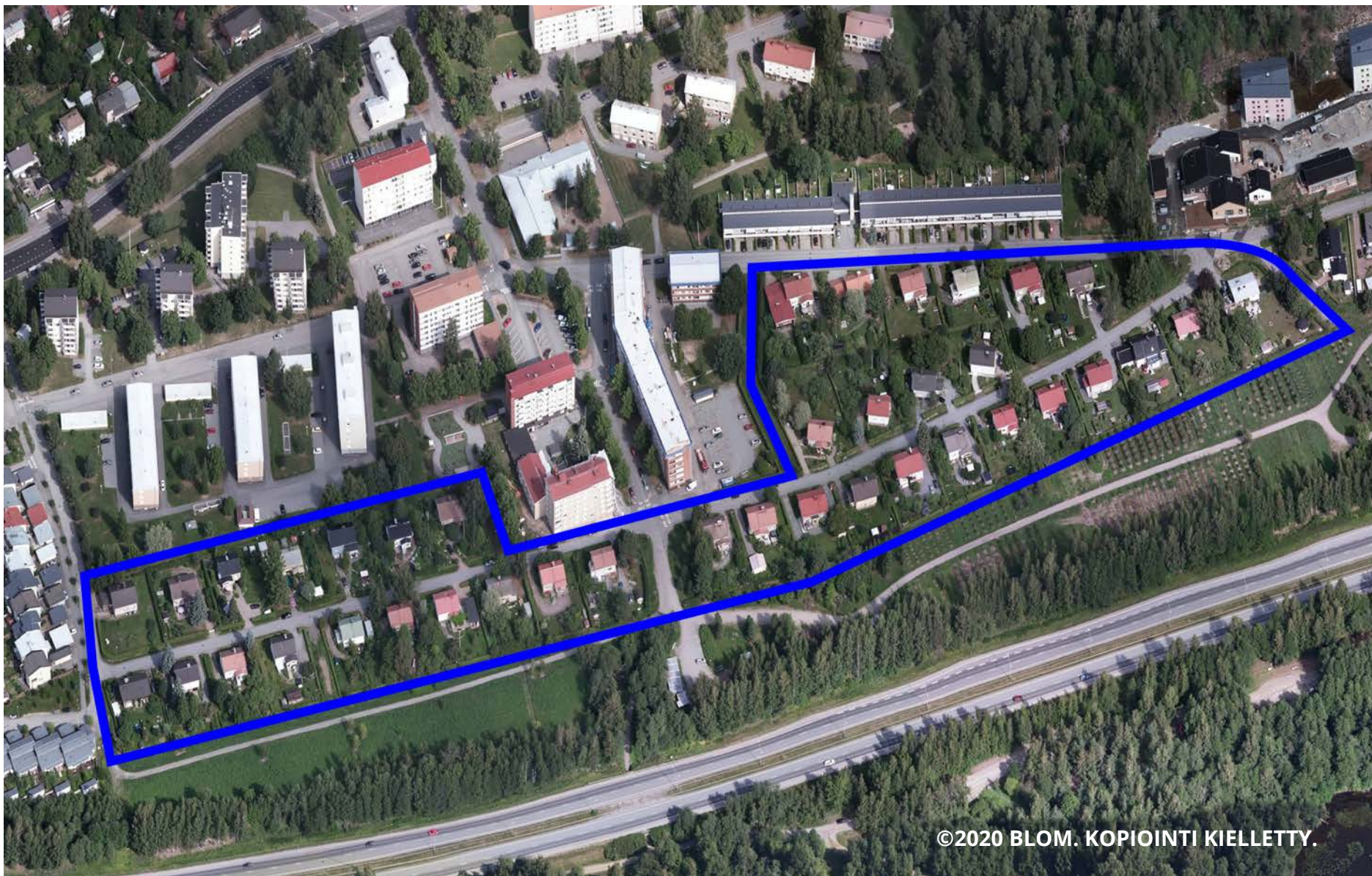

Niemi on kokonaisuutena varsin hyvin säilynyt alue. Tonttijakoja on tehty, mutta suurin osa on säilynyt ennallaan. Uusia rakennuksia on tehty harmillisen keskeisille paikoille, mutta pääasiassa rakennuskanta on pysynyt alkuperäisenä. Vanhan rakennuskannan julkisivumuutokset ovat näkyvin ero katukuvassa ja oikein korjattuja, eheitä kokonaisuuksia on vain paikoitellen.

Niemessä on kirjava rakennuskanta joka jakautuu ryhmittäin alueen sisälle. Pohjoisosan suorakaiteen muotoiset rakennukset ja eteläosan perinteisemmät rintamamiestalot muodostavat eri kortteille oman identiteettinsä. Lisäksi vaihteleva asemointi tontilla ja erilaiset maastonmuodot vahvistavat korttelikohtaisia ominaispiirteitä. Parhaiten säilyneitä rakennuksia on Tapulinkadun itäpuolella ja Lauttakadun eteläpuolella. Yhtenäistä olemusta Niemelle on hankalampi muodostaa, mitä rikkoo ennestään jo tehdyt muutokset. Niemeä onkin paras tarkastella katuosuus- tai rakennusryhmäkohtaisesti.

Kasvillisuutta on runsaasti sekä tonttien sisällä että kortteleiden välissä. Istutuskasvat ovat säilyneet ja puutarhamainen tunnelma korostuu erityisesti kaartuilevilla kaduilla. Talousrakennukset ja asuinrakennusten laajennukset piiloutuvat yleensä kasvillisuuden taakse, jolloin yleisilme säilyy ajanmukaisena. Rinteisillä tonteilla muutokset joko peittyvät tontin takaosaan tai korostuvat katua vasten. Kortteleiden sisäiset korkeusvaihtelut siis osittain asettavat tontit eriarvoiseen asemaan.

Alue on suurten tonttiensa takia jakamiselle hyvin altis. Tontinjakojen estämistä tulisi harkita, tai ainakin suunnitelmassa tulee pyrkiä säilyttämään alueen arvot. Maastonmuodot vaikuttavat tontinjaon toteutettavuuteen, eikä kaikkia tontteja tulisi kohdella yhdenvertaisina. Katua vasten ei tule rakentaa ja kortteleiden kulmissa sijaitsevia tontteja tulee käsitellä erityisellä herkkyydellä.

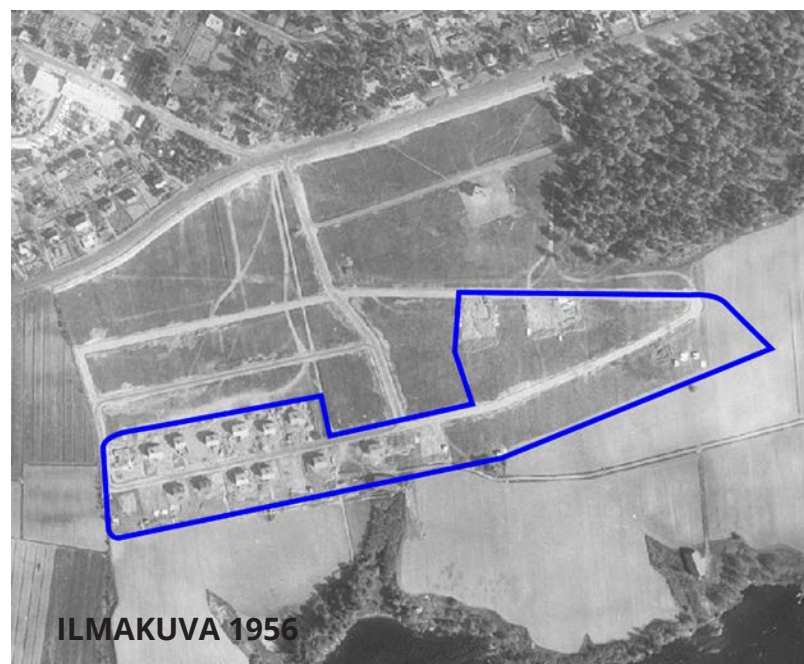

©2020 BLOM. KOPIOINTI KIELLETTY.

11 PERUSTIEDOT RAHOLA

Ensimmäinen kaava:	1955
Voim. oleva kaava:	1955
Rakentamisvuosi:	1950-luku
Tontin omistus:	kaupunki
Tontin pinta-ala:	774 - 1432 m ²
Rakennusoikeus:	165 - 180 k-m ²
Tonttitehokkuus:	e = 0,12 - 0,21
Kerrosluku:	I½, kattolistan korkeus 5m

Raholan alue kuului ns. läntisiin esikaupunkialueisiin, jotka valtioneuvosto määräsi liitettäväksi Tampereen kaupunkiin vuoden 1937 alusta. Näillä liitosalueilla, etenkin Nokiantien varressa oli virinnyt voimakasta asuinrakennustoimintaa. Tämän takia Tampere haki alueen rakennuskieltoon aina ensimmäisen asemakaavan vahvistamiseen 1944 saakka. Kaava-alueelle oli laadittu ilmesesti jo 1920-luvulla palstoitussuunnitelma, jonka mukaisesti alueelta oli myyty ja rakennettu 63 asuntotilaa. Uudessa asemakaavassa noudatettiin palstoitussuunnitelman rakentuneita osia. Alue osoitettiin pääasiassa I- ja II-kerroksisten asuinrakennusten kortteleiksi. Porin radan varteen varattiin myös teollisuusalue. Alueen nykyinen katu- ja viheralueverkosto on ensimmäisen asemakaavan perua. Asemakaavaa laajennettiin useasti mm. vuonna 1954 koskemaan tässä käsiteltä aluetta. Laajennuksissa ja muutoksissa Raholan luonne säilyi kaupungin läntisten liikennevälien varteen syntyneenä, pientalovaltaisena asuntoalueena.

11 ILMAKUVAT RAHOLA

Huomiot ilmakuvista:

Alue on rakentunut hiljalleen alkaen lounaisosan omakotitaloista. Kerrostaloalue on valmistunut kokonaisuudessaan lyhyen ajan sisään. Alkuperäinen peltomaisema on valtatie rakentumisen myötä puustoutunut, kuten myös kiinteistöjen piha-alueet.

Alueen luonnetta muutti 1973 valmistunut Nokian moottoritie. Yhteydet Pyhäjärvelle katkesivat ja myöhemmin kasvanut, asuinluetta suojaava kasvusto tien varrella on paikoittain estänyt näkymän järvelle.

11 RAHOLA

AJANTASA-ASEMAKAAVA

Alkuperäisen asemakaavan tavoite:

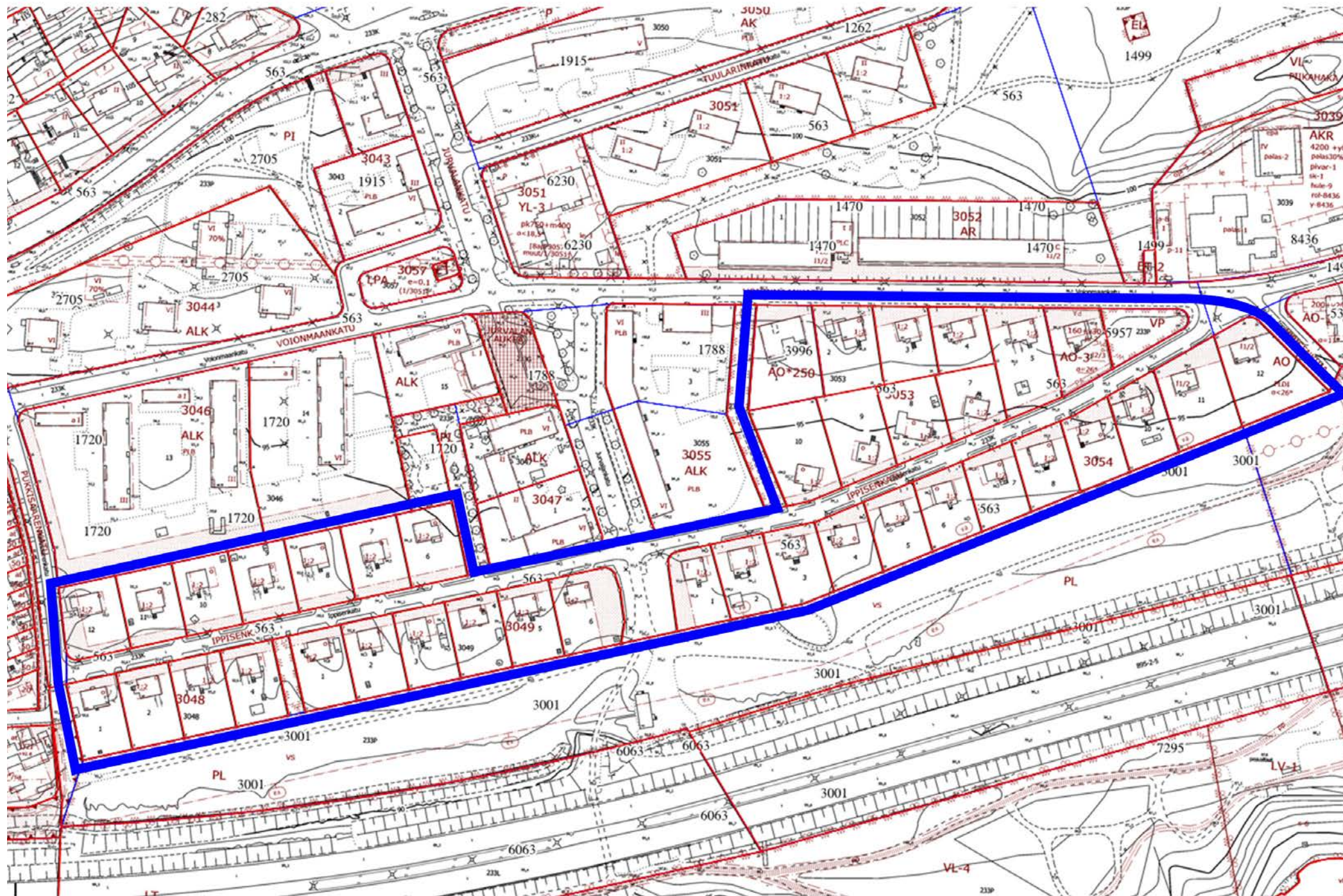
Hyvien yhteyksien, Nokiantien ja raitiotieradan varteen suunniteltiin uusi aluekeskus. Tehokkaimmat kerrostalot sijoitettiin liikenteen solmukohdassa sijaitsevan kesusaukion ympärille ja siihen johtavat kadut olivat muita alueita leveämpiä, sekä istutettuja puukujatyylisiin. Alueen eteläosaan suunniteltiin matalampaa omakotitaloasumista, jotta järvinäkymä ei peittyisi. Omakotitalot on myös asemoitu porrastetusti, jolloin jokaisesta rakennuksesta on avoin näkymä järvelle. Tonttien kauneuteen on kiinnitetty erityistä huomiota, luultavasti viereisen tiiviimmän kaupunkirakenteen ehdoilla. Voionmaankadun ja Ippisenkadun risteykseen on myös suunniteltu mittava julkinen rakennus, joka vaikuttaa irralliselta suhteessa urbaanimpaan kesusaukioon.

Nykytilanne:

Kaavamuutoksia on tehty vain kolme. Alue on rakentunut alkuperäisen kaavan mukaiseksi ja sitä on jatkettu itäreunassa julkisen tontin ja viheralueen puolelle. Uudet rakennukset ovat on kaavoitettu vanhaan osaan sopeutuvaksi mutta ovat toteutuneet 1960-luvun muotokielellä eivätkä vastaa aikasemmin rakennettua.

Alueesta etelään toteutunut Nokian moottoritie on osittain haitannut alkuperäisen asemakaavan ajatusta. Välitön yhteys Pyhäjärveen ja rakennusten asemointiin vaikuttanut järvinäkymä on poistunut. Myös melusaaste heikentää eteläisimpien tonttien pihojen käyttöä.

Alue on erittäin hyvin säilynyt. Enemmistö rakennuksista on säilynyt alkuperäisinä ja julkisivumuutoksia on tehty vain vähän. Pensasaidat reunustavat tontteja ja katunäkymät ovat autenttisia. Muutamia tontteja on päällystetty liikaa, mutta kokonaisuus ei siitä häiriinny.

11 RAHOLA

TONTTIKARTTA

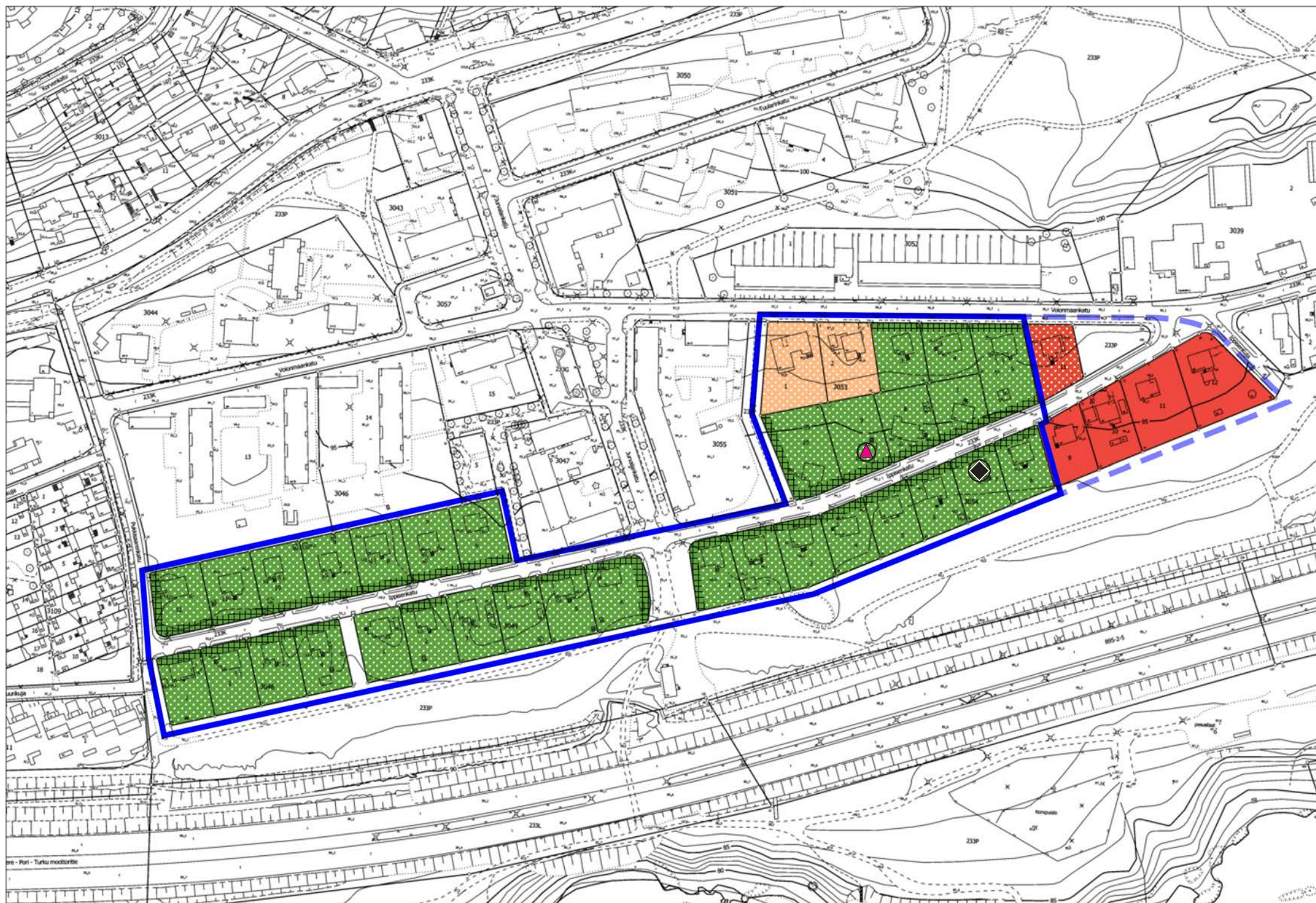
Kartalla on esitetty alueen säilyneisyys tonttikohtaisesti. Analysissä on tulkittu muunmuassa rakennusten säilymistä koon, autotuksen, julkisivun ja kattomuodon mukaan. Tontteja on analysoitu koon, tehokkuuden ja rakennusten sijoittumisen suhteen. Kasvillisuutta on verrattu alkuperäisen kaavan, jällelrakennuskaudelle tyypillisten piirteiden ja alueen rakentumisen suhteen. Katukuvan säilyneisyyteen on vaikuttanut edellisten summa ja esimerkiksi tontin pintamateriaalit ja piharakennusten sijainti. Lisäksi on tunnistettu ja merkitty käytetyt tyypitalomallit. Yleiskaavan määrittelemää rajausta on tarkistettu.

Karttamerkinnot:

- Säilynyt tontti
- Osittain poikkeava tontti
- Poikkeava tontti
- Katukuvalta säilynyt tontti
- Kasvillisuudelta säilynyt tontti
- Uusi raja
- Vanha raja

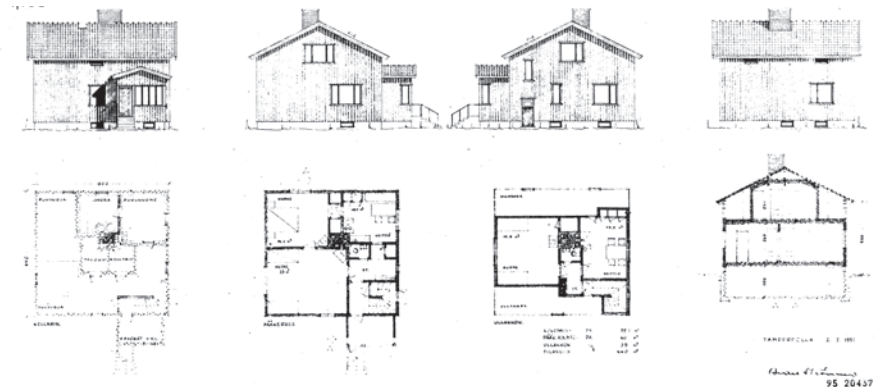
Tyypitalot:

- **HUIKAS-MUUNNOS**
- **AINO-MUUNNOS**

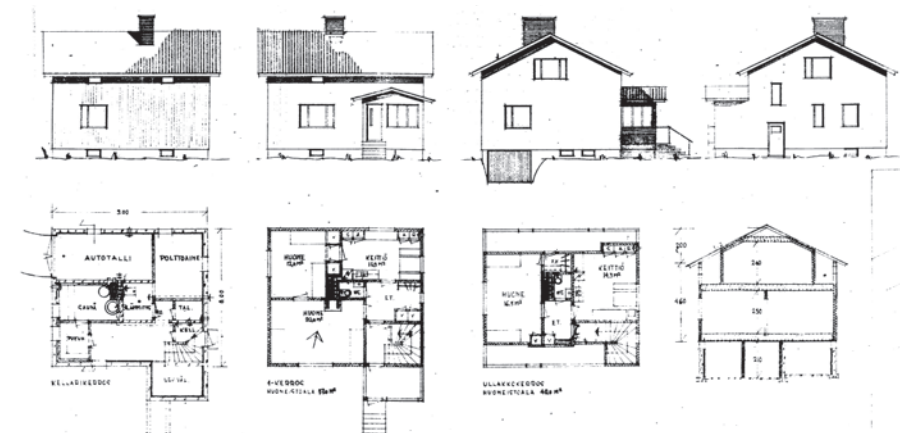

HUIKAS 9

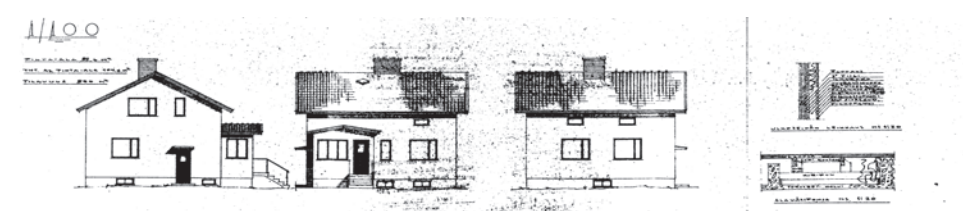
HUIKAS-MUUNNOS

AINO 1

AINO-MUUNNOS

Raholan alueelle ei kaavassa vaadittu tyyppitaloja ja niitä on alueella vain kaksi. Rakennusaikaan 1950-luvun puolivälissä säännöstely oli vähentynyt ja yleinen vauraus kasvanut, mikä mahdollisti monipuolisemman rakentamisen. Rakennukset ovat hieman kookkaampia kuin perinteiset jälleenrakennuskauden talot ja suurin osa niistä on rappauspintaisia. Kerroksissa on keskimäärin yksi huone enemmän, huoneet ovat kookkaampia ja hormisto on siirtynyt rakennuksen keskiöstä syrjään. Tehostemateriaaleja ja -ikkunoita on käytetty perinteisempiä rintamamiestaloja enemmän. Rakennuksista on luettavissa yleinen vaurauden lisääntyminen. Vaikka suunnittelijoita on ollut useita, yleisilme on yhtenäinen ja vaaleasävyinen. Rakennukset ovat hyvin säilyneitä, eikä poikkeavia julkisivumuutoksia tai laajennuksia oli juurikaan tehty. Itäosas-

sa uudelle kaava-alueelle tehtyt rakennukset on tehty vanhaan osaan sopimattomaksi. Rakennusmassat ja materiaalit poikkeavat alkuperäisistä.

Ensimmäisessä kaavassa ei sallittu talousrakennuksia, mutta niitä on toteutettu myöhemmin monelle tontille. Talous- ja vapaa-ajan rakennukset on sijoitettu vaihtelevasti näkyvälle paikalle tai tontin takaosaan. Tonteilla, joissa asuinrakennus sijaitsee katua vasten lopputulos on pääasiallisesti onnistuneempi. Myös runsas kasvillisuus suojaa kokonaisuutta.

RAHOLA YHTEENVETO JA ARVOTUS

11

Raholan alue on hyvin säilynyt. Myöhäisen rakentamisajan takia alue ei suoraan vertaudu muihin jälle-
rakennuskauden aikaisiin kohteisiin, mutta on omassa
luokassaan edustava, varakkaamman rintamamiesta-
lotyyppin arvoalue. Monista suunnittelijoista huolimatta
alue on toteutunut yhtenäiseksi, eikä kokonaisuutta
rikkovia muutoksia ole tehty. Erityisesti voi kehua raken-
nusten julkisivujen säilyneisyyttä. Yhtenäisessä ympä-
ristössä julkisivut eivät vaikuta vanhentuneilta ja koros-
tavat alueen arvoa. Koska osa rakennuksista vaikuttaisi
olevan julkisivukorjausten tarpeessa, tulisi yhtenäisen
ilmeen säilyttämiseen kiinnittää huomiota. Alueen län-
si- ja eteläosissa katunäkymät ovat ehjiä ja aikakauden
tunnelma välittyä katsojalle.

Alueen kasvillisuus on pääasiassa hyvin säilynyt. Puus-
to on runsasta muutamaa tonttia lukuunottamatta ja
kaikkia rajaa pensasaita. Joitakin tontteja on päällystet-
ty poikkeavan paljon, mutta muutokset peittyvät kasvilli-
suuden taakse tai tontin takaosaan. Talousrakennuksia
ja vapaa-ajan rakennelmia on tehty runsaasti, mutta ne
eivät päällystysten tapaan yleensä haittaa katukuvaa.
Alueen luonteen säilyttämiseksi tulisi kiinnittää erityis-
tä huomiota piharakennusten sijoittamiseen niin, että
asuinrakennusten päärooli katua vasten säilyy.

Tontinjaot eivät juurikaan uhkaa aluetta. Suurimmat
tontit ovat alueen itäpäässä, tonteilla joissa arvoja on
enemmän tai vähemmän menetetty. Ippisenkatu on
jälle-
rakennuskauden alueista parhaiten säilyneitä,
eikä sen arvoja heikentäviä muutoksia tulisi tehdä.

YHTEENVETO

Esikaupunkien pientaloalueet ovat yhä monelle suomalaiselle asumisen ihanne, alati tiivistyvien kaupunkien realiteeteista huolimatta. Kyseisen ihanteen voi sanoa olevan peräisin juurikin jälleenrakennuskaudella syntyneistä puutarhamaisista ja pienimittakaavaisista pientaloalueista. 1900-luvun loppupuolelta lähtien nämä alueet ovat hiljalleen jääneet kasvavan kaupungin alle ja ihanteen saavuttaminen onnistuu yhä harvemmalta. Alueita uhkaa paradoksaalisesti niiden tärkeimmät ominaisuudet: pientalojen koko suhteessa tonttiin ja sijainti lähellä kaupungin keskustaa. Myös vaihtuvat julkisivutrendit häivyttävät hiljalleen alkuperäisten rakennusten ilmettä. Tällä selvityksellä pyrittiin kartoittamaan parhaiten säilyneet Tamperelaiset jälleenrakennuskauden alueet, niiden ominaispiirteet, uhkakuvat ja arvot. Tavoitteena on ohjata alueille kohdistuvia muutospaineita niin asukkaiden kuin asemakaavoituksen osalta. Kartoituksen perusteella huomattiin, että monet asukkaat ovat intohimoisesti ylläpitäneet kotejaan alkuperäisen ajan hengessä. Toivottavasti tällä selvityksellä intoa voidaan kasvattaa kotiseututietämyksen osalta niin ennestään perehtyneille kuin vähemmän tietoisillekin.

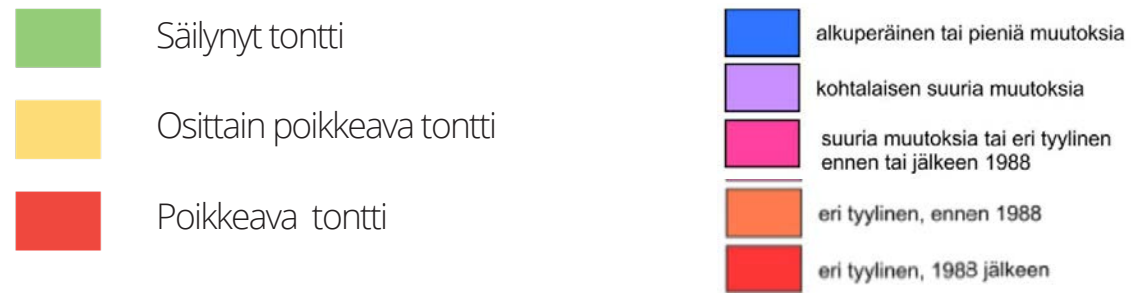
Jälleenrakennuskautta on käsitelty kirjallisuudessa varsin mittavasti, tamperelaista rakennuskantaa mm. Elmar Badermannin erittäin kattavissa Aueraportti- ja Rakentamistapaohjeita-teoksissa. Raportit on jaettu alueittain ja osa niistä on saatavissa internetissä, kaikki ovat kokonaisuudessaan selatavissa pääkirjasto Metsossa. Leena Mäkelän diplomityössä ”Jälleenrakennuskauden pientaloalueet Tampereella” kuvataan alueiden historiaa ja muutosta 1988-luvulle, teos on luettavissa Metsossa. Korjausoppaita on myös tuotettu monin paikoin ja hakusanoilla ”rintamamiestalo korjausopas” voi tutustua eri vaihtoehtoihin. Helsingin kaupunki on tuottanut ”Jälleenrakennuskauden pientalon korjaustapaohjeen”, mikä on verkossa saatavissa ilmaiseksi. Tampereen rakennusvalvonnalla on verkossa julkisivumuutoksia koskeva ohje ”Rintamamiestalon julkisivumuutokset”.

Jälleenrakennuskauden alueella asuva on tärkein yksittäinen tekijä asuinalueensa säilyttämisenä osana Tamperelaista historiaa. Yhdenkin rakennuksen tai tontin muutos voi rikkoa kokonaisuuden häiritsevällä tavalla. Tiedostamalla alueiden herkkyyden ja ominaispiirteet asukkaat voivat itse parhaiten vaikuttaa ympäristönsä luonteeseen.

JÄLKKÄRISELVITYS JA VUODEN 2016 SELVITYS

Tässä selvityksessä on tarkistettu vuoden 2016 tonttikohtaista arvotusta ja arvoalueen rajausta. Edeltävän selvityksen jälkeiset muutokset näkyvät kartoilla, minkä lisäksi tässä selvityksessä käytetyt analysointimenetelmät ja arvotusperusteet poikkeavat hieman edellisestä.

NIEMI - JÄLKKÄRI

NIEMI - 2016

KALKKU ITÄOSA - JÄLKKÄRI

KALKKU ITÄOSA - 2016

KALKKU LÄNSIOSA - JÄLKKÄRI

KALKKU LÄNSIOSA - 2016

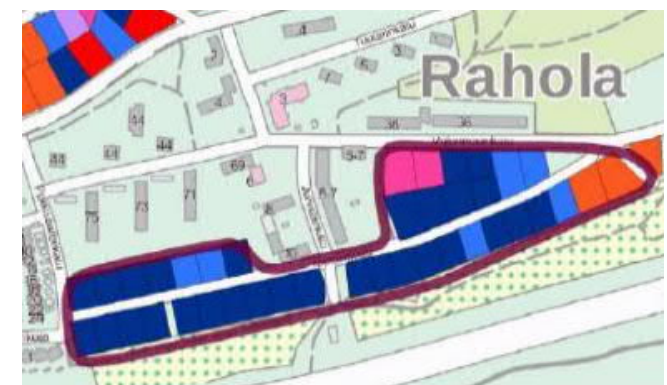

IKURI - JÄLKKÄRI

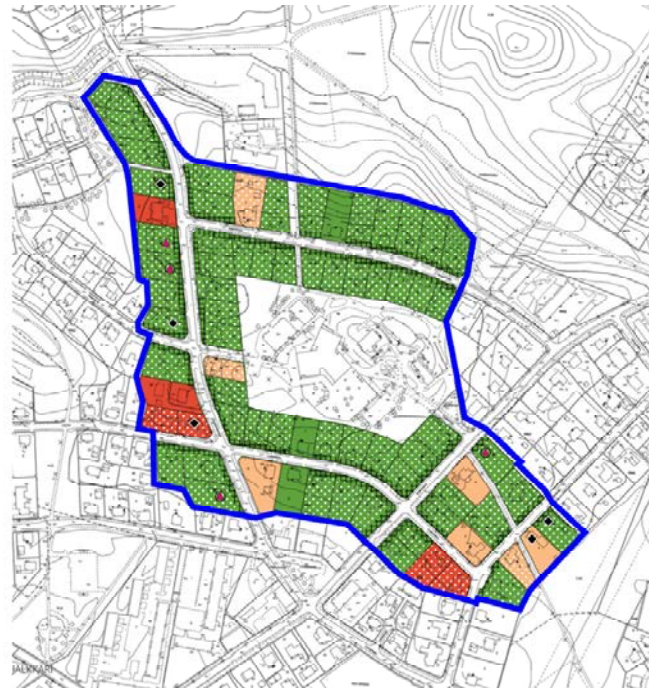
IKURI - 2016

RAHOLA - JÄLKKÄRI

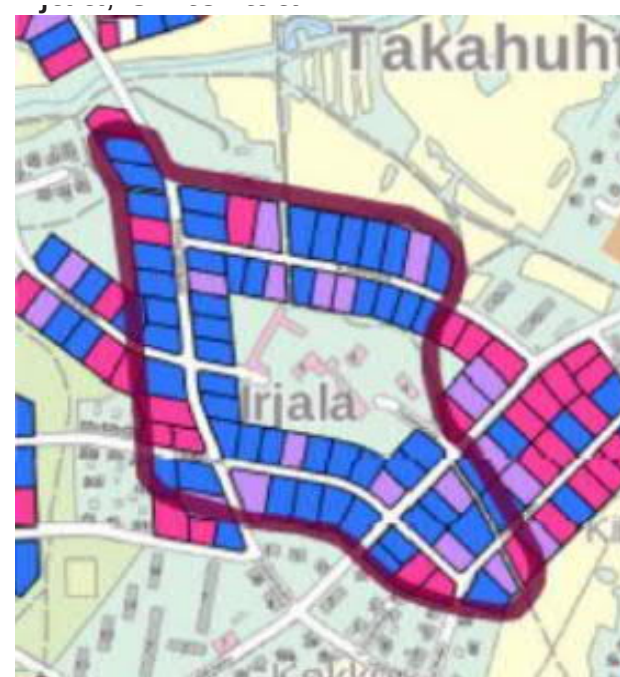
RAHOLA - 2016

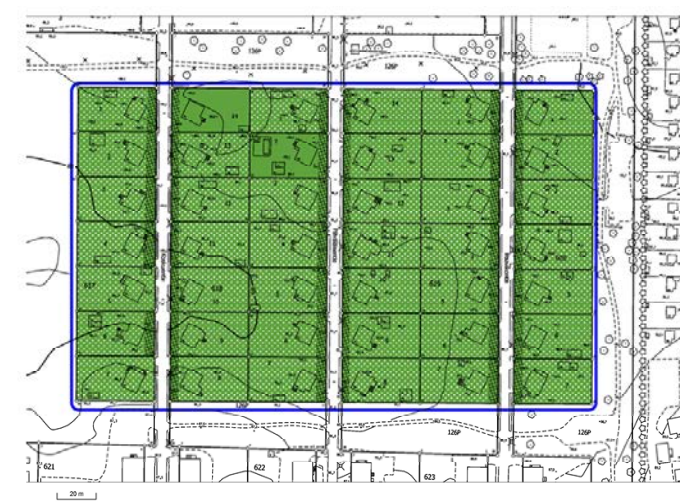
IRJALA - JÄLKKÄRI

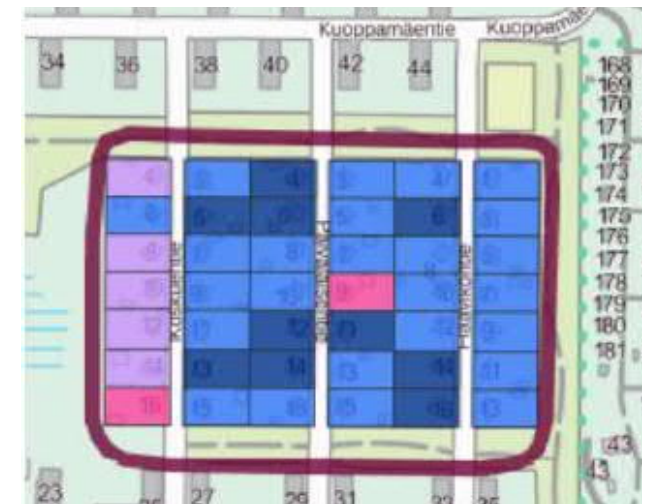
IRJALA - 2016

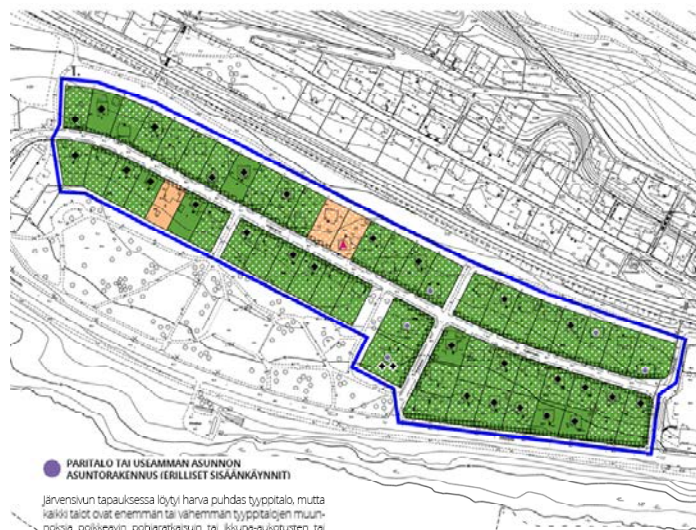
JOKIPOHJA - JÄLKKÄRI

JOKIPOHJA - 2016

JÄRVENSIVU - JÄLKKÄRI

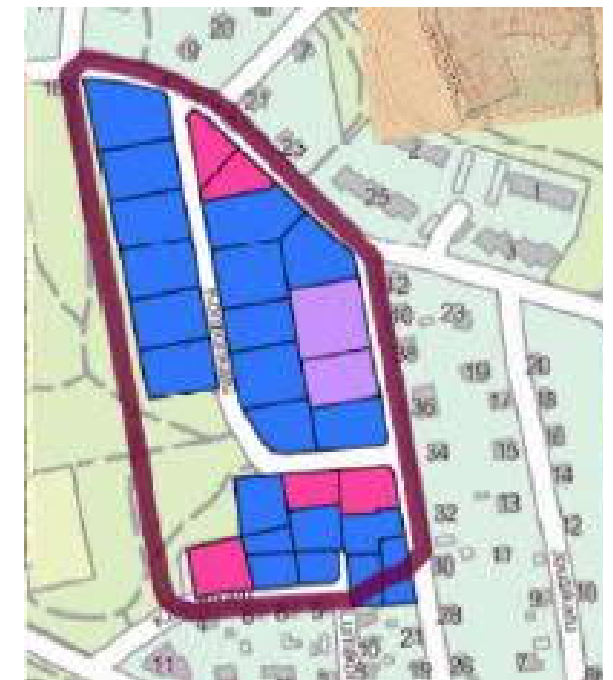
JÄRVENSIVU - 2016

UUDENKYLÄN LÄNSIOSA - JÄLKKÄRI

UUDENKYLÄN LÄNSIOSA - 2016

PARITALO TAI LISÄAMMAN ASUNNON
ASUNTORAKENNUS (ERILLISET SISÄÄNKÄYNNIT)

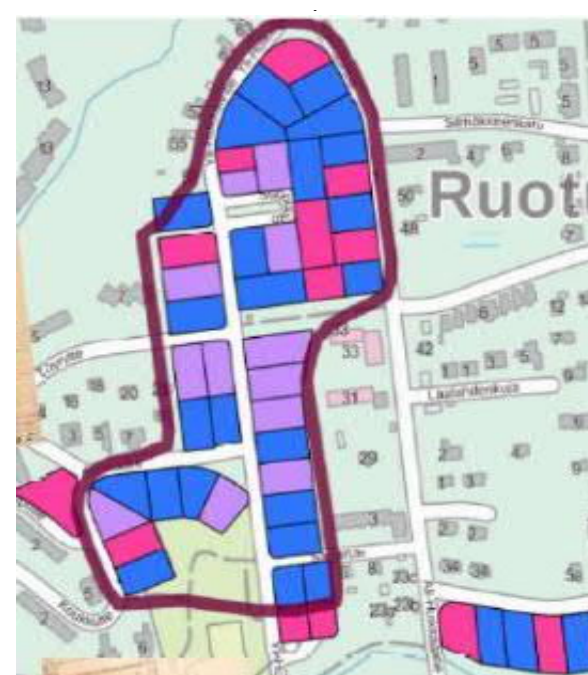
Järvensivun tapauksessa löytyi hana puhdas työpöytä, mutta kaikki talot olivat enemmän tai vähemmän työpöytätyyppisiä, joiden pohjakaavat ja ikkuna-aukkojen tai kikkolukien suhteet. Yhteistä näillä kaikilla rakennuksilla on kuitenkin kattokulmat ja 50-luvun rakentamistapa.

JÄLKKÄRI

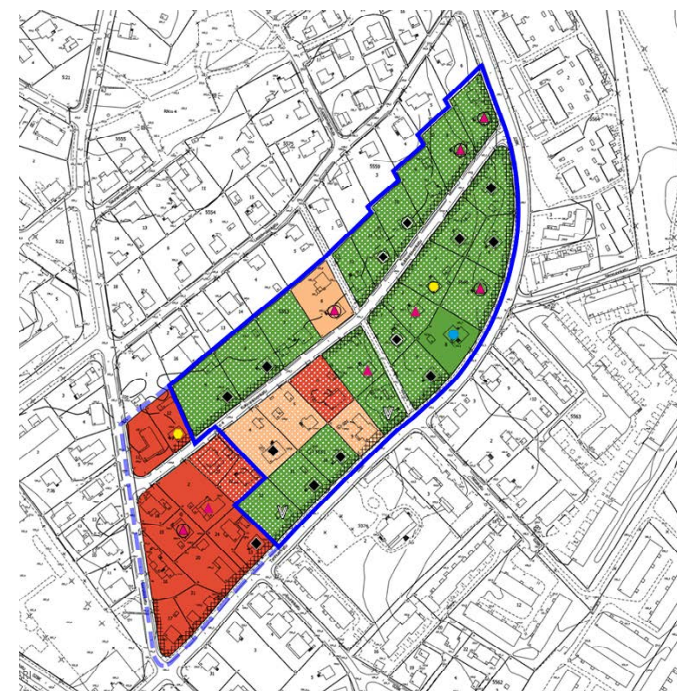
RUOTULA - JÄLKKÄRI

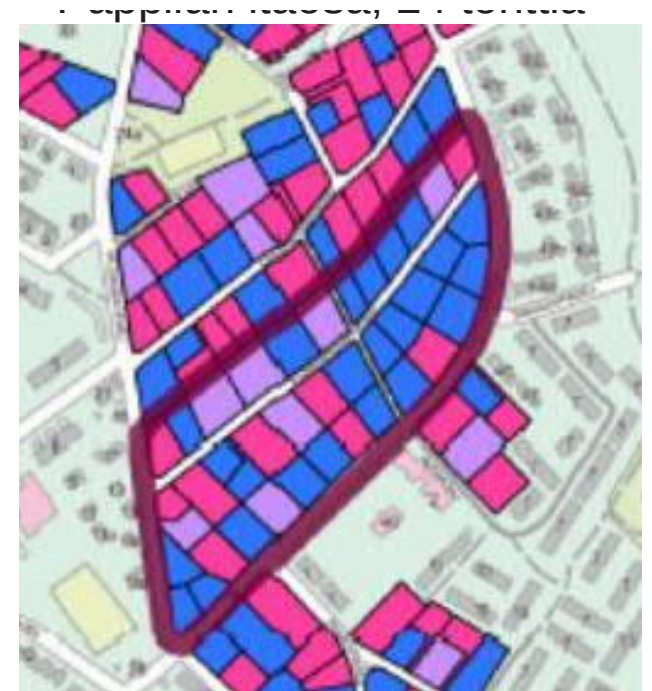
RUOTULA - 2016

PAPPILAN ITÄOSA - JÄLKKÄRI

PAPPILAN ITÄOSA - 2016

JÄLKKÄRI

LÄHTEET

Badermann, E. (1988). *Alueraportti 1988 Uusikylä Huikas Takahuhti Pappila*, Tampereen kaupungin kaavoitusvirasto

Badermann, E. (1991). *Ikuri 1990 Alueraportti*. Tampereen kaupungin kaavoitusvirasto.

Badermann, E. (1989). *Niemi 1989, Alueraportti*, Tampereen kaupungin kaavoitusvirasto

Badermann, E. (1989), *Rahola 1989 alueraportti*, Tampereen Kaupungin kaavoitusvirasto

Mäkelä, L. (1988). *Jälleenrakennuskauden pientalotalueet Tampereella* (Diplomityö). Tampereen teknillinen korkeakoulu

Kulonpää et al. (2016), *Kantakaupungin yleiskaava 2040 Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys jälleenrakennuskausi*, Tampereen kaupunki

Heiskanen, J., Seppä, M., Seppänen, P., Mustalahti, S., Pahkasalo, K., Levonoja, S., ... Hastio, P. (2011). *Asuinalueiden inventointi ja arvottaminen (1940-1960 -luvut) Hipposkylä, Rantaperkiö, Rahola, Järvensivu, Taatala ja Rautaharkko*. Tampereen kaupunki.

Kaisu, K. (2012). *Tyypitalosta talopakettiin: Selvitys teollisen pientalotuotannon tilasta Suomessa, tulevaisuuden mahdollisuuksista ja kehitystarpeista*, Tampereen Teknillinen yliopisto

Kuvalähteet

Tampereen kaupunki 2020, *Katu- ja ilmakuvat, asemakaavat ja kartat*

© Blom, *Viistoilmakuvat*